

Predsjednička zastava na zgradi Sabora

Hrvatski državni sabor je nakon parlamentarnih izbora rijeđe meta kritičkih strelica političkih tjednika nego što je to bio ranijih godina, no nakon Svečane sjednice Zastupničkog i Županijskog doma održane 30. lipnja 2000. godine ponovno smo doživjeli kritiku i to neosnovanu, kao što je to najčešće bilo i nekada.

Prigovoreno je Protokolu što je na zgradi Sabora bila izvješena zastava predsjednika Republike Hrvatske. Međutim, ne radi se o pogrešci, već o neukosti novinara. Naime, predsjednička zastava je ustanovljena Zakonom o grbu, zastavi i himni Republike Hrvatske te zastavi i lenti predsjednika Republike Hrvatske, donesenog u Saboru 22. prosinca 1990. Zakon, koji je na snazi u neizmijenjenom tekstu, u članku 23. propisuje oblik zastave, a u članku 24. se navodi kako se zastava ističe, uz ostalo, u svečanim prilikama. Deseta obljetnica Dana državnosti je nedvojbeno bila takva prigoda.

Osim toga u informativnim televizijskim emisijama mogli smo vidjeti kako predsjednik Republike Stjepan Mesić i njegovi gosti daju izjave pred velikom tapiserijom na kojoj je utkana zastava predsjednika Republike Hrvatske. Stoga ne samo da nije bilo pogreške u isticanju zastave nad ulazom u Sabor, već je to bilo ispunjenje obveze propisane zakonom.

Ž. S.

	Stranica
– Uvodnik urednika	2
– Dopuna dnevnog reda	3
– Izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenoj reviziji poslovanja RH – Alana, d.d. za 1997., 1998. i 1999. godinu	3
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o pravima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru	13
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o ovlasti Vlade Republike Hrvatske za osnivanje Fundacije za provedbu međunarodnih programa za poticanje povratka	26
– Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o izvršavanju kazne zatvora	28
– Prijedlog zakona o radnom vremenu prodajnih mjesta trgovine na malo	28
– Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za krivična djela	31
– Prijedlog zakona o popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001. godine	32
– Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu	33
– Nacrt konačnog prijedloga zakona o dopuni Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove	35
– Prijedlog poslovnika Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora	35
– Izvješće o radu Državnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske za 1999. godinu	36
– Izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (za razdoblje ožujak 1999. – travanj 2000. godine)	42
– Izvješće o upravljanju državnim robnim rezervama u 1999. godini	44
– Izbori - imenovanja - razrješenja	46
– Rezolucije Interparlamentarne unije	47

PRIKAZ RADA:

- 41. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA ODRŽANE 9., 10. I 11. SVIBNJA 2000.
- 42. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA ODRŽANE 23. I 24. SVIBNJA 2000.
- 4. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA ODRŽANE 10., 11., 12., 17., 18., 19., 24., 25., 26. I 31. SVIBNJA TE 1. LIPNJA 2000.

IZVJEŠĆE DRŽAVNOG UREDA ZA REVIZIJU O OBAVLJENOJ REVIZIJI POSLOVANJA RH-ALANA, d.o.o. ZA 1997., 1998. I 1999. GODINU

Izvješće pred sudbene i izvršne organe

Zastupnici Zastupničkog doma jednoglasno su, nakon dugotrajne rasprave, odlučili primiti na znanje Izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenoj reviziji poslovanja RH-Alan, d.o.o. za 1997., 1998. i 1999. godinu, te da se ono uputi nadležnim organima sudbene i izvršne vlasti, kako bi se utvrdilo postoje li slučajevi nezakonitog poslovanja. Ujedno se obvezuju da, u roku 3 mjeseca izvijeste Zastupnički dom o poduzetim mjerama.

O IZVJEŠĆU

Prikaz Izvješća temelji se na obrazloženju glavne državne revizorice, **Šime Krasić**, koja je govorila pred zastupnicima Zastupničkog doma.

Svake se godine obavlja revizija državnog proračuna jedinica lokalne samouprave i uprave, fondova na razini države i Hrvatske narodne banke, a obuhvaća oko 600 subjekata. Revizija uključuje korisnike koji se djelomice ili u cijelosti financiraju iz proračuna na svim razinama, javna poduzeća i pravne osobe u kojima Republika Hrvatska ili jedinice lokalne samouprave imaju većinsko vlasništvo nad dionicama i udjelima, a obavlja se prema Programu rada ureda. Uobičajeno je da se obavlja svakih 4 do 6 godina jer se radi o velikom broju subjekata. Svi subjekti koji računovodstvo vode prema Zakonu o računovodstvu i računovodstvenim propisima, kao i neprofitne organizacije svoja temeljna financijska izvješća dostavljaju Državnom uredu za reviziju, a ostali poduzetnici, odnosno

profitne organizacije dostavljaju izvješća ZAP-u i Poreznoj upravi prema propisima Državnog ureda za reviziju.

RH-Alan je društvo osnovano odlukom Vlade Republike Hrvatske i upisano u sudski registar Trgovačkog suda u ožujku 1993. godine kao dioničko društvo, a tijekom 1997. godine usklađeno je sa Zakonom o trgovačkim društvima. Vlasnik i osnivač društva je Republika Hrvatska. Organi upravljanja su Skupština i Uprava. Skupštinu čine tri člana – ministar obrane, ministar unutarnjih poslova i ministar financija, a uprava ima jednog člana, direktora.

Osnovna djelatnost društva je namjenska proizvodnja za potrebe Republike Hrvatske, na području proizvodnje i prometa sredstvima posebne namjene, uvoz i izvoz sredstava posebne namjene, davanje suglasnosti trgovačkim društvima koja se bave prometom ili proizvodnjom sredstava posebne namjene.

Društvo je, kao i sva druga društva koja djeluju na profitnoj osnovi, dužno voditi računovodstvo i poslovati prema Zakonu o računovodstvu i međunarodnim računovodstvenim standardima. Svoja temeljna financijska izvješća dužno je dostavljati ZAP-u, Zavodu za platni promet, a temeljna financijska izvješća Državnom uredu za reviziju, kao i sva društva koja podliježu obvezi revizije.

Revizija je izvršena za 1997., 1998. i 1999. godinu. Za razdoblje od 1993. do 1996. godine društvo nema financijsku dokumentaciju. Prema tome revizija nije mogla biti izvršena za taj period.

Dopuna dnevnog reda

Predsjednik Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora, **Zlatko Tomčić**, u nastavku zasjedanja, predložio je dopunu dnevnog reda **Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu (predlagatelj je Dino Debeljuh u ime Kluba zastupnika IDS-a), Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o izmjeni Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za krivična djela, Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o popisu stanovništva, pučanstva i stanova, Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o radnom vremenu prodajnih mjesta trgovina na malo, Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj reviziji (predlagatelj je Vladimir Šeks u ime Kluba zastupnika HDZ-a), te Prijedlogom zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije (isti predlagatelj).**

Mr. Mato Arlović nije podržao predloženi hitni postupak za sva tri zakonska prijedloga, jer Županijski dom još nije razmatrao te točke dnevnog reda. Rasprava u Zastupničkom domu pomoći će pri izradi konačnih prijedloga, a Županijski bi dom imao dovoljno vremena da uputi svoje mišljenje do rasprave u drugom čitanju.

Kako je pokazalo glasovanje (samo su dvojica zastupnika bila za primjenu hitnog postupka, i to kod Prijedloga zakona o radnom vremenu prodajnih mjesta trgovina na malo), zastupnici su se složili s Arlovićevim prijedlogom.

Budući da nije bilo primjedaba, dnevni je red Zastupničkog doma usvojen zajedno s predloženim dopunama.

I. K.

Revizijom je utvrđeno da član uprave, direktor, nije zaposlenik društva što nije u skladu s odredbama Zakona o trgovačkim društvima; da godišnji planovi poslovanja nisu doneseni na Skupštini, što je također obveza; prihodi i izdaci iskazuju se prema načelu dospelosti plaćanja umjesto da se iskazuju prema načelu nastanka događaja tako da je u konačnici to utjecalo na iskazani rezultat, odnosno na osnovicu poreza na dobit koji je pogrešno obračunat. Godišnjim popisom nije evidentirana cjelokupna imovina. Vrijednost građevinskih objekata sadrži i vrijednost zemljišta, što nije uobičajeno jer je amortizacija obračunata na ukupnu vrijednost. Isto tako, kod nabave roba i usluga nisu uvijek poštivane odredbe Zakona o nabavi roba i usluga.

Prihodi u 1997. godini iznose 201 milijun 945 tisuća kuna, u 1998. 165 milijuna 706 tisuća 369 kuna, a u 1999. 172 milijuna kuna. Najvećim su dijelom ostvareni prodajom proizvoda u zemlji i inozemstvu, te pružanjem usluga na izgradnji cesta u Republici Hrvatskoj.

Kod izgradnje cesta ukupno je ugovoreno radova u vrijednosti 578 milijuna 408 tisuća, a obavljeno je radova u vrijednosti 339 milijuna 124 tisuće.

Nisu izvedeni ugovoreni radovi u vrijednosti 240 milijuna 951 tisuću 499 kuna, jer su ugovori razvrgnuti prije nego što su radovi dovršeni. Razloge za to revizori nisu mogli otkriti. Prema izjavi uprave radovi su razvrgnuti jer nisu podmirene obveze za do tada obavljene radove, tako da RH-Alan nije mogao dalje obavljati te djelatnosti.

Pružanjem usluga na izgradnji cesta ostvaren je prihod od 266 milijuna 581 tisuću kuna, glavnom temeljem 7 ugovora s Hrvatskom upravom za ceste za izvođenje radova na izgradnji cesta. Naplaćeno je 163 milijuna 287 tisuća kuna. Razlika od 103 milijuna 294 tisuće još nije naplaćena i ona je utužena. Trećina radova, prema odlukama Vlade nije se naplaćivala.

Društvo je postupkom izravnog ugovaranja zaključilo ugovor sa 66. Pukovnijom Hrvatske vojske, koja je izvodila radove na izgradnji cesta.

Revizori su također utvrdili da su u rashodnoj strani iskazani određeni troškovi koji vjerojatno nisu trebali biti financirani putem RH-Alana, pa je zato posebno istaknuto da su od 1996. do 1998. godine za odvjjetničke poslove za obranu generala Blaškića na sudu u Haagu plaćeni troškovi i to stranom odvjjetničkom društvu za što postoji ugovor s domaćim odvjjetničkim društvom, a neki su troškovi pla-

ćani preko hrvatskog veleposlanstva, poglavito za osiguranje posebnih uvjeta smještaja osuđenika u Haagu. Isto tako, revizori su utvrdili da je RH-Alan, prema odluci Vlade nabavio za potrebe predsjednika avion koji nije plaćao RH-Alan vjerojatno, nego je obavio prodaju. Odluka Vlade je bila da će RH-Alan obaviti sve poslove oko prodaje, međutim, plaćanja su vršena jednim dijelom preko Ministarstva obrane, a drugim dijelom preko Ministarstva financija koje je početkom 1999. godine preuzelo svu dokumentaciju i daljnju otplatu troškova, jer se Vlada zadužila u inozemstvu pa je redovito trebala otplaćivati svoje obveze.

RADNA TIJELA

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost proveo je raspravu o Izvješću, nakon što su glavna državna revizorica, **Šima Krsić** i ministar obrane **Jozo Radoš** detaljnije upoznali članove Odbora s radom tvrtke RH-Alan, te s nalazom Državnog ureda za reviziju.

Članovi Odbora ponajviše su se zanimali za način osnivanja tvrtke i djelokrug rada. Tom je prilikom ukazano na možebitno odstupanje poslovanja tvrtke, koju je osnovala Vlada Republike Hrvatske, od njezine osnovne djelatnosti, koja se sastoji u ugovaranju i prezentaciji vojne proizvodnje. RH-Alan je, naime, u okviru svojih djelatnosti, a temeljem odluke tadašnje Vlade, obavljao i poslove ugovaranja cestovnih radova u Republici Hrvatskoj, obavljao isplate dijela troškova odvjjetničkih kuća u inozemstvu i zemlji koje su zastupale interese hrvatskih optuženika u Haagu, kao i troškove smještaja, te ugovaranje uvoza i kreditiranja kupnje zrakoplova Challenger 604 za potrebe Vlade i Ureda Predsjednika Republike.

U raspravi je istaknuta i problematična uloga 66. pukovnije Hrvatske vojske, te pitanje vlasništva strojeva korištenih u izgradnji cesta, a u svezi s činjenicom da je izvršitelj radova temeljem ugovora bilo poduzeće »Monitor« iz Gruda. Problematično je i obvezivanje tvrtke RH-Alan u obavljanju djelomičnih isplata sredstava za odvjjetničke usluge za obranu generala Blaškića, koja su transferirana na Ministarstvo vanjskih poslova, odnosno Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Kraljevini Nizozemskoj kao krajnjem raspolagatelju tih sredstava. Nabavka zrakoplova također je predstavljala odstupanje od primarne djelatnosti, za koju su članovi Odbora predložili zasebno razmatranje, budu-

ći da je naglašeno kako je tvrtka poslovala prema odlukama tadašnje Vlade i da je nužno cjelokupno poslovanje učiniti transparentnim jer se jedino tako mogu sagledati sve radnje vezane uz njegovo poslovanje i razotkriti možebitna kršenja zakonskih i drugih obvezujućih akata. Zbog takvih je poslova i došlo do kršenja financijskih propisa, odnosno neplaćanja poreza na dobit, PDV-a i ostalih dugovanja, o čemu bi također trebalo, prema mišljenju članova Odbora, provesti raspravu i procesuirati kršenja financijskih propisa. Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost odlučio je predložiti Zastupničkom domu donošenje Odluke o skidanju oznake tajnosti s navedenog Izvješća, a samo Izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenoj reviziji poslovanja RH-Alan, d.o.o. za 1997., 1998. i 1999. godinu primiti na znanje uz preporuku da Zastupnički dom, na temelju rasprave provedene u Odboru i Domu, predloži modalitete provođenja daljnjih rasprava o poslovanju te tvrtke koje nije obuhvaćeno njegovom temeljnom djelatnošću, a koje je tvrtka obavljala temeljem odluka tadašnje Vlade Republike Hrvatske.

Članovi Odbora Zastupničkog doma za financije i Državni proračun posebice su se osvrnuli na činjenicu da Izvješće ne sadrži nalaz revizije za period od 1993. do 1996. godine, jer, prema obrazloženju glavne revizorice Šime Krsić, za taj period nije vođena računovodstvena evidencija, a nisu sastavljani ni financijski izvještaji. To su članovi Odbora ocijenili neprihvatljivim, ne umanjujući pritom značenje te tvrtke u ratnim okolnostima i postojanje embarga na uvoz oružja, kao i iskazivanje manjih prihoda i manje osnovice poreza na dobit, neevidentiranje tuđe imovine u poslovnim knjigama i izvanbilančnoj evidenciji, kršenje Zakona o nabavi roba, usluga i ustupanju radova, te nepravilnosti u vođenju materijalnih troškova i sl. Na sjednici Odbora zauzet je stav prema kojemu bi tijela sudbene i izvršne vlasti, temeljem Izvješća revizije, u okviru svojih nadležnosti trebala poduzeti mjere u smislu sankcioniranja svih nezakonitih radnji. Takođe je postavljeno pitanje opravdanosti angažiranja tvrtke RH-Alan pri kupnji zrakoplova i izgradnji cesta u Republici Hrvatskoj, to više što su i u tom dijelu uočene nepravilnosti. Predloženo je i da ubuduće problematika obrane hrvatskih državljana pred sudom u Haagu bude transparentno uređena državnim proračunom, budući da je upitna

potreba za angažiranjem trgovačkog društva RH-Alan u toj stvari.

Odbor za financije i Državni proračun jednoglasno je odlučio predložiti Zastupničkom domu donošenje zaključka prema kojemu se prihvaća predmetno Izvješće, a koje je potrebno dostaviti na uvid Državnom odvjetništvu, Državnom pravobraniteljstvu, Ministarstvu unutarnjih poslova i Financijskoj policiji. Navedene se institucije obvezuju na procjenu postoje li slučajevi nezakonitog poslovanja, te da postupe u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima, a o poduzetim će mjerama izvijestiti Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora u roku od tri mjeseca.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske prima na znanje Izvješće o obavljenoj reviziji poslovanja RH-Alan d.o.o. za 1997., 1998. i 1999. godinu, te konstatira da za iskazivanje prihoda od prodaje proizvoda u poslovnim knjigama nedostaje dokumentacija iz koje bi bilo razvidno iz čega je ostvaren prihod.

Prema nalazu Državne revizije za pojedina trgovanja u inozemstvu nisu sklopljeni ugovori o prodaji, pa nije moguće utvrditi međusobna prava i obveze ugovornih strana, a osobito nabavnu cijenu robe koja je bila predmet prodaje. Također, ne postoji potrebna dokumentacija temeljem koje bi se mogli utvrditi točni iznosi na predmetnim stavkama. Ocjenu Državne revizije da se radi o pojedinim slučajevima odstupanja od zakonskih odredaba i Međunarodnih računovodstvenih standarda Vlada ne može prihvatiti, a protivni se preudicirano izračunu rezultata poslovanja Društva u 1997. i 1998. godini temeljeno na uklanjanju jedne od uočenih nepravilnosti, a zanemarujući učinak drugih nepravilnosti, koje ukazuju mogućnost iskazivanja negativnog financijskog rezultata.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

Sumnjivi potezi Uprave RH-Alana

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je **Damir Kajin** koji je ocijenio

kako je sve što se do sada govorilo o RH-Alanu bilo obavljeno velom tajne. Iako je to poduzeće formalno bilo pod Vladinom nadležnošću, bivši predsjednik Vlade, Zlatko Mateša, izjavio je u jednom intervjuu kako je ono zapravo bilo u nadležnosti Predsjednika Republike.

Iz nalaza Državne revizije ne može se procijeniti pravo stanje stvari, o kojemu je najrječitije progovorio bivši ministar obrane, Andrija Hebrang, odgovarajući na pitanje jedne novinarkе, kako je podnio ostavku upravo zbog situacije u RH-Alanu. Kajin, prepričavajući intervju, navodi kako ta izjava upućuje na zaljučak kako nije bilo moguće sprovesti kontrolu nad radom tog trgovačkog društva. Hebrang je predložio zatvaranje poduzeća, s čime se složio i Zlatko Mateša, a ni predsjednik Tuđman nije odbio tu ideju. Nakon toga je, međutim, došlo do razlaza između Andrije Hebranga i Predsjednika, koji je htio zaštititi generala Zagorca.

Damir Kajin ocjenjuje kako iskaz Andrije Hebranga vjerojatno najpreciznije ocrta ono što se događalo u tom poduzeću. Čak je i ministar Radoš, na sjednici Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, izjavio kako uprava RH-Alana nije povlačila poteze koje nisu odobrila najviša državna tijela.

• Možda je temeljna svrha revizorskog Izvješća upravo zaštita stvarnog nalogodavca – bivšeg Predsjednika.

»Možda je temeljna svrha i ovog revizorskog izvješća upravo zaštita stvarnog nalogodavca – bivšeg predsjednika Republike«, kazao je Kajin i dodao kako je najintrigantnija nabavka aviona Challenger, zatim, financiranje Blaškićeve obrane (za što je Alan isplatio prema nalogima bivšeg ministra obrane i uz suglasnost ostalih ministara bivše Vlade 3,37 milijuna dolara, a nedavno je na naplatu prispio ček na još 5 milijuna dolara, tako da je Republika Hrvatska do sada u tu svrhu utrošila 20 milijuna dolara), te financiranje 66. pukovnije, kojoj je zapovijedao Ljubo Česić-Rojs.

Država je ostala bez 50 milijuna dolara jer su strojevi u Hercegovini, a inženjerci pukovnije bez plaća. Dobro je jedino to da su sada hrvatski građevinari pak malo odahnuli od neloyalne konkurencije. Sve je počelo odlukom Vlade da bez natječaja radove na izgradnji prometnica povjeri Mini-

starstvu obrane, odnosno RH-Alanu, koji je kasnije te radove ustupio bosansko-hercegovačkom poduzeću »Monitor«, poduzeću u vlasništvu Hrvatske zajednice Herceg-Bosna. Ocijenilo je drskima navode generala Rojsa kako su ceste izgrađene na taj način zapravo poklon hrvatskog naroda iz BiH Republici Hrvatskoj. »Monitoru« je tada bio transferirano 285 milijuna kuna, a država im još, tobože, duguje 200 milijuna. U isto se vrijeme traži način kako tu pukovniju inkorporirati u sastav Hrvatske vojske i kako osigurati plaće za oko 200 inženjeraca. Revizija koju je potpisala Šima Krasić pokazuje kako su 1997. godine prihodi od izgradnje cesta čak 47 milijuna kuna veći no što su realno bili, a 1998. godine 30 milijuna veći, a sve to zato da bi se iskazala manja porezna osnovica. Sumnjivo je i to što nitko ne zna zašto je Ministarstvo obrane uplatilo 40 milijuna kuna na račun RH-Alana. 1998. godine ministar Hebrang zatražio je povrat 140 milijuna kuna, da bi krajem 2000. godine prava Alana, pod nadzorom tadašnjeg ministra obrane Pavla Miljavca odbacila taj zahtjev. Tadašnja Vlada Republike Hrvatske oslobodila je poduzeće od vođenja računovodstvene evidencije u razdoblju od 1993. do 1996. godine, izvijestio je Kajin hrvatsku javnost, u skladu sa zahtjevima Odbora. Zastupnik drži kako bi to poduzeće trebalo likvidirati i iznosi kako osobno nema veliko povjerenje u Državnu reviziju, poglavito zbog načina na koji se obavlja revizija u Istarskoj županiji, te drži kako bi te poslove trebala obavljati paralelno neka nezavisna institucija. RH-Alan je tvrtka za pranje novca, kao i njen hercegovački pandan »Monitor«, jedan od načina za dodatno odlijevanje novca hrvatskih poreznih obveznika. Zastupnik je na kraju svog izlaganja predložio formiranje posve nove agencije za trgovinu oružjem i predložio provesti reviziju poslovanja RH-Alana od nezavisne saborske skupine za period od 1993. do 1996. godine.

Izgradnja cesta u suradnji s »Monitorom«

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) želio je ispraviti netočne navode prethodnog govornika, budući da nije istina da je Republika Hrvatska poklonila Hrvatskoj zajednici Herceg-Bosni strojeve u vrijednosti od 50 milijuna njemačkih maraka, kako je to prezentirano, jer ne postoje darovnice koje bi to potvrdile. »Monitoru« nije transferirano 280, nego 80 milijuna kuna, a vrijednost radova iznosi 550 milijuna

kuna. Iako je to poduzeće iz druge države, za taj je spor nadležan sud u Zagrebu, pa 66. pukovnija i »Monitor« mogu tužiti Republiku Hrvatsku za 545 milijuna kuna. Strojevi se ne nalaze u BiH, već u vojarnama Croatia i u Delnicama, a 2 tisuće 312 pripadnika 66. pukovnije ne dobivaju plaću.

Pavao Miljavac (HDZ) je također želio ispraviti netočne navode, jer drži kako nije točno da je skupština RH-Alana odbacila zahtjev kojim Ministarstvo obrane potražuje 140 milijuna kuna, jer je problem bio zapisnički konstatiran, ali se to nije moglo učiniti zbog podmirivanja dugova nastalih zbog operacija »Bljesak« i »Oluja«. Točno je da strojevi stoje, ali u Republici Hrvatskoj, i čekaju da se riješi vlasnički odnos. 66. pukovnija nije predstavljala nelojalnu konkurenciju hrvatskim građevinskim poduzetnicima, jer je izvodila svega 30 posto dionica, i to onih najtežih.

Damir Kajin drži kako je zastupnik Miljavac samo potvrdio ono što je on iznio, jer je priznao dugovanje Ministarstvu u iznosu od 140 milijuna kuna, te je citirao dijelove članka u kojemu stoji kako je Rojs izjavio da »Monitor« jest 66. pukovnija, te da je hrvatska država zaradila 535 milijuna kuna, jer je platila 285 milijuna, a vrijednost izvedenih radova iznosi 820 milijuna.

Predsjednik je apelirao na zastupnike da odustanu od ispravljanja netočnih navoda, jer će rasprava krenuti u krivom smjeru.

Ljubo Česić-Rojs ipak je želio ispraviti netočan navod da je hrvatska država darovala strojeve u vrijednosti 50 milijuna maraka Hrvatskoj zajednici Herceg-Bosna. Složio se s inicijativom za osnivanjem povjerenstva koje bi pomoglo u rješavanju formalnopravnog statusa tih strojeva i ljudi koji rade na njima, jer se oni vode u Hercegovini, ali gdje budu ljudi, tu će ići i strojevi.

Budući da postoji potpisana darovnica, kad se riješi problem oko statusa inženjera 66. pukovnije, i strojevi prelaze u vlasništvo Ministarstva obrane ili nekog poduzeća kojeg će formirati Vlada.

U ime Kluba zastupnika HSLs-a govorio je **Joško Kontić**. Zastupnicima HSLs-a je stalo do toga da prava istina konačno izađe na vidjelo, koliko god ona bila neugodna, da se utvrde stvarna dugovanja, identitet potpisnika ugovora koji su doveli do tih zaduživanja, te da odgovaraju oni koji nisu poštovali zakonske odredbe. Klub zastupnika HSLs-a podržao bi prijedlog Damira Kajina o osnivanju saborskog povjerenstva, koje bi ispi-

talo sve što se događalo u RH-ALANU od 1993. do 1996. godine, kad bi to imalo smisla; to bi, međutim, bilo bespredmetno jer nije vođena računovodstvena evidencija. Bez obzira na rat i tajnost pri kupnji oružja, bilo je potrebno voditi evidenciju, kako bi se s povijesne distance mogli valorizirati određeni projekti, to više što su u Skupštini RH-Alana sjedili ministri obrane, financija, te unutarnjih poslova. Državna revizija nije postavila pitanje zašto se evidencija nije vodila, trgodišnji period i dalje je misteriozan, pa je i rasprava koja se vodi u Zastupničkom domu zapravo prazna.

• U Republici Hrvatskoj nedostaje reda i odgovornosti, poštovanja zakonske regulative, što ne čudi, budući da je iz slučaja s RH-Alanom vidljivo kako se tih pravila ne pridržavaju ni najviši državni dužnosnici.

Iz Izvješća je vidljivo samo to da u Republici Hrvatskoj nedostaje reda i odgovornosti, poštovanje zakonske regulative, što ne čudi, budući da je iz slučaja s RH-Alanom vidljivo kako se tih pravila ne pridržavaju ni najviši državni dužnosnici. Revizija za 1997., 1998. i 1999. godinu pokazala je neke nepravilnosti, pa Klub zastupnika HSLs-a podržava stajališta odbora koji su predložili da izvršna i sudska vlast poduzmu korake iz svoje nadležnosti, a u skladu sa zakonskom regulativom.

Nepravilnosti u radu

Neshvatljivo je posredništvo RH-Alana pri kupnji predsjedničkog aviona i zaključivanje ugovora za izgradnju ceste, budući da postoji transparentniji i konkretniji način za to. Poduzeće ne može obavljati poslove za koje nije registrirano.

Što se suradnje s »Monitorom« tiče, najvažnije je riješiti status 2 tisuće 312 pripadnika 66. pukovnije.

Među nepravilnostima koje je Državna revizija uočila u poslovanju RH-Alana, jednako su važne i utaja poreza i činjenica da direktor društva nije bio njen zaposlenik. Nije moguće da se nije mogla pronaći osoba za tu funkciju, a koja bi bila prijavljena, pa se nameće zaključak kako je natječaj za to radno mjesto raspisan upravo za tu osobu. Moralna dimenzija slučaja RH-Alan aludira na cjelokupni način

poslovanja u Hrvatskoj tijekom posljednjih 10 godina, a što potvrđuje i činjenica da su kreditne kartice društva koristile osobe koje nisu zaposlenici, a za troškove reprezentacije ne mogu podastrijeti račune.

»Nepoštivanje slova zakona je prekršaj koji podliježe sankcioniranju; nema malih ili velikih prekršaja«, iznosi Kontić, dodajući kako je sramotno da su o svemu bili obaviješteni članovi Skupštine društva, odnosno 3 hrvatska ministra. Možda će dio hrvatske javnosti biti razočaran nedostatkom senzacionalističkih elemenata, za koje su pretpostavljali da će se otkriti, nakon što je s nalaza revizije skinuta oznaka tajnosti, ocijenio je Kontić.

Zastupnik je zatim iznio dijelove nalaza revizije koja se odnosila na iskazivanje manje osnovice poreza na dobit na štetu države (1997., 1998. i 1999. godine) u iznosu od ukupno 38 milijuna kuna.

Kao rješenje za to, Državni ured za reviziju predlaže Ministarstvu financija prebijanje dugova, a »što je s poduzećima koja se zatvaraju i otpuštaju radnike upravo zbog dugova koje država ima prema njima«, pita se Kontić.

Članak 51. Ustava govori o ravnopravnosti subjekata na tržištu, pa RH-Alan ne može biti »ravnopravniji« od nekog privatnog poduzeća. To je nešto što se mora poštovati, ako Hrvatska želi ući u europske integracije.

Izravno ugovaranje radova krši odredbe Zakona o nabavi roba, usluga i ustupanju radova, jer se prije toga mora pribaviti suglasnost Ministarstva financija. Dokumentacija o nabavci robe posebne namjene u vrijednosti od 35 milijuna kuna iz 1998. godine uopće ne postoji. Kontić stoga predlaže da se Ured za državnu reviziju ovlasti da jasnije i konkretnije u svojim nalazima preporučuje daljnji postupak vezano uz pronađene nepravilnosti u radu.

Odgovornosti nema jer je loša zakonska regulativa, mišljenja je ovaj HSLs-ovac. Zaključci prijašnjih saborskih saziva bili su da Državno pravobraniteljstvo, Financijska policija i Ministarstvo unutarnjih poslova moraju izvjestiti Zastupnički dom o postupcima nakon što Državna revizija utvrdi nepravilnosti. To se, međutim, nikada nije poštovalo, pa je zastupnik upitao one koji se brinu hoće li Koalicija šest stranaka ispuniti svoja obećanja, što je sa zaključcima kojima je Sabor tražio dokumentaciju od bivše Vlade, a koju nikada nije dobio na uvid. Zadaća je aktualne

Vlade da se ponaša upravo suprotno, kako bi se uveo nekakav red.

Kazna za kršenje odredbe zakona o nabavi roba, usluga i ustupanju radova, koja prohibira izravno ugovaranje, iznosi od 5 do 25 tisuća kuna, što je smiješno malo. Stajalište je Kluba da se tom iznosu mora dodati barem još jedna nula. Hrvatski državni sabor mora se drugačije postaviti prema organima izvršne vlasti, kako bi bilo moguće zaštititi dignitet tog zakonodavnog tijela.

Ivan Penić (HDZ) ispravljajući netočan navod, tvrdi kako je Ministarstvo unutarnjih poslova postupalo po nalogima Sabora i procesuiralo prekršitelje, o čemu je izvijestila Vladu, koja je to trebala prosljediti Zastupničkom domu.

Bivša je Vlada sasvim sigurno u svojim primopredajnim dokumentima o tome izvijestila sadašnju Vladu.

Joško Kontić ponovio je kako Ministarstvo nije ispunilo svoju obvezu prema Saboru, s čime se Ivan Penić nije složio, budući da je zatražene informacije trebala prosljediti Vlada. Kontić je ustvrdio kako Zastupnički dom nije dobio izvješće o poduzetim koracima. Ivan Penić je ponovno želio ispraviti netočan navod Joška Kontića da Ministarstvo unutarnjih poslova nije poduzelo korake, na što je Kontić reagirao i kazao kako o tome nije ni govorio, već da Ministarstvo nije ispunilo svoju obvezu prema Zastupničkom domu.

Tko je obavljao kontrolu poslovanja?

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je **Ivan Ninić**. Ponovio je osnovne nepravilnosti koje je u poslovanju RH-Alana uočila Državna revizija (neplaćanje poreza, iskazivanje manje dobiti, ugovaranje poslova bez javnog natječaja, nevođenje poslovnih knjiga). Nezakonitosti su bile pravdane temeljnom zadaćom tog poduzeća, odnosno proizvodnjom, izvozom i uvozom sredstava posebne namjene, uključujući i nevođenje evidencije za period od 1993. do 1996. godine, pa je potpuna revizija poslovanja nemoguća.

• Potpuno je neprihvatljivo da se razlog za nepostojanje računovodstvene evidencije traži u embargu na uvoz oružja, ratnim uvjetima i tajnosti djelovanja.

Klub zastupnika SDP-a zatražit će da se i za taj period izvrši, u specifičnim uvjetima, revizija, jer je potpuno neprihvatljivo da je razlog za nepostojanje računovodstvene evidencije embargo na uvoz oružja, ratni uvjeti i tajnost djelovanja.

Potrebno je naglasiti kako u državi nema nedodirljivih subjekta i nezakonitih postupaka koji neće biti sankcionirani.

Ninić je ponovio i da se RH-Alan bavio i specijalnim poslovima; plaćanje troškova Blaškićeve obrane, angažiranje 66. pukovnije u izgradnji cesta, kupnje predsjedničkog zrakoplova, ugovaranje poslova s »Monitorom«, pri čemu su se odlijevali milijuna kuna iz državnog proračuna, bez ikakvog nadzora.

Činjenica da se sve to događalo uz suglasnost ministara, članova Skupštine, vjerojatno i o načinu poslovanja u tim ministarstvima. Takvi su postupci u najmanju ruku neodgovorni. Za kupnju aviona Challenger uzeta su 2 inozemna kredita, bez suglasnosti Hrvatske narodne banke. Za otplatiti je ostalo još 110 milijuna kuna, pa dolazi u pitanje plemenita namjera da se novac od prodaje tog zrakoplova uplati u korist humanitarnih udruga. Milijuni kuna isplaćivani su za odvjetničke usluge, na usmeni nalog ministra obrane.

Ninić je upitao tko je obavljao kontrolu astronomski skupe satnice (3 200 kuna) odvjetnika Davida Rivkina, s obzirom na nepostojanje evidencije, dodajući kako bi bilo interesantno čuti i o korištenju kreditnih kartica poduzeća od nezaposlenih osoba.

»Da li je to bio model vladanja ili sprega nečuvenih razmjera?« – zanimalo je Ninića.

Klub zastupnika SDP-a podržava prijedloge Odbora koji se odnose na sankcioniranje prekršaja. Uslijedio je niz ispravaka netočnih navoda i poslovnčkih primjedaba.

Prvi je na redu bio **Ljubo Česić-Rojs** koji je zastupniku Niniću zamjerio što ne suosjeća sa 20 pripadnika 66. pukovnije, rodod iz Čapljine, s obzirom na to da mu je supruga iz toga kraja. »Monitor« nije neko tajanstveno hercegovačko poduzeće i da nije bilo te suradnje, ne bi bilo izgrađeno ni 100 kilometara autoceste i 350 kilometara lokalnih cesta, to više što je ponuđena cijena za te radove bila 50 posto manja.

Ivan Ninić ocijenio je povredu Poslovnika spominjanjem njegove supruge i njezina porijekla, a predmet rasprave bio je Izvješće Ureda Državne revizije.

Nenad Stazić reagirao je na Česićev odgovor zastupniku Niniću, je drži da bi za to trebalo zastupnika opomenuti, to više što je Ivan Ninić govorio u ime Kluba zastupnika SDP-a, a ne u svoje osobno ime.

Česić-Rojs opravdavao je svoje izlaganje potrebom da obrani hercegovački narod, odnosno pripadnike 66. pukovnije, koji su naporno radili, a za svoj rad nisu primili plaću. Upravo ta činjenica učinila mu se sramotnom.

Ivan Ninić drži kako su navodi zastupnika Česića netočni jer on nije rekao ništa protiv građana Hercegovine, već protiv prekršitelja zakonske regulative u slučaju RH-Alana.

Željko Pavlic (HSL) dodaje kako i građevinski radnici iz Međimurske, Zagorske i Varaždinske županije teško žive jer ni oni ne mogu naplatiti potraživanja prema državi u iznosu većem od 140 milijuna kuna.

Ljubo Česić-Rojs ispravio je Ivana Ninića da se ne radi o građanima Hercegovine, već o dijelu hrvatskog naroda.

Poslovanje RH-Alana nije oštetilo državu

Luka Bebić govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a, koji prihvaća Izvješće Državne revizije za 1997., 1998. i 1999. godinu, iz kojega je vidljivo da Republika Hrvatska zbog poslovanja RH-Alana nije pretrpjela nikakvu štetu. Oni koji tvrde suprotno imaju pravo pokrenuti mehanizme pravne države, slučaj do kraja ispitati i o tome izvijestiti Sabor. Osvrnuo se i na izlaganja prethodnih govornika koji su izrazili svoje nezadovoljstvo i razočaranje nedostatkom senzacionalističkih elemenata u Izvješću, vjerojatno zato što je hrvatska javnost pripremana na takve nalaze.

Bebić podsjeća na okolnosti uoči početka oružanih sukoba 1991. godine, te na inicijativu da se tada osnuje saborsko povjerenstvo koje bi ispitalo »na koji način se naoružava HDZ«, opravdavajući postupak na koji se oružje pribavljalo, mehanizam kontrole i nadležnosti za taj posao.

Poslovanje RH-Alana u periodu od 1993. do 1996. godine moguće je razjasniti drugačije, a ne paušalnim napadima u sabornici. Zastupnici HDZ-a spremni su na suradnju kako bi se razjasnile nejasnoće, a i u samom Izvješću stoji kako su odaslane fakture za nenaplaćene iznose, na koji će se obračunati PDV. Sa svoje će strane učiniti sve kako bi se i u ovom slučaju dokazalo da pravna država funkcionira. Na primjedbe da mini-

starstva nisu podnijela izvješća koja je Sabor zatražio, Bebić je odgovorio kako se sada taj propust može nadoknaditi tako da se od sadašnjih ministarstava ona ponovno zatraže.

Uveličavanje problematičnih situacija u naoružanju države za koju je uveden embargo za uvoz oružja, pomaže u preživljavanju nekih političkih snaga. Stoga će se HDZ zauzeti za jasno dimenzioniranje i definiranje problema.

Vrijeme je da se skine »veo tajnosti« s mogućih dugovanja jer su oni već nekoliko mjeseci alibi za neizvršavanje predizbornih obećanja. Isto vrijedi i za slučaj RH-Alan. Svatko će odgovarati za svoje postupke.

Nenad Stazić (SDP) drži da je navod Luke Bebića, prema kojem država nije pretrpjela štete zbog načina poslovanja RH-Alana, netočan, jer je neplaćanje poreza očito nanošenje štete.

Joško Kantić odgovorio je aluziji Luke Bebića o razočaranju zbog nepostojanja senzacionalističkih elemenata nazvavši je netočnom. On je izrazio vrijednosni sud, a ne svoje razočaranje, koje se temelji na činjenici da su kriteriji ispolitizirane hrvatske javnosti vrlo visoki.

Stjepan Henezi (SDP) ocjenjuje netočnim povezivanje nezakonitog poslovanja trgovačkog društva s problemima u organizaciji obrane jer je RH-Alan osnovan 1993. godine, kad je Republika Hrvatska već bila priznata, a revizija obuhvaća razdoblje nakon »Bljeska« i »Oluje«.

Dr. Vesna Pusić (HNS) kazala je kako je netočno da ova rasprava služi za političko preživljavanje.

Luka Bebić odgovorio je Nenadu Staziću kako pretrpljene štete Republika Hrvatska može utvrditi tek kad se sve zbroji i oduzme. Dodao je kako mu nije bila namjera povezivati predmetno Izvješće s okolnostima u 1990. i 1991. godini, već o potrebi naoružanja nakon što je Hrvatskoj oduzeto oružje uoči Domovinskog rata. Vesni Pusić je kazao kako nije samo RH-Alan bio predmet ove rasprave, već i neka druga poduzeća.

Slavko Kojić (SDP) iznio je kako se štete ustanovljuju kad nastaju minusi, »jer bi u suprotnom bilo prihvatljivo da onaj tko napravi plus može nakon toga raditi minuse, sve do iznosa plus«.

Luka Bebić ponovio je svoje stajalište o »plusevima i minusima«.

Ante Markov (HSS) želio je ispraviti oba navoda, jer se ne radi ni o kakvim plusevima i minusima, već o zakonima koji se moraju poštovati,

nakon čega je Luka Bebić ostao pri svom stajalištu.

Izvješće na uvid organima sudbene i izvršne vlasti

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Luka Roić**. Diskusija o ovoj temi bila je iscrpna i zanimljiva. Radi se, međutim, o poslovanju u mračnoj zoni gospodarstva. Uvažavajući sve što je učinjeno u interesu hrvatskog naroda, Roić ocjenjuje nedopustivim nepoštovanje zakona i neodgovorno ponašanje. RH-Alanom rukovodi čovjek koji nije čak ni zaposlenik tvrtke, a tvrtka se bavi djelatnošću za koju nije registrirana; cestogradnja, kupovina zrakoplova, transferiranje troškova Blaškićeve obrane i činjenica da se nije vodila računovodstvena evidencija u periodu od 1993. do 1996. godine ukazuju na vjerojatnost događanja svakojakih poslova, što posebice zanima i hrvatsku javnost i zastupnike Hrvatskoga državnog sabora. Roić drži da, iako cijeni sve pozitivno što je HDZ napravio u vrijeme Domovinskog rata, opravdanja o višem interesu nikako ne mogu biti izgovor za sve uočene prijestupe, pa stoga podržava prijedlog da se Izvješće uputi određenim organima izvršne vlasti, s ciljem pokretanja mehanizma pravne države.

Zastupnik je ponovio kako poduzeće nije djelovalo u okviru svoje registracije na trgovačkom sudu, a tome se pribrajaju i iskazivanje manje osnovice za porez, obračunavanje amortizacije zemljišta, neplaćanje poreza, neevidentiranje tuđe imovine u poslovnim knjigama i izvanbilančnoj evidenciji, nepravilnosti u vođenju materijalnih troškova, ustupanje javnih radova bez raspisivanja javnog natječaja te veliki iznosi rashoda na ime reprezentacije, bez uvida u račune.

Stajalište HSS-a je da se Izvješće može samo primiti na znanje, budući da je njegov sadržaj upitan, ne sumnjajući u profesionalnost ljudi koji su ga izradili.

Podupire zahtjev da se Izvješće dostavi na uvid državnom odvjetništvu, državnom provobraniteljstvu, Ministarstvu unutarnjih poslova i Financijskoj policiji, kako bi se moglo utvrditi postoje li nezakonitosti u poslovanju i kako bi mogli postupiti u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima, o čemu su dužni izvijestiti Zastupnički dom u roku od tri mjeseca.

Branislav Tušek (SDP) tvrdi kako rasprava o poslovanju RH-Alana ide u prilog navodima kako je u posljednjih deset godina promovirana vladavina

bez kontrole proizvođači povlaštene grupe koje su zloupotrebljavale položaj i protuzakoniti postupak.

O rezultatima poslovanja RH-Alana kazao je kako nije ispunjen onaj dio rada za koji je društvo osnovano jer nije došlo do unapređenja sustava obrane, od ostvarene dobiti, ali je zato utrošeno 100 tisuća njemačkih maraka za kupovinu slika i kupljeno 7 službenih automobila za 6 zaposlenika, što predstavlja jedinstven slučaj, kao i postojanje 10 deviznih računa. Također, nije moguće opravdati 300 tisuća kuna za troškove reprezentacije. Sve to dovodi do zaključka da su u okviru poslovanja moguće nezakonite i kriminalne radnje.

Zastupnik je svoj navod potkrijepio činjenicom da su kupljene dionice u vrijednosti 87 milijuna kuna, ali se ne zna koje banke su te dionice, dodajući kako bi o tome možda nešto više mogli reći članovi bivše Vlade, te o nabavi roba vrijednosti 35 milijuna kuna, o čemu postoji dokumentacija. Zastupnik ocjenjuje sumnjivim i 20 milijuna kuna vanjskih usluga, bez suglasnosti Ministarstva financija, objavljenog natječaja i pristiglih ponuda, što je grubo kršenje zakona o nabavi roba i usluga.

Nisu poznati ni razlozi za raskid ugovora s investitorima u izgradnji autocesta, kao ni iznosi ostvarenih prihoda.

»Priča o RH-Alanu je priča o zaduživanju Republike Hrvatske, putem diskrecionog dogovora predsjednika Vlade, ministra financija i direktora RH-Alana o podizanju deviznog zajma u visini od 5 milijuna dolara, bez kontrole i naknada od kuda će se vraćati kredit«, iznio je Tušek.

Sredstvima se raspolagalo usmenim dogovorima i nalogima za što je najbolji primjer financiranje obrane generala Blaškića, a »rekao bih i da su neki dobro zaradili na tom suđenju«.

Počinitelji protuzakonitih djela moraju biti kažnjeni, te ispitati transakcije u vrijednosti od oko 150 milijuna kuna, koje su vrlo sumnjive. Nadležni bi organi o svom postupanju trebali izvijestiti Zastupnički dom.

Nedostaje temeljna evidencija o poslovanju

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** smatra da je ovo državno poduzeće godinama poslovalo po usmenim nalogima ministara obrane i mimo zakonskih propisa. Tvrtka je uživala zaštitu najjačih ljudi u državi, a njezina su vrata bila do pred kraj

prošle godine zatvorena za Državnu reviziju, ali i za druge vidove kontrole. Posve je jasno da su se za vrijeme Domovinskog rata pojedine stvari morale rješavati na specifičan način zbog postojanja embarga na uvoz ratne opreme. Hrvatska se morala naoružati, ali nije dobro što ne postoje nikakvi dokumenti niti računi oko toga što je kupljeno i koliko je koštalo. Nigdje nije ostalo ništa zapisano, osim u sjećanju generala Zagorca i njegovih suradnika, što on i sam potvrđuje u svojim novinskim istupima. Razlog ovoga »zida šutnje« zastupnik pronalazi u mogućim provizijama prilikom transakcija vojne opreme. Smatra da je na određene nepravilnosti upozorio i donedavni ministar obrane, a sadašnji zastupnik – **Pavao Miljavac**. Nalazi revizije govore da je »Alan« poslovao izvan pravila i zakonskih normi, kao parazit koji je preko MORH-a i drugih ministarstava isisavao proračunski novac, nikome ne polažući račune. Nastavljajući izlaganje, upozorio je kako je i bivši ministar obrane, dr. **Andrija Hebrang** govorio o propustima prilikom poslovanja, a istaknuto je da je ova tvrtka bila pošteđena svih zakonskih obveza i formalnosti. Te su se pogodnosti odnosile na obveze oko poreza, javnih natječaja i zakonskog nadzora poslovanja. Državnoj su reviziji za oko zapeli izdaci oko kupovine aviona Challenger i plaćanje Blaškićevih odvjetnika te specifičan način ugovaranja poslova za Rojsovu 66. pukovniku. Učinjeni su i ozbiljni propusti oko pripreme obrane generala Blaškića, jer su stvarni počinitelji ostali neotkriveni, prvenstveno zbog dvostruke linije zapovijedanja. Pored svih potrebnih i nepotrebnih rashoda oko plaćanja odvjetnika, nije povučen niti novčani depozit od 100 tisuća američkih dolara, kojim se jamčilo uredno plaćanje nastalih troškova.

• RH-Alan je poslovao izvan pravila i zakonskih normi, kao parazit MORH-a i nikome nije polagao račune.

Posebno su poglavlje, nastavio je zastupnik Stazić zauzeti javni radovi, gdje je glavnu ulogu igrao Ljubo Česić-Rojs i njegova 66. pukovnika. U odnosu s Vladom, RH-Alan se tu javlja kao posloprimalac koji odmah potpisuje ugovor s tvrtkom Monitor, a radove trebaju provesti vojnici i djelatnici 66. pukovnije HV. No, ta ista pukovnika, svu je logistiku i stro-

jeve osiguravala preko MORH-a, dakle iz proračuna Republike Hrvatske. Od 1996. do 1999. godine za te je svrhe potrošeno više od 164 milijuna kuna, upozorio je zastupnik.

Revizija je pronašla i niz drugih nepravilnosti, zaključio je zastupnik Stazić. Primjerice, djelatnici RH-Alan obilato su se koristili kreditnim karticama, a samo na reprezentaciju je u 1998. godini potrošeno 191 tisuća kuna, a ničim nisu dokumentirani troškovi za ove rashode. Predložio je da se u ovu tvrtku što hitnije pošalju pripadnici financijske i kriminalističke policije jer će se time spoznati puna istina o jednom vremenu.

Ispravak netočnog navoda zatražio je zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Upozorio je da 66. pukovnika HV nije bila Rojsova jer u vojsci nema privatnih postrojbi. Ocijenio je da je služba koja je pripremala podatke za saborsku raspravu, dostavila netočne i nepotpune podatke. Smatra ujedno, da spomenuti strojevi nisu kupljeni iz državnog proračuna, a manji dio novca dostavljen je radnicima da imaju od čega živjeti i plaćati nastale troškove. Podsjetio je da je 2312 ljudi u četiri godine izgradilo 100 kilometara autocesta, 350 kilometara lokalnih cesta, a prosjek plaća bio je svega oko 2.700 kuna. Predložio je da se utemelji objektivno i stručno povjerenstvo, koje će utvrditi cjelokupnu istinu oko rečenih zbivanja. Dodao je ujedno da se ljudi mogu promatrati jedino uz postojeće strojeve, a nikako odvojeno jer im je to jedini izvor prihoda. Prilikom obavljanja građevinskih poslova nije se gledalo tko je u HV-u, a tko u HVO-u, jer je prioritet bio ratni zadatak, zaključio je zastupnik **Ljubo Česić-Rojs**.

• Prosjek plaća inženjera 66. pukovnije iznosio je svega oko 2.700 kuna.

Zastupnik Stazić zatim se isprčao, jer nije mislio na privatnu pukovniku, a termin »Rojsova pukovnika«, izrekao u kolokvijalnom značenju. I ukoliko su ti strojevi kupljeni iz proračuna bivše »Herceg-Bosne«, taj je novac opet pristigao iz hrvatskog proračuna. Ponovno se za ispravak javio zastupnik **Česić-Rojs** i rekao da je inženjerija započela s radom 1992. godine u VII. mjesecu kada je počela probijati cestu spasa sa 70 do 80 tisuća Muslimana koji su dolazili s područja Jablanice. Strojevi su mobilizirani iz rudnika boksita u Posušju,

Mostaru Širokom Brijegu, i to je predstavljao temelj inženjerije. Upozorio je zatim da zbog političkih prijepora, dio mehanizacije koji se nalazi u vojarni »Croatia« trune i propada. Pozvao je da se okončaju besplodne rasprave, a ljudi i strojevi upute na terene da rade poslove za koje su plaćeni.

Treba izbjegavati generaliziranje prilikom rasprave

Zastupnik **Milan Kovač (HDZ)** upozorio je da pojedini događaji izvučeni iz konteksta i nakon proteka određenog vremena, dobivaju potpuno drugi smisao. Smatra da u kritikama treba izbjegavati generalizaciju jer svaki posao i tvrtka imaju imenom i prezimenom odgovorne i nadležne osobe. Zamjerio je ujedno da se argumenti za kritiku pronalaze na stupcima novina koje predstavljaju slab oslonac za utvrđivanje cjelokupne istine. Smatra da treba postaviti pitanje o tome, je li avion »Challenger« kupljen prema tržišnoj cijeni i pod kojim uvjetima. Slično bi se trebalo postaviti i prilikom ocjenjivanja troškova obrane za generala Tihomira Blaškića. Smatra da nadležna država trebaju samostalno riješiti problem, jer u ovom trenutku u Hrvatskoj ne vlada HDZ koji bi to osujetio. Govorio je zatim o ratnim zadaćama i uspjesima zastupnika Ljube Česića-Rojisa, koji je uz zastupnika dr. **Ivića Pašalića**, sigurno najviše neopravdano prozivana osoba u političkom životu Republike Hrvatske.

U ratnom metežu koji je godinama vladao, nisu se mogle pojedine stvari raditi na transparentan način, ali ako se želi napakostiti HDZ-u, onda se može naći tisuću razloga, ocijenio je zastupnik Kovač.

• Učinjeni su brojni propusti, a odgovornost bi trebali preuzeti krivci za olako trošenje novca poreznih obveznika.

Upozorio je zatim na pojedine nejasne nastupe zapadnih političara kada govore o području Balkana. Naveo je primjer gospodina Romana Prodića koji je rekao kako se zemlje na Balkanu trebaju ujediniti ili je sve izgubljeno. O takvim tezama treba obaviti ozbiljan politički razgovor u Saboru.

Slijedeći zastupnik koji je dobio riječ bio je **Željko Malević (SDP)**.

Ocijenio je da su oko poslovanja poduzeća »Alan« učinjeni brojni propusti, koji se ne bi trebali zataškavati izvrtnjem činjenica. Odgovornost bi trebale preuzeti osobe koje su najvećom nonšalancijom trošile novac osiromašenih poreznih obveznika i lažno smanjivale brojke kod prikazivanja dobiti. I on se pridružio zahtjevima da se ovim problemima prvenstveno pozabave nadležna tijela u kriminalističkoj policiji, pravobraniteljstvu, tužiteljstvu i financijskoj policiji. Ocijenio je ujedno da se vojna obavještajna služba trebala na zakonski propisan način skrbiti oko utroška svih prihoda koji su se slijevali za potrebe obrane. Ocijenio je da se ovi problemi ipak ne bi trebali prelamati na leđima požrtvovnih pripadnika 66. pukovnije HV, koji su pošteno radili povjerene ratne i mirnodopske obveze.

Smatra da Hrvatskoj ne treba nikakav darovni ugovor za strojeve koji nisu njeni, već ih treba vratiti u rudnike boksita gdje bi se obnovio nekadašnji posao.

Ponovo se za ispravak netočnog navoda javio zastupnik **Ljubo Česić-Rojs** i napomenuo da radnici nisu dobili svoje zakonom propisane plaće, a što se tiče različito interpretiranih podataka oko nastalih troškova, treba zatvoriti financijsku konstrukciju koja je propisana potpisanim ugovorima. Postojeća potraživanja zaposlenika iznose oko 400 milijuna kuna i to bi trebalo riješiti na način kojim se ne bi ugrozila pozicija sadašnje Vlade Republike Hrvatske. Vlada bi trebala donijeti program na temelju kojega bi trebalo zaposliti ljude na onim poslovima za koje su itekako stručni i kvalificirani. I sam je ponudio pomoć oko izlaska iz sadašnjeg stanja, jer se, kako navodi, kao operativac najbolje snalazi i najkorisniji je za državu.

Oštećen je Proračun

Sada se za ispravak netočnog navoda javio zastupnik **Željko Malević**, koji se začudio upornim obranama odgovornih osoba u poduzeću RH-Alan, premda je dokazano da su oštetili državni proračun. Zastupnik mr. sc. **Ivo Škrabalo (HSLs)** dao je poslovničku primjedu jer smatra da treba omogućiti svim zainteresiranim osobama koje se osjećaju prozване povodom izvješća u RH-Alan, na iznošenje cjelovitih izlaganja. Smatra da se svojim čestim i gromkim javljanjima zastupnik **Ljubo Česić-Rojs** osjeća prozvanim, pa valja saslušati sve značajne i relevantne argumente.

Zastupnik **Mario Kovač (HSLs)** ocijenio je da je i tvrtka RH-Alan, trebala poslovati na temelju Zakona o trgovačkim društvima. Posebno treba pripomenuti kako na pretpostavljenu zakonitost poslovanja ne smije utjecati činjenica da je vlasnik i osnivač tvrtke, Republika Hrvatska. Nažalost, nastavio je, ovo društvo nije ispoštovalo niti najelegantnije obveze koje nameću pozitivni zakonski propisi, što zapanjuje i podsjeća na nekadašnje ponašanje moćnika u zemljama iza »željezne zavjese«. Govorio je zatim o pojedinim prijepornim detaljima prilikom poslovanja, te istaknuo da se u poslovnim knjigama ne vidi temeljem čega je ostvaren pojedini prihod. I on je naveo sporno plaćanje akontacije prilikom ugovaranja poslova, a takvim je ugovorima društvo izlagano velikim i bezrazložnim poslovnim rizicima. Smatra da su revizijom na neupitan način, utvrđena brojna kršenja zakona i drugih propisa, a dodao je i da se roba nabavljala suprotno uredbama o postupku nabave roba i usluga. Na kraju navođenja uočenih nepravilnosti, zastupnik je istaknuo kako je zatečen odnosom Državne revizije koja dobrohotno savjetuje retroaktivno kompletiranje poslovne dokumentacije, sklapanje ugovora i prelamanje nastalih dugovanja. Podržao je stav zastupnika Kontića, a to je i stav Kluba zastupnika HSLs-a, da se na ovaj način potiče neravnopravnost gospodarskih subjekata na tržištu. Predložio je da se zakonski sankcioniraju sve navedene neregularnosti kako bi se između ostaloga, uputilo poruku mladoj generaciji da Republika Hrvatska nije zemlja u kojoj su afirmirane nezakonitosti i nepošteno poslovanje.

Čudne igre oko ugovora

Govorio je zatim i zastupnik **Ivan Štajduhar (SDP)** te u kratkim crtama podsjetio na osnovne zadaće RH-Alana, koje su utvrđene prilikom osnivanja. Svakako treba napomenuti da je ova tvrtka bila nadležna za davanje suglasnosti za uvoz i izvoz sredstava posebne namjene, te određivanje iznosa novčanih sredstava za društva koja su se bavila proizvodnjom oružja i vojne opreme. Analizirao je zatim sastav i način odlučivanja Skupštine i Upravnog odbora, te upozorio na pojedine propuste ovih tijela oko nepridržavanja zakonskih odredbi. Istaknuo je da društvo za prve tri godine nema urednu, odnosno nikakvu financijsku dokumentaciju. Za period od 1993. do 1996. godine nije bilo moguće provesti postupak revizije, jer za

društvo nije vođena niti elementarna računovodstvena evidencija. Bez obzira na tadašnje ratne uvjete, zamjerio je nadležnim osobama što nisu vodile osnovne podatke o svom poslovanju.

Rezimirajući sve nabrojane propuste i kršenje zakonskih propisa, zastupnik je ustvrdio da ostaje dojam nedorečenosti, tajnovitosti i neobičnosti, kada je u pitanju poslovanje rečenog društva. Podsjetio je i na pojedine ugovore oko modernizacije ratne tehnike, te napomenuo da se prilikom sklapanja takvih ugovora, uvijek krije i određena provizija. Smatra da su nadležne vojne institucije ubrzavale sklapanje nepovoljnih aranžmana za Republiku Hrvatsku, jer su se bojale da će nova vlast nakon izbora, tražiti reviziju nepotpisanih ugovora. Ovu je tvrdnju potkrijepio ocjenom da memorandum i prijedlozi ugovora, ne sadrže inače uobičajenu klauzulu i za hrvatsku stranu. Izrazio je očekivanje da saborska rasprava rasvijetli sva sporna pitanja i donese jasne činjenice oko poslovanja u RH-Alan.

U skladu s donesenim zaključcima, treba predložiti nadležnim državnim institucijama da pokrenu pitanje odgovornosti organa upravljanja i poedinaca.

• Saborška rasprava trebala bi rasvijetliti sva sporna pitanja oko načina poslovanja tvrtke RH-Alan.

Ispravak netočnog navoda zatražio je zatim zastupnik mr. **Zlatko Mateša (HDZ)**. Smatra da nije bilo nikakvih ubrzavanja i naštimavanja ugovora zbog blizine predstojećih parlamentarnih izbora. U dogovoru s ljudima koji su trebali preuzeti vlast nakon izbora, dogovoreno je da se ne odobri postojeći ugovor jer se smatralo da bi bilo nekorektno unaprijed stvarati obveze novoj administraciji.

Zatim je između zastupnika Štajduhara i Mateše uslijedilo kraće razjašnjavanje kako se vode i sklapanje ugovora i memorandum. Nakon toga, za riječ se javio zastupnik **Željko Pavlic (HSLs)**. Govorio je o pojedinim detaljima izgradnje ceste koje je ugovarala tvrtka RH-Alan i posredovanja tvrtke Monitor. Prilikom početka radova izgradnje autoceste u Goričanu, tadašnji resorni ministar, dr. Jure Radić istaknuo je da će se »ova cesta izgraditi na najjeftiniji način«. O najavi uključenja vojske u radove cestov-

gradnje bilo je dosta riječi i u prošlom sazivu Sabora, a iznijeta upozorenja, ocijenio je zastupnik, pokazala su se opravdanima. Analizirao je zatim i uspoređivao iznijete statističke pokazatelje oko troškova koji su pratili poslovanje ove tvrtke, te upozorio na pojedine nelogičnosti. Tako je primjerice za plaće u periodu od 1996. do 1999. godine izdvojeno čak 279 milijuna kuna. Postojeći troškovi nisu prezentirani na ispravan način jer su iz vojske stizale smirujuće informacije kako će se zaračunati samo troškovi goriva i održavanja. Nažalost, do toga nije došlo, jer je vojska zaračunavala sve nastale troškove pa sada pojedinci barataju kako je država dužna čak 400 milijuna kuna. Predložio je ujedno da se istraže sve okolnosti i saznaju imena najodgovornijih osoba, a ne samo operativaca koji su izvodili određene poslove na terenu.

Sada je reagirao zastupnik dr. **Jure Radić (HDZ)** je zatražio ispravak netočnog navoda. Na početku je ispravio citat koji je govorio o najjeftinijoj izgradnji ceste Goričan–Zagreb. Smatra da nije rekao kako su na toj dionici srušili rekord u cijeni, već da su na toj dionici postigli najnižu moguću cijenu, koja je njemu poznata. Što se tiče radova HV-a, smatralo se, da će ukupna cijena troškova biti za trećinu jeftinija ukoliko se pojedini poslovi prepuste inženjerijskim jedinicama.

Netko mora preuzeti odgovornost

Zastupnik **Tonči Žuvela (SDP)** smatra da su Izvješće o obavljenoj reviziji poslovanja RH-Alan, napravili vrhunski stručnjaci, pa treba respektirati njihove tvrdnje kako sve vrvi od nepravilnosti. Smatra da se moraju respektirati postojeći zakonski propisi o poslovanju, a posebno Zakon o računovodstvu. I on je naveo neke nepravilnosti iz Izvješća o kojima je bilo riječi i u ovom tekstu, a upozorio je i na neprihvatljiva vrludanja oko iskazivanja dobiti.

Nepravilno je obračunavan porez na promet, amotrizacija na zemljište, evidentiranje osnovnih sredstava, a propusta je bilo i prilikom sklapanja izravnih pogodbi kod cestogradnje. Sve u svemu, može se zaključiti da su mnoga knjiženja i plaćanja obavljena bez vjerodostojne dokumentacije, što je nedopustiva i žalosna činjenica. Kada se sagledaju sve ove nepravilnosti, rezimirao je zastupnik, jedno veliko pitanje ostaje bez odgovora. Postavio je pitanje zbog kojih razloga

državni tužitelj nije istraživao niti jedan, od brojnih uočenih propusta koji su otkriveni prilikom rekonstrukcije rada ove tvrtke.

Treba zaštititi djelatnike i mehanizaciju

Ponovno je govorio zastupnik **Ljubo Česić-Rojs** ponovivši već iznijete podatke vezane uz osnivanje i početak rada 66. pukovnije. Osobito je naglasio ulogu inženjerije u presudnim bitkama tijekom Domovinskog rata kada je na kušnji bio opstanak i život Republike Hrvatske i njenih građana. Upozorio je i na poginule branitelje i inženjerce, te zatražio da se tim herojima i njihovim obiteljima zajamči odgovarajuća zakonska satisfakcija. Govorio je i o pojedinim detaljima kojima je nazočio pokojni ministar obrane RH, Gojko Šušak koji je bio impresioniran požrtvovnošću i velikim brojem poginulih branitelja u BiH, iz Hrvatskog zagorja i Međimurja. Zatražio je da se oda priznanje brojnim znanim i neznanim braniteljima iz 66. bojne Hrvatske vojske, koji su obavljali sve svoje ratne i mirnodopske zadatke u izuzetno teškim uvjetima. Govorio je zatim i o pojedinim detaljima izgradnje auto-ceste na liniji Goričan – Zagreb. Vrijednost radova na dionici Goričan – Čakovec iznosi 67 milijuna kuna, a preko Monitora je isplaćen jedino trošak za plaće – 3 milijuna kuna. Govorio je i o neopravdanim napadima zbog vađenja šljunka, te ocijenio ove kritike neutemeljenima. Ne mogu se ljudi optuživati zbog dobrog, brzog i samoprijegornog posla, ocijenio je zastupnik te upozorio da svaki mjesec imaju velikih nevolja zbog plaćanja zaposlenih. Tijekom cestovne izgradnje deset je osoba poginulo, a njihova djeca nemaju nikakvih primanja. Podsjetio je zatim i na najave bivšeg ministra obrane, dr. Hebranga, koji je obećao da će se na pravedan i zakonski način urediti sva ova pitanja. To je značilo da će i pripadnici ove pukovnije imati ista statusna prava kao i ostale pukovnije u Ministarstvu obrane Republike Hrvatske. Radne knjižice i svi dokumenti inženjeraca 66. pukovnije, već se dvije godine nalaze u Ministarstvu, ali se ništa do danas nije riješilo.

Govorio je zatim i o novčanim vrijednostima izvedenih radova, o vrijednosti mehanizacije te još jednom zatražio da se riješi profesionalna i materijalna pozicija ovih ljudi. Zatražio je pomoć i od predsjednika Sabora Republike Hrvatske, kako bi se postojeći problemi zakonski ra-

zriješili. Ocijenio je da zbog rasprave ne bi trebala trpjeti proizvodnja, kao ni zaposleni djelatnici koji žele raditi poslove za koje su plaćeni i osposobljeni.

Reagirao je potom zastupnik **Željko Pavlic** i zatražio ispravak netočnog navoda. Smatra da su naplaćeni troškovi za gradnju dionice Čakovec – Goričan u vrijednosti od 38 milijuna i 385.000 kuna, a o tim podacima svjedoči i tablica br. 4. postojećeg Izvješća.

Za ispravak netočnog navoda odlučio se ponovno javiti zastupnik **Ljubo Česić-Rojs** i naveo više brojanih pokazatelja za koje je rekao da potvrđuju njegove riječi. Ponovo je konstatirao kako je plaćeno svega 3 milijuna kuna na spomenutoj dionici. I zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** se uključila u raspravu, te navela podatak kako RH-Alan, nije plaćao eksploataciju šljunka na području Međimurske županije. Istovremeno u ovu cijenu nije ukalkulirana ni sanacija lokalnih cesta koje su bile oštećene prilikom izgradnje autoceste.

Nema nejasnoća oko kupnje zrakoplova

Nakon nekoliko javljanja u kojima su sudjelovali već više puta imenovani zastupnici, koji su iznova ponavljali iznijete argumente ili ukazivali na neke nove podatke, za riječ se ponovno javio zastupnik mr. **Zlatko Mateša**. Predložio je da se prihvati podneseno Izvješće koje se inače može podijeliti na četiri dijela. Prvi dio odnosi se na sve nabrojane nepravilnosti koje se tiču uobičajenog poslovanja svakog trgovačkog društva. Drugi dio odnosi se na financiranje obrane u Haagu, gdje postoje relevantni ugovori i to može predstavljati političko pitanje. Kada se govori o kupnji zrakoplova, treba imati na umu da svaki legalno izabrani predsjednik države, mora imati na raspolaganju određena sredstva za svoj rad. Kada se govori o korištenju zrakoplova, riječ je o funkciji predsjednika države, a ne o određenoj osobi. Ovaj zrakoplov kupljen je na temelju kanadskog kredita, a odluka o tome bila je objavljena u »Narodnim novinama«, nakon koje je zrakoplov registriran prema postojećim zakonskim propisima u Republici Hrvatskoj.

Što se tiče rada inženjerije, ne treba zaboraviti da je VONS, kao ustavno tijelo, donijelo odluku da se pristupi ubrzanju izgradnje prometnica u Republici Hrvatskoj. Zastupnik mr. Mateša, istovremeno je podsjetio da

su zaposlenici u 66. pukovnji požrtvovno obavljali svoje ratne i mirovne zadatke te živjeli i spavali u neprimjerenim improviziranim objektima i kamp kućicama. Zaključio je da nikada ne bi bila izgrađena cesta Zagreb – Goričan, bez velikog i mjerljivog graditeljskog doprinosa inženjera Hrvatske vojske.

• Inženjerija Hrvatske vojske zaslužna je za pravovremeni završetak dijelova dionice autoceste Zagreb – Goričan.

Govorio je zatim i zastupnik mr. **Zorko Vidiček (SDP)**, koji je na početku konstatirao kako je RH – Alan imao specifičnu poziciju. Istaknuo je da se 90% poslova ove tvrtke odnosilo na cestogradnju. Ova djelatnost, ocijenio je zastupnik, ne bi trebala biti unutar resora Ministarstva obrane, policije i financija koji s cestogradnjom nemaju nikakve veze. Analizirao je zatim podnijeto Izvješće o poslovanju ove tvrtke i upozorio na pojedine zakonske nedosljednosti i propuste koji su pratili sve segmente poslovanja.

Iako je bilo riječi o troškovima koji se mjere u stotinama milijuna kuna godišnje, nadležni direktor nije vodio niti temeljnu financijsku evidenciju, a nedostaje i druga dokumentacija koja bi bolje osvijetlila pojedine poslovne događaje. Nisu se provodili postupci javnog nadmetanja za nabavu roba i usluga, te za izbor najpovoljnijeg ponuđača za vrijednost veću od 400 tisuća kuna.

Vođenje tvrtke na ovakav način jednostavno nije dopustivo i to u vezi rečenog Izvješća treba jasno reći, naglasio je zastupnik. Govorio je zatim i o promjeni koja je došla nakon posljednjih demokratskih, parlamentarnih izbora, te slikovito pozvao da se očisti platno kako bi nove slike bile čiste i bez mutnih »detalja«. Ocijenio je na kraju, da svoj pravorijek o poslovanju RH-Alan svakako moraju iskazati i državne službe nadležne za utvrđivanje prekršaja i odgovornosti.

Zatim je govorila zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL)**, koja je ocijenila da velikosrpska agresija i Domovinski rat ne smiju služiti kao pokriće za krupne propuste. Zapitala je za razloge zbog kojih su određeni dokumenti bili pod embargom vojne tajne, te istovremeno poslužili kao pokriće za nepoštivanje zakonskih

propisa. Smatra da se polako otkriva, ne siva nego crna zona poslovanja i nekadašnjih državnih financija. Citirala je zatim pojedine ulomke iz Izvješća u kojima se govorilo o nepostojanju bilo kakve dokumentacije vezane uz poslovanje ove tvrtke. Poslovanje dominantno počiva na poslovima izgradnje cesta koji su dobiveni izravnom pogodbom. Istim putem, bez suglasnosti Uprave za nabavu Ministarstva financija ili javnog nadmetanja, angažirano je i poduzeće Monitor. Drugi skup značajnih poslova odnosi se na trošak odvjetničkih usluga oko suđenja generalu Blaškiću, ponovila je zastupnica, te zatim napomenula, kako je ovo društvo propustilo uplatiti državi značajna sredstva. Na kraju je upozorila da je zabilježila kako je prilikom čitanja Izvješća zabilježila kršenje čak 15 zakona koji su prekršeni tijekom poslovanja tvrtke RH – Alan.

Tko je razoružao TO Republike Hrvatske?

Zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** na početku svoga izlaganja, iznijela je podatak da je u prvoj polovini 1990. godine bilo oduzeto oružje teritorijalne obrane RH, dostatno za naoružanje 250 tisuća ljudi. Podsjetila je zatim na detalje vezane uz početak velikosrpske agresije u Republici Hrvatskoj i ukazala na nedosljedno ponašanje Međunarodne zajednice prema Hrvatskoj. Usprkos svim teškoćama, hrvatski narod u Republici Hrvatskoj, kao i u dijaspori, pristupio je naoružavanju svojih branitelja, često puta pod teškim i neizvjesnim uvjetima. Ako se želi izvršiti revizija toga vremena, treba imati na umu sve prepreke koje su se stavljale kako pred branitelje, tako i pred one službe koje su bile nadležne za nabavku oružja i ratne opreme. Okolnosti su bile još teže jer se često puta nailazilo na zakonske barijere i prepreke drugih država, koje su provodile embargo u naoružavanju zaraćenih strana. Napomenula je da je rečeni propis najviše pogađao žrtvu agresije – Republiku Hrvatsku. Ovo izlaganje na trenutak je prekinuo svojim javljanjem zastupnik **Luka Roić (HSS)**. Smatra da nitko nije doveo u pitanje ovaj teški i častan period početka borbe, već se prozivaju nadležni za propuste na gospodarskom i financijskom području.

Nastavila je zastupnica **Zdenka Babić-Petričević**, koja je upozorila da podržava reviziju, ali na drugi način

jer uvijek postoje dokumenti koji se odnose na zaštitu vojne tajne. Ovih se načela na pridržavaju pojedina nadležna tijela, jer se neovlašteno objavljuju fonografski zapisi. Ponovno se javio zastupnik **Ljubo Česić-Rojs** i ponovio da osjeća duboku odgovornost prema ljudima u 66. pukovnji koji su izloženi materijalnoj i profesionalnoj neizvjesnosti. Podsjetio je zatim na detalje oko osnivanja Monitora koji je utemeljen u trenutku gašenja tijela HR »Herceg-Bosne«.

• Treba utvrditi istinu, ali treba i zaposliti ljude te sačuvati skupu mehanizaciju.

Istaknuo je zatim da dijelovi ove postrojbe u zadnje vrijeme rade na dionici Kupjak – Vrbovsko, te zatim naveo nekoliko statističkih podataka vezanih uz ovu gradnju. Još je jednom apelirao da se istraži istina, ali da se sačuvaju strojevi koji ubrzano propadaju zbog neodgovarajućeg nadzora i održavanja. Ponovo je pozvao sve nazočne da upotrijebe svoj utjecaj i zaposle ljude i strojeve. Ukoliko nema posla u Hrvatskoj treba prihvatiti poslovne ponude iz drugih država, važno je da se oprema i ljudi zaposle. Zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić** javila se zbog ispravke netočnog navoda. Izjavila je da ne treba braniti ljude iz 66. pukovnije jer ih nitko ne napada niti proziva. I sama se u više navrata zalagala da se ovi ljudi zaposle i nagrade, a kritike je uputila zbog kršenja zakonskih propisa tvrtke RH – Alan, koju trebaju prihvatiti čelni ljudi zaduženi za poštivanje i provođenje zakonskih propisa prilikom poslovanja.

Revizija ukazuje, ali ne kažnjava prekršitelje

Na kraju je riječ uzela i glavna državna revizorica, gospođa **Šima Krsić**. Zahvalila je na kvalitetnoj raspravi, ali i na kritikama koje bi trebale trasirati put prema boljem budućem radu. Osvrnula se na primjedbu Kluba zastupnika IDS-a, kako je cilj revizije zaštita RH – Alana. Ponovila je tvrdnju da su revizori samostalni u radu, a poslove obavljaju na temelju postojeće i dostupne financijske dokumentacije. Još se jednom osvrnula na višegodišnje nepostojanje pisanih tragova, za što se ne može prozivati postojeća služba Državne revizije. Odgovorila je zatim i na prozivke i kritike od zastupnika

HSLŠ-a, koji su postojeći prijedlog oko međusobnih prebijanja dugova nazvali protuustavnim. Ocijenila je da bi ova mjera bila najsvrsishodnija jer Ministarstvo financija unutarnja dugovanja može razrješavati i ovakvim putem. Što se tiče primjedbi o savjetodavnom karakteru revizije, gospođa Krasić je podsjetila da prema postojećim zakonima i prihvaćenim međunarodnim deklaracijama, revizija može dati nalog i preporuku nadležnim državnim tijelima koje nakon toga mogu poduzeti određene zakonske mjere.

Nakon toga predsjedavajući je pozvao zastupnike da prihvate zaključke. Predložio je da se prvo primi na znanje Izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenoj reviziji poslovanja RH-Alan, d.o.o. za 1997., 1998. i 1999. godinu.

Predložio je i drugi zaključak, prema kojem bi se Izvješće o obavljenoj reviziji poslovanja RH Alan, d.o.o. za 1997., 1998. i 1999. godinu koje je Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora dostavio Državni ured za reviziju, dostavilo na uvid Državnom odvjetništvu, Državnom pravobraniteljstvu, Ministarstvu unutarnjih poslova i Financijskoj policiji.

Predložio je da se izglasa i zaključak kojim se zadužuju navedene institucije da uvidom u Izvješće o obavljenoj reviziji poslovanja RH-Alan, d.o.o. za 1997., 1998., i 1999. godinu, procijene postoje li slučajevi nezakonitog poslovanja, te da u takvim slučajevima postupe u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima.

Kao četvrti zaključak, predložio je da se zaduži Financijska policija da

obavi kontrolu materijalnog i financijskog poslovanja RH-Alan, d.o.o., od njegovog osnivanja do danas, te o svojim nalazima, u skladu sa zakonom i ovim zaključcima, izvijeste nadležna tijela i Zastupnički dom Hrvatskoga državnog sabora u roku od 3 mjeseca.

Na kraju je predložio da se navedene institucije zaduže da Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora, u roku od 3 mjeseca podnesu izvješća o poduzetim mjerama povodom Izvješća o obavljenoj reviziji poslovanja RH-Alan, d.o.o. za 1997., 1998. i 1999. godinu.

Pozvao je zatim zastupnike da se očituju o predloženim zaključcima i nakon brojanja glasova utvrdio, da su jednoglasno prihvaćeni.

I. K; V. Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PRAVIMA ZASTUPNIKA U HRVATSKOM DRŽAVNOM SABORU

Otklanjaju se ustavnopravne manjkavosti

Uz dva usvojena amandmana, većinom glasova zastupnici Županijskog doma podržali su ovaj zakonski prijedlog, a protiv prijedloga novoga zakona izjasnilo se pet zastupnika. Smisao prvog amandmana je da zastupnik nakon prestanka obnašanja zastupničke dužnosti ima pravo na mjesečnu plaću u visini neto prosječne ostvarene plaće u RH dok se ne zaposli ili dok ne ispuni uvjete za zastupničku mirovinu. Drugim je amandmanom zatraženo brisanje odredbe po kojoj pravo na zastupničku mirovinu imaju delegati iz RH u Saveznom vijeću i Vijeću republika i pokrajina Skupštine bivše SFRJ koji su te dužnosti obnašali u interesu neovisnosti RH od 25. lipnja do 8. listopada 1991. godine.

Većinom glasova 72 »za«, 4 »protiv« i 20 »suzdržanih«, zastupnici Zastupničkog doma donijeli su Zakon o pravima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru, u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima te prethodnim mišljenjem Županijskog doma.

Zastupnici oporbe upozoravali su da su im i zbog ranijih pogrešaka oko ovih zakonskih prijedloga, građani Republike Hrvatske »isporučili račun« 3. siječnja. Ove poruke

imale su odjeka i u amandmanima, a predsjednik Kluba SDP-a, mr. Mato Arlović poručio je zastupnicima da trebaju voditi računa o raspoloženju javnosti, ali i o trenutno skromnim gospodarskim mogućnostima R. Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Prava i obveze zastupnika u Hrvatskom državnom saboru uređena su Ustavom, poslovnicima domova Sabora, a materijalna prava Zakonom o pravima zastupnika u Saboru i Zakonom o obvezama i pravima državnih dužnosnika. Određena prava tim zakonima nisu, međutim, dostatno i razvidno utvrđena što je nakon višekratnih izmjena i dopuna uvelike otežalo njihovu primjenu. Uz to, u ta dva zakona određena prava su regulirana na isti način a neka i različito.

Na poteškoće u primjeni ovih zakona ukazuju i brojni upiti zastupnika i bivših zastupnika, zahtjevi za davanje mišljenja, tumačenja i vjerodostojnih tumačenja pojedinih odredaba. Naglašava se da je zahtjeve za davanje mišljenja uputio Odbor Zastupničkog doma za izbor, imenovanja i upravne poslove, koji izravno sudjeluje u pro-

vedbi spomenutih zakona, a posebno se ukazuje na poticaj Predsjedništva Zastupničkog doma upućen Odboru za zakonodavstvo, s prijedlogom da Odbor razmotri probleme koji nastaju u primjeni i provedbi tih zakona i podnese zakonski prijedlog kojim bi se otklonili uočeni nedostaci i nesuglasja.

Nakon svega Odbor za zakonodavstvo prosudilo je nužnim donošenje novog zakona kojim bi se utvrdila prava zastupnika u Hrvatskom državnom saboru kao posebni zakon u odnosu na Zakon o obvezama i pravima državnih dužnosnika.

Prijedlogom ovoga zakona uređuju se prava zastupnika u Saboru koja nisu uređena Zakonom o obvezama i pravima državnih dužnosnika i to:

- pravo na plaću odnosno razliku plaće ako je manja plaća koju zastupnik ostvaruje po drugoj osnovi;
- pravo na naknadu plaće nakon prestanka obnašanja zastupničke dužnosti;
- pravo na naknadu materijalnih troškova u mjesečnom, paušalnom iznosu (zastupnički paušal);
- naknadu troškova prijevoza u javnom prometu (željezničkom, riječnom, pomorskom i zračnom) na području RH, te gradskom prometu (besplatan prijevoz);

- pravo na zastupničku mirovinu prema uvjetima utvrđenim ovim Zakonom;

- pravo na otpremninu i
- druga prava utvrđena ovim Zakonom.

Prijedlogom zakona otklanjaju se manjkavosti ustavnopravne naravi i nesuglasja sa Zakonom o mirovinskom osiguranju i drugim zakonima npr. glede prava na plaću nakon prestanka obnašanja zastupničke dužnosti zastupnici su mogli ostvariti pravo na naknadu plaće pod uvjetom da su zastupničku dužnost obnašali najmanje 18 mjeseci neprekidno, a taj uvjet nije utvrđen za druge državne dužnosnike, pa se izostavlja.

Nadalje, utvrđeno je pravo zastupnicima na invalidsku mirovinu mada takav pravni institut ne postoji prema općim propisima u području mirovinskog osiguranja, te se ovo pitanje uređuje na poseban način. Također se jasno određuje pojam visine zastupničke mirovine i mirovinske osnovice, vodeći računa da iznos mirovine ne može biti veći od iznosa koji predstavlja 85 posto mirovinske osnovice. Utvrđuje se pravo zastupnicima kojima je priznato svojstvo političkih zatvorenika na uračunavanje vremena provedenog u zatvoru ili pritvoru u ukupni mirovinski staž za ostvarivanje prava na zastupničku mirovinu.

Predlaže se pravo na razliku plaće zastupniku koji ne ostvaruje plaću temeljem obnašanja zastupničke dužnosti, već po drugoj osnovi sukladno članku 4. stavku 2. Zakona, priznaje se povratno od 1. ožujka 2000. Naime, od toga datuma dvojbena je primjena ovoga instituta za zastupnike, jer je to pravo člankom 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika ukinuto za državne dužnosnike. Budući da to pravo omogućuje uštedu sredstava državnog proračuna ovim se Zakonom otklanjaju dvojbe glede primjene ovoga instituta, pojašnjava Odbor.

Naglašava još da su za provedbu ovoga Zakona u 2000. godini dostatna sredstva koja su za te namjene osigurana u Državnom proračunu za ovu godinu.

RADNA TIJELA

Predlagatelj je svojim amandmani izmijenio većinu odredbi Prijedloga zakona na koje su iznesene primjedbe u dosadašnjoj raspravi te značajno poboljšao prvobitni tekst,

istaknuo je **Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za Ustav, Poslovnik i politički sustav**. S tim u svezi Odbor je podržao donošenje Zakona po hitnom postupku i predložio preciziranje odredbe koja uređuje duljinu obnašanja zastupničke dužnosti kao uvjeta za stjecanje zastupničke mirovine te je s tim u svezi utvrdio amandman na članak 9. Konačnog prijedloga zakona. Amandmanom se predlaže odgovarajući način uređivanja odredbe o trajanju zastupničkog mandata kao uvjeta za stjecanje zastupničke mirovine. Ovo radno tijelo, naime, predlaže da se zastupniku u vrijeme trajanja mandata uračunava i vrijeme u kojem mu je mandat mirovao jer je kao zastupnik bio izabran ili imenovan na dužnost čije je obavljanje nespojivo s obnašanjem zastupničke dužnosti u skladu sa zakonom. Odbor naglašava da ustavna odredba da zastupnici nemaju obvezujući amandman ne znači da zastupnici u obnašnju zastupničke dužnosti nemaju obveza nego da ih birači ne mogu opozvati prije isteka mandata. Odbor drži da mogućnost pojačavanja odgovornosti zastupnika za obnašanje zastupničke dužnosti te eventualne stegovne mjere za neispunjavanje zastupničke dužnosti ne treba urediti zakonom već poslovnici domova Sabora.

U raspravi u **Odboru za izbor, imenovanja i upravne poslove** istaknuto je da se ovim zakonskim prijedlogom uređuje materija koja je dosad regulirana u Zakonu o pravima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru i u Zakonu o obvezama i pravima državnih dužnosnika. Istaknuto je da nisu ponuđena odgovarajuća, niti kvalitetnija rješenja, već je materija predloženog Zakona dobrim dijelom prepisana iz sada vežećih odredbi Zakona, a također se u Zakonu utvrđuju i određena prava koja su već regulirana Zakonom o obvezama i pravima državnih dužnosnika, kao što je to pravo na plaću, naknadu plaće nakon prestanka obnašanja zastupničke dužnosti i zastupnički paušal, te se utvrđuje razlika plaće koja je dosad bila utvrđena u Zakonu o obvezama i pravima državnih dužnosnika, pa je logično da i nadalje budu regulirana tim Zakonom. Osim toga, Prijedlogom prava zastupnika ne rješavaju se cjelovito, već se i dalje upućuje na Zakon o obvezama i pravima državnih dužnosnika i druge posebne propise, što se ne smatra korisnim, ako se već donosi novi zakon o pravima zastupnika izabranih u Hr-

vatskom državnom saboru. Odbor drži da je neprihvatljiv i redosljed prava koji je predviđen Zakonom, te bi ga trebalo utvrditi na način da se najprije utvrde prava koja zastupnici imaju za vrijeme obnašanja dužnosti i prava koja zastupnici imaju nakon obnašanja dužnosti.

Na sam tekst zakona Odbor je imao više primjedbi, a prva je da predloženi zakon ne rješava kvalitetno prava zastupnika na zastupničku mirovinu i način na koji se ta mirovina određuje, što je utvrđeno kao problem u dosadašnjoj primjeni zakona od Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. I dalje se upotrebljava pojam mirovinske osnovice koji ne postoji u Zakonu o mirovinskom osiguranju, upozorava Odbor, te je upravo iz toga razloga nužno ostvarivanja prava na zastupničku mirovinu kao i izračun zastupničke mirovine, uskladiti terminološki s pojmovima iz Zakona o mirovinskom osiguranju.

Istaknuta je i primjedba na članak 8. da se pravo na zastupničku mirovinu ostvaruje bez obzira na duljinu obnašanja zastupničke dužnosti, te je predloženo da se uz uvjet koji su predviđeni u Prijedlogu zakona utvrdi da zastupnik mora biti najmanje jednu polovinu mandata zastupnik u Saboru da bi navedeno pravo mogao ostvariti.

Također je istaknuta primjedba na članak 10. koji govori o invalidskoj mirovini zastupnika, jer je osim pojma ozljede koja je nastupila tijekom obnašanja zastupničke dužnosti trebalo uvesti i pojam bolesti. Osim toga, nije odgovarajuće rješenje da se visina invalidske mirovine utvrđuje na isti način kao i starosne zastupničke mirovine.

Nadalje, ukazano je da je neprihvatljivo uvođenje prava zastupnika na otpremninu u visini šestorstrukog iznosa neto plaće, obrazlažući da se uvođenjem toga prava izjednačuje materijalni položaj zastupnika koji idu u mirovinu sa zastupnicima koji ostvaruju naknadu plaće po prestanku zastupničke dužnosti, budući da se radi o neracionalnom raspolaganju novčanim sredstvima poreznih obveznika.

Jednako tako neprihvatljivo je to da zastupnik ima pravo na zastupnički paušal od najmanje 10 dnevnica, jer se postavlja pitanje na koliko najviše prava ima.

Zatim, proširuje se i krug osoba koje imaju pravo na zastupničku mirovinu, te se nepotrebno ističe da pravo na zastupničku mirovinu imaju i

bivši delegati u Vijeću republika i pokrajina bivše SFRJ, jer je to delegacija Sabora izabrana iz reda zastupnika, pa već po toj osnovi ostvaruju pravo na zastupničku mirovinu.

S obzirom na navedeno Odbor je raspravljao o amandmanima klubova zastupnika HSLŠ-a i SDP-a, koji su usuglašeni na Odboru za zakonodavstvo, te je tako utvrđen novi tekst Konačnog prijedloga zakona kojim se gotovo u cijelosti otklanjaju navedeni nedostaci. Članovi Odbora složili su se da je predlagatelj Zakona brzopleto pokušao riješiti materiju koja se odnosi na prava i obveze zastupnika, ali ju nije dovoljno doradio, pa je nepotrebno stvorena slika u javnosti da se zastupnici bave samo vlastitim pravima i povlasticama.

Nakon svega Odbor je predložio Domu da donese Zakon po hitnom postupku i njegovu retroaktivnu primjenu te utvrdio dva zaključka zbog kojih se na to odlučio. Ponajprije zato jer je ovaj Odbor u suradnji s Odborom za zakonodavstvo usuglasio amandmane klubova zastupnika SDP-a i HSLŠ-a i tako utvrdio tekst Konačnog prijedloga zakona o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru. A kao matično radno tijelo, Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove predložio je da se materija o obvezama i pravima zastupnika – državnih dužnosnika žurno riješi jedinstvenim zakonom.

AMANDMANI

Više amandmana na Konačni prijedlog zakona podnijeli su SDP-ovi zastupnici **Dragica Zgrebec** i **mr. Mato Arlović**.

Tako se amandmanom na članak 8. stavak 2. utvrđuje visina mirovine zastupnika, koji ispunjava uvjete iz stavka 1. tog članka u određenom postotku od osnovice (65 posto od osnovice i povećava se za 2 posto za svaku daljnju navršenu godinu mirovinskog staža). Također je izostavljen dio teksta koji propisuje način na koji se utvrđuje osnovica zastupničke mirovine, jer se to čini u članku 12. stavku 1. ovoga Zakona. Jednako tako zastupnici su postupili i u slučaju članka 9. stavka 2. Amandmanom su također utvrdili visinu zastupničke mirovine zastupnika koji ispunjavaju uvjete iz stavka 1. članka 9. u određenom postotku od osnovice (55 posto od osnovice i povećava se za 2 posto za svaku daljnju navršenu godinu mirovinskog staža).

Amandmanom na članak 10. jašnije se utvrđuje pravo na invalidsku mirovinu zastupniku kojem uslijed bolesti tijekom obnašanja zastupničke dužnosti nastupi opća nesposobnost za rad, a novim člankom 10a. predlaže utvrđivanje prava zastupnika na zastupničku mirovinu zbog ozljede prouzročene obnašanjem zastupničke dužnosti. Pravo na predloženu mirovinu stekao bi zastupnik neovisno o godinama mirovinskog staža, godinama života i vremenu obnašanja zastupničke dužnosti.

Posljednjim amandmanom na članak 12. stavke 1. i 3. zastupnici utvrđuju mirovinsku osnovicu kako za zastupnike koji odlaze u mirovinu sa zastupničke dužnosti, odnosno nakon protoka određenog vremena od prestanka obnašanja zastupničke dužnosti. Za zastupnike koji odlaze u mirovinu s mjesta zastupnika, osnovicu čini neto plaća koju je ostvario kao zastupnik u mjesecu koji prethodi podnošenju zahtjeva. A za zastupnika koji odlazi u mirovinu nakon protoka određenog vremena od prestanka obnašanja zastupničke dužnosti osnovicu čini aktualna zastupnička neto plaća, odnosno neto plaća koju bi ostvario da obnaša zastupničku dužnost, iz mjeseca koji prethodi danu podnošenja zahtjeva za zastupničku mirovinu. Amandmanom se također preciznije utvrđuje maksimalni iznos zastupničke mirovine (ne može biti veći od 85 posto od osnovice).

Ustavom je propisano vrijeme na koje se biraju zastupnici u Hrvatskom državnom saboru, a nije određeno trajanje njihovog mandata, kaže se u obrazloženju amandmana što ga je na članak 8. stavak 1. podnio **dr. Boris Kandare (HSP)**. Naime, mandat zastupnika može trajati i kraće od vremena na koje je izabran, pa bi u tom slučaju polovica vremena od vremena trajanja njegovog zastupničkog mandata, mogla iznositi i kraće vrijeme od onog vremena za koje je on dobio mandat na izborima, upozorava zastupnik.

Temelj za stjecanje prava na zastupničku mirovinu predstavlja posebnost za osobu koja je kao zastupnik bila na parlamentarnim izborima izabrana u Hrvatski državni sabor; dužina njegovog mirovinskog staža i njegove godine života, mogu u trenutku prestanka njegova mandata biti kraće od vremena predloženog u odredbi članka 8. stavka 1. U takvom slučaju bivši zastupnik koji je obnašao dužnost zastupnika dulje od polovice vremena trajanja njegovog

zastupničkog mandata, trebao bi moći realizirati zastupničku mirovinu onda kada stekne oba uvjeta koja se odnose na duljinu mirovinskog staža (20 godina) i godina života (55/50), upozorava ovaj zastupnik i s tim u svezi odgovarajuće interwenira u zakonskom tekstu brišući riječi: »propisanog Ustavom RH« i navođenjem riječi: »kada ispuni« umjesto riječi »ima« u petom redu članka 8. stavka 1. Identični razlozi ponukali su ovog zastupnika da amandmanom interwenira i u članku 9. stavak 1.

Amandmanom na članak 11. stavak 2. predložio je da se zastupniku kojemu je priznato svojstvo političkog zatvorenika prema Zakonu o pravima bivših političkih zatvorenika, i ili svojstvo hrvatskog branitelja po Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji priznaje u mirovinski staž u dvostrukom trajanju ukupno vrijeme provedeno u zatvoru ili pritvoru, odnosno u redovima hrvatskih branitelja. Zastupnik Kandare smatra da bi iste pravne standarde trebao sa državati i ovaj Zakon.

A predloženim amandmanom na članak 17. posve se izjednačuje materijalni položaj onog zastupnika, koji povodom prestanka svog mandata podnese i zahtjev za odlazak u osobnu mirovinu, s onim zastupnikom koji po članku 5. stavku 1. ovog zakona poslije završetka svog saborskog mandata ostvaruje pravo na naknadu plaće nakon prestanka obnašanja zastupničke dužnosti.

Smisao njegova posljednjeg amandmana je da pravo na zastupničku mirovinu po ovom zakonu ima samo onaj zastupnik, koji je zastupničku dužnost obnašao neprekidno najmanje šest mjeseci. Kada u Zakonu ne bi bilo tako predložene odredbe, tada bi pravo na mirovinu mogao imati i onaj zastupnik, koji je zastupničku dužnost obnašao i tek koji dan, što ne bi bilo pravedno, upozorava zastupnik Kandare.

Smisao amandmanskog zahtjeva **Jadranke Kosor (HDZ)** na članak 14. je da pravo na zastupničku mirovinu pod uvjetima utvrđenim člankom 8. stavkom 1. Zakona imaju zastupnici iz Sabora SRH u Vijeću republika i pokrajina Skupštine bivše SFRJ koji su te dužnosti obnašali u interesu neovisnosti Republike Hrvatske u razdoblju od 25. lipnja do 8. listopada 1991. godine. S tim u svezi podnose lica amandmana upozorava da su zastupnici Sabora SRH imali zastupnički mandat te da ih je Sabor

SRH izabrao u Vijeće republika i pokrajina, a delegati u Saveznom vijeću birani su na neposrednim izborima i nisu imali veze sa Saborom SRH.

Ako je predlagatelj zakona imao namjeru utvrditi određenu iznimku kod utvrđivanja mirovinske osnovice u članku 12. stavku 2. tada bi se ta iznimka trebala sastojati u pravu zastupnika kojima je prestao zastupnički mandat da u vrijeme podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na zastupničku mirovinu osnovica za tu mirovinu bude visina aktualne neto plaće zastupnika odnosno dužnosnika u Hrvatskom državnom saboru u vrijeme podnošenja toga zahtjeva, smatra **Mladen Godek (HSL)** i u tom smislu amandmanski intervenira u spomenutoj zakonskoj odredbi. A amandmanom na članak 21. zatražio je da se svim korisnicima zastupničke mirovine ostvarene do stupanja na snagu ovoga Zakona visina iznosa mirovine obvezno uskladi s odredbama ovoga Zakona. A Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje bi po službenoj dužnosti obavio usklađivanje u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona. Ovakvo rješenje, drži zastupnik, u skladu je s ustavnim načelom jednakopravnog položaja i to poglavito iz razloga što su zastupničke mirovine iznimka od sustava mirovina utvrđenog općim propisima o mirovinskom osiguranju. Dakle, ne zadire se u prava na zastupničku mirovinu stečenu do stupanja na snagu ovoga Zakona, ali se zato utvrđuje obveza usklađivanja visine iznosa takvih mirovina. Na taj način bi se ostvarilo da svi korisnici na temelju istih uvjeta imaju i istu visinu mirovine.

Dosadašnjim člankom 19. ovoga Zakona zastupnici Zastupničkog doma koji nisu predsjednici ili potpredsjednici saborskih odbora dovedeni su u neravnopravan položaj jer im se, u slučaju da nema raspoloživog radnog prostora u zgradi Sabora ne osigurava nikakav radni prostor, upozorava **Miroslav Korenika (SDP)**. Stoga amandmanski intervenira u članku 19. tražeći da se novim stavkom precizira da u takvom slučaju zastupniku prostor osigurava jedinica lokalne samouprave i uprave, ili uz participaciju dijela troškova politička stranka koja ga je kandidirala na izborima.

Kažimo još da se sa devet amandmana na tekst Konačnog prijedloga zakona javio i **Klub zastupnika SDP-a** ali je tijekom rasprave odnosno

izjašnjavanja Klub odustao od tih amandmana.

RASPRAVA

O predloženom zakonu uvodno je govorila **Ingrid Antičević-Marinović**, predsjednica Odbora Zastupničkog doma za zakonodavstvo. U odnosu na dosadašnji, rekla je, predloženi je zakon restriktivniji i postrožuje uvjete za ostvarenje zastupničke mirovine, a neke se zakonske odredbe na razvidniji i transparentniji način uređuju. Pravo na zastupničku mirovinu neovisno o godinama života u slučaju obnašanja zastupničke dužnosti tri mandata uzastopce ograničava se novim dodatnim uvjetom, objasnila je ova zastupnica. Naime, to pravo može se ostvariti s najmanje 15 godina mirovinskog staža uz uvjet da je u svakom mandatu zastupnik obnašao zastupničku dužnost dulje od polovice vremena trajanja mandata.

Pravo na zastupničku mirovinu bez posebnih ograničenja imao bi zastupnik kod kojega zbog ozljede tijekom obnašanja zastupničke dužnosti nastupi trajni gubitak radne sposobnosti te nastupi opća radna nesposobnost.

Nadalje, ovim se zakonskim prijedlogom, kaže, zadržava važeće rješenje u odnosu na mirovinski staž ostvaren u inozemstvu, s tim da sada pravo na uračunavanje u mirovinski staž radi ostvarivanja prava na zastupničku mirovinu stječu zastupnici koji imaju svojstvo političkog zatvorenika i to u odnosu na svo vrijeme provedeno u zatvoru ili pritvoru.

Na razvidan i nedvojbeni način, što ranije nije bio slučaj, određuje se mirovinska osnovica i utvrđuje da mirovina zastupnika ni drugog državnog dužnosnika ne može iznositi više od iznosa mirovinske osnovice, dakle, 85 posto iznosa posljednje dužnosničke plaće.

Ovim se zakonskim prijedlogom, nastavila je predstavica predlagatelja, zadržava rješenje koje je utvrđeno važećim Zakonom glede zastupnika koji mogu ostvariti pravo na zastupničku mirovinu (članak 14). Odredbom stavka 2. to pravo proširuje se na bivše delegate iz Republike Hrvatske u Saveznom vijeću i Vijeću republika i pokrajina Skupštine bivše

SFRJ koji su te dužnosti obnašali u interesu neovisnosti RH u razdoblju od proglašenja neovisnosti Republike Hrvatske Ustavnom odlukom o suverenosti i samostalnosti RH 25. lipnja 1991. do 8. listopada 1991. kada je donesena Odluka kojom RH tim danom raskida državno-pravne sveze na temelju kojih je zajedno s ostalim republikama i pokrajinama tvorila dotadašnju SFRJ. Predlagatelj se pritom rukovodio načelom pravednosti, a kriterij od kojeg se pošlo bio je da su se te osobe stavile u službu interesa neovisnosti Republike Hrvatske, a ne u službu jedne partije, odnosno jedne stranke, zaključila je zastupnica Antičević-Marinović.

Po riječima **dr. Jure Burića (HDZ)** ne može se reći da ovo nije jedan relativno dobar zakon, ali bi, kaže, volio da se u njemu osim prava zastupnika nađu i njihove obveze i dužnosti pa da se na kraju mandata podvuče crta tj. vidi ukupna aktivnost zastupnika. Od predstavnice predlagatelja zakona zatražio je da mu pojasni neke nejasnoće u svezi s osnovicom za određivanje zastupničke mirovine.

A zastupnik **Ivan Novosel (HDZ)** zatražio je da mu se pojasni članak 8. Konačnog prijedloga zakona glede uvjeta za ostvarivanje prava na zastupničku mirovinu. Bilo bi, kaže, jasnije kada bi se kazalo, baš kao što se navodi u članku 12. da je osnovica za određivanje zastupničke mirovine 85 posto iznosa neto plaće zastupnika, a kod toga trebalo bi posebno naglasiti što je to puna mirovina.

Mr. Vlado Ošust (HDZ) također smatra da bi ovaj zakon uz prava morao sadržavati i obveze zastupnika Hrvatskoga državnog sabora te zatražio da se odrede i sankcije (novčana kazna ili nešto slično) za one u njihovim redovima koji neopravdano izostanu sa sjednice. Amandmanom je predložio da zastupnici nakon prestanka mandata, umjesto predviđenih šest mjeseci, primaju naknadu u visini mjesečne neto prosječne ostvarene plaće u Republici Hrvatskoj sve dok ne počnu ostvarivati plaću po drugoj osnovi ili do ispunjavanja uvjeta za mirovinu.

Glede iznesenih prijedloga u svezi s ponašanjem zastupnika u parlamentu **mr. Vladimir Mesarić (KDM)** smatra da su najbolji institut kazne ili nagrade za takvo ponašanje izbori, te da je to ono što funkcionira u demokratskom sustavu. Stvar je parlamentarnih stranaka, kako će se odnositi prema disciplini ili bolje reći nedisciplini svojih zastupnika, a ne nekakvog univerzalnog zakona.

• Netko tko je bio zastupnik jedan sat ili jedan dan ne može imati prava kao onaj tko je tu dužnost obnašao puni mandat.

»Ovaj je zakon isti onaj HDZ-ovski koji je bio prije određenog vremena i u njemu se ništa bitno ne mijenja«, rekao je **Emil Soldatić (IDS)** dodavši: »Bio sam protiv prije, pa sam i sada«.

Izrazio je nezadovoljstvo mogućnošću da netko tko je bio zastupnik jedan sat ili jedan dan bude izjednačen u pravima s ostalim zastupnicima. Takav zastupnik može imati ista prava po Zakonu o radu, koji je jedan opći zakon, ali ne i po ovom zakonu, koji na neki način određuje povlastice koje se isto tako moraju odrediti po nekim kriterijima. Ovim je Prijedlogom utvrđeno novo pravo zastupnika, pravo na otpremninu, a zastupnik Soldatić se zalaže za to da se otpremnina ne daje onome tko ide u povlaštenu mirovinu. Zastupnički paušal uređivao se Zakonom o pravima i obvezama dužnosnika, ali i zakonom o pravima zastupnika, kaže ovaj zastupnik, i zalaže se za jedan globalan i cjelovit zakon o svim dužnosnicima gdje će se na jedan razvidan način urediti ta materija sa svim povlasticama koje moraju imati dužnosnici i saborski zastupnici, primjerena, dakako, ovom trenutku i socijalnom stanju u Hrvatskoj.

»Dok mi ovdje razgovaramo o svojim plaćama, barem nekoliko desetaka tisuća ljudi ostalo je bez posla i to ukazuje na socijalnu osjetljivost pitanja«, zaključio je Soldatić.

Čiji je predloženi zakon?

Radi ispravka krivog navoda javio se **Dragutin Bračun (HDZ)**. Drži kako se ovdje ne radi o HDZ-ovom zakonu o pravima zastupnika već o SDP-ovom zakonu. Potkrijepio je to činjenicom da u HDZ-ovom zakonu zastupnik nije ostvarivao pravo već nakon jednog dana boravka u Saboru, a to pravo nisu ostvarivali zastupnici koji su zastupali neke interese naše države u Beogradu, zaključio je Bračun.

Zastupnik **Soldatić** odgovorio je da ga zastupnik Bračun često krivo razumije, a što se tiče bivših delegata u Skupštini SFRJ podsjeća da su bili bivši saborski zastupnici i po toj logici imaju pravo, ali drži da je dubiozan

način rješavanja tog pitanja u predloženom zakonu. U tom se trenutku javio **Ratko Maričić (SDP)** naglasivši da se ovdje radi o Prijedlogu Odbora Zastupničkog doma za zakonodavstvo u kojem sjede zastupnici svih parlamentarnih stranaka, i koliko je on obaviješten, takav je prijedlog jednoglasno utvrđen. Upozorio je zastupnika Bračuna da to ima u vidu te da tendenciozno govori te ga zamolio da to više ne čini.

U ponovnom istupu zastupnik **Bračun (HDZ)** začudio se ovakvom reagiranju zastupnika Maričića. Prisjetio se potom vremena kada je HDZ predstavljao parlamentarnu većinu i kada su se svi tada doneseni zakoni nazivali HDZ-ovskim zakonima. I upitao »kako to najedanput kada je SDP većina mi iz oporbe ne možemo prozivati njihove prijedloge kao SDP-ove zakone«.

Na to je **Emil Soldatić (IDS)** ustvrdio kako SDP ipak nije većina niti u jednom domu Sabora, pa se radi o krivom navodu, zaključio je ovaj IDS-ov zastupnik.

U nastavku sjednice **dr. Paško Bubalo (HDZ)** zatražio je od predstavnice predlagatelja zakona da mu pojašni što konkretno znači prestanak zastupničkog mandata nakon kojega zastupnik ima pravo na zastupničku mirovinu.

Predstavnica predlagatelja zakona trebala bi uvažiti sve primjedbe iz rasprave kako bi se izbjegao pokušaj dopunjavanja zakona, mišljenja je **Branko Močibob (HDZ)**. Nije mu potpuno jasan prijedlog u svezi s osnovicom za određivanje zastupničke mirovine pa je u tom smislu zatražio objašnjenje gospođe Antičević-Marinović.

Miroslav Prpić (HDZ) podržao je zahtjeve kolega koji smatraju da bi zakon uz prava morao sadržavati i obveze zastupnika i drži kako se narodu moraju polagati računi za rad i nerad još tijekom mandata. Međutim, drži kako se pitanje zastupničkih obveza ne bi trebalo rješavati ovim zakonom jer za to postoji niz mogućnosti, a on predlaže da se u pitanje riješi Zakonom o pravima i obvezama državnih dužnosnika koji nije ukinut ovim Prijedlogom. Uz to, slijedi i rasprava o Poslovniku Doma gdje postoji niz mogućnosti da se zatraže sankcije u slučaju neodgovornog ponašanja zastupnika.

Na kraju upozorio je na nepreciznost članka 7. Konačnog prijedloga zakona glede prava na besplatan prijevoz. Predlagatelj zakona nagla-

šava da je tu zadržao rješenja iz važećeg Zakona, a zastupnik upozorava na nepreciznost. Uz predočenje zastupničke iskaznice zastupnik ima pravo na besplatan prijevoz u željezničkom, cestovnom, riječnom i pomorskom te javnom gradskom prijevozu, a prema spomenutom članku 7. i u zračnom prometu. U praksi se, kaže, tolerira besplatan prijevoz u zračnom prometu ako se zastupnik uputio na sjednicu domova ili radnih tijela Sabora. Stoga bi tu nepreciznost valjalo objasniti, zaključuje zastupnik Prpić.

Raspravom o ovom zakonu naš se parlament približava europskom parlamentu, istakao je **Žarko Katić (HSL)**. Objašnjavajući to prisjetio se svog boravka u Europskom parlamentu prije godinu i pol dana gdje se na odborima i klubovima parlamentarca, koje je on posjetio, čak 80 posto vremena trošilo na temu o putnim troškovima i naknadama istih. Inače, drži da je odredbe ovoga zakona trebalo ukomponirati u Zakon o pravima i obvezama dužnosnika, i na taj način jednostavno smanjiti broj zakona koji reguliraju ovo područje. Zastupnik ne vidi razlog hitnosti u donošenju predložene zakona. Tek nešto veću hitnost vidi kod stavka 2. članka 4. Konačnog prijedloga zakona gdje se pored postojećih prava utvrđuje i pravo na razliku plaće zastupniku koji plaću ne ostvaruje na temelju obnašanja zastupničke dužnosti već po drugoj osnovi.

Zastupnik je u pravilu protiv povlaštenih mirovina ali i ranijeg odlaska u mirovinu i drži da bi tu taksativno trebalo nabrojati pojedine djelatnosti koje bi to pravo ostvarivale. Jednako je tako pravo otpremnina, a jubilarne nagrade, kaže, imaju smisla samo kod privatnika koji tako nagrađuju svoje djelatnike za vjernost firmi, ali ne i kada su u pitanju državne službe i oni koji se financiraju iz državnog proračuna.

Načelno je protiv cijelog članka 9. Konačnog prijedloga zakona. Prema toj odredbi zastupnik koji je zastupničku dužnost obnašao tri mandata uzastopce i ako je u svakom mandatu obnašao zastupničku dužnost dulje od polovice vremena od vremena trajanja mandata ima pravo na zastupničku mirovinu ako ima najmanje 15 godina mirovinskog staža. Zastupnik misli da bi riječi: »vremena od vremena trajanja mandata« trebalo zamijeniti riječima: »punog mandata«. Ako se to ne učini, kaže, može se uistinu dogoditi da se zastupniku sa-

»kratkim mandatom« od svega nekoliko dana npr. to računa kao treći mandat i da ostvari uvjete na još povlašteniju mirovinu.

Osvrnuo se i na zakonsku odredbu po kojoj se zadržava pravo zastupnika na radni prostor koje je sadržano i u sada važećem Zakonu. Zastupniku se konkretno osigurava, prema mogućnostima i redosljedu zastupničkih dužnosti iz članka 12. Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika, radni prostor u Saboru, a zastupniku izabranom u izbornoj jedinici u Županijskom domu, u radnom prostoru jedinice lokalne samouprave i uprave. Zastupnik Prpić drži da bi ovdje trebalo izbaciti riječi »izbornoj jedinici«, a dodavanjem veznika »i«, precizirati da se zastupniku izabranom u Županijskom domu osigurava, ako je to moguće, i prostor u jedinici lokalne samouprave i uprave, a ne samo u Saboru. Tako bi se zastupniku Županijskog doma olakšao kontakt s građanima. S ustavnog stajališta dvojbeno je propisivati kazne za zastupnike koji po npr., šest mjeseci ili godinu dana ne dolaze na sjednice Doma, ali je tu zato etičko povjerenstvo koje bi trebalo objaviti javnosti imena takvih zastupnika.

Neprecizan i dvojben stavak 2. članka 14.

Zastupnik **Mario Včelik (HDZ)** smatra da nije dobra formulacija stavka 2. članka 14. kojom se proširuje pravo na ostvarivanje zastupničke mirovine na osobe koje su kao bivši delegati iz RH bili u Saveznom vijeću i Vijeću republika i pokrajina Skupštine bivše SFRJ. Iz načina na koji je formulirana ta odredba nije mu jasno je li možda već unaprijed stvorena presumpcija da su svi oni samim time što su bili delegati RH u Skupštini bivše SFRJ obnašali svoje funkcije u interesu Republike Hrvatske ili to nisu činili, a ako nisu činili u interesu RH pita na koji način, u kojem postupku i koje će tijelo to utvrditi. Primijetio je također kako treba uskladiti članak 17. sa člankom 12. Konačnog prijedloga zakona tako što će se precizirati da zastupnik ima pravo na otpremninu u visini šestorostrukog iznosa neto plaće isplaćene za posljednji mjesec obnašanja njegove zastupničke dužnosti ili trenutno neto plaće aktualnog zastupnika, ovisno o tome što je za njega povoljnije.

A zastupnica **mr. Ankica Mamić (LS)** smatra da stavak 2. članka 14.

jednostavno ne bi trebao biti u predloženom zakonu jer je ovdje riječ o Zakonu o pravima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru, i zato ga jednostavno treba brisati iz predloženog zakonskog teksta.

Prema predloženom zakonu svi postupci pokrenuti prije stupanja na snagu ovoga zakona završit će se po zakonima koji su vrijedili u vrijeme pokretanja postupka, a dr. **Katici Ivanišević (HDZ)** nije posve jasno na koga i na što se ta definicija odnosi. Zakonodavac je također utvrdio pravo korisnika zastupničke mirovine na utvrđivanje prava na tu mirovinu i na njezino ponovno određivanje prema odredbama ovoga zakona i u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovoga Zakona. Dr. Ivanišević zalaže se za to da se iz teksta briše rok od šest mjeseci i tako uvijek ostavi pravo ponovnog određivanja zastupničke mirovine.

• Za one koji ne dolaze na saborske sjednice zatražene su sankcije, pa i novčane kazne, ali je rečeno da mandat zastupnika nije obvezujući.

Potom je na prijedlogu zastupnika odgovarala predstavnica predlagateljica zakona **Ingrid Antičević-Marinović**. Ovdje se ne radi o zakonskom prijedlogu SDP-a, nego Odbora Zastupničkog doma za zakonodavstvo, gdje je on jednoglasno utvrđen. Osobno, kaže, može se složiti s prijedlogom o ukidanju otpremnine za proračunske korisnike (uprava), ali upozorava da svi prijedlozi i zakoni moraju biti u skladu s Ustavom. A tu je i odredba Zakona o radu po kojoj svatko ima pravo na otpremninu.

Pitanje zastupničkog paušala ovdje je izriječno riješeno, a glede prijedloga da se odrede i sankcije za zastupnike koji ne dolaze na sjednice, objasnila je da to nije u skladu s Ustavom u kojem piše da je zastupnički mandat neobvezujući. Priznaje da je moguća zloraba prava zastupnika na besplatan prijevoz u zračnom prometu, ali naglašava da se ne mogu ograničavati prava koja zastupnik mora imati da bi obnašao zastupničku dužnost samo zato što bi ta prava netko mogao zloupotrijebiti.

Na pitanje o tome kada prestaje zastupnički mandat odgovara da on redovno istječe nakon četiri provedene godine u zastupničkim klupama, ali do toga može doći i u izvanrednim

slučajevima – prijevremeni izbori, raspuštanje parlamenta, vlastita volja zastupnika, smrt zastupnika itd.

A glede osnovice za određivanje zastupničke mirovine upućuje na članak 12. gdje se navodi da je ta osnovica 85 posto iznosa neto plaće zastupnika odnosno plaće koju je zastupnik ostvario kao dužnosnik u Saboru u mjesecu koji je prethodio vremenu podnošenja zahtjeva za utvrđivanje prava na zastupničku mirovinu. Upravo je sintagmom vremena podnošenja zahtjeva označena ta odrednica ove osnovice za određivanje zastupničke mirovine. No, iznimno, ako je to za zastupnika povoljnije, osnovica za određivanje zastupničke mirovine je 85 posto neto plaće ostvarene za posljednji mjesec njegova zastupničkog mandata, upozorila je gđa Antičević-Marinović.

Neke su se primjedbe odnosile na odredbu stavka 2. članka 14. – pravo na zastupničku mirovinu bivših delegata iz RH posljednjeg saziva Skupštine bivše SFRJ. S obzirom na naziv zakona neki zastupnici smatraju da toj odredbi nije mjesto u predloženom zakonu, a zastupnica Antičević-Marinović ističe da sam naziv zakona ne mora u potpunosti odgovarati njegovom sadržaju. Međutim, predlagatelj je želio ispraviti nepravdu nanесenu tim osobama koje su se stavile u službu Hrvatske i djelovale u interesu neovisnosti Republike Hrvatske, a ne u službi jedne partije i stranke. Konačno, došlo je, kaže, vrijeme da jedna stranka ne donosi zakone protiv druge stranke nego da se zajednički donose zakoni za sve građane. Ponovila je potom da će svi postupci pokrenuti prije stupanja na snagu ovoga zakona završiti po zakonima koji su vrijedili do trenutka stupanja na snagu predloženog zakona, ukoliko ovaj dobije »zeleno svjetlo« saborskih zastupnika. A što se tiče primjedbe na članak 21. po kojem se zahtjev za utvrđivanje prava na zastupničku mirovinu i za ponovno određivanje zastupničke mirovine može podnijeti u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga zakona, drži kako stvarno treba razmisliti o brisanju predloženog roka od šest mjeseci, pa će u tom smislu, kaže, nastupiti i u Odboru za zakonodavstvo.

U nastavku sjednice **mr. Vlado Ošust (HDZ)** precizirao je svoj amandman na članak 5. Zatražio je da se doda novi stavak u kojem bi se navelo da zastupnik, kojem nakon prestanka obnašanja zastupničke dužnosti do početka ostvarivanja plaće po drugoj

osnovi ili do ispunjavanja uvjeta za zastupničku mirovinu nakon isteka vremena iz stavka 1. ovog članka, ima pravo na mjesečnu plaću u visini neto prosječne ostvarene plaće u RH. Obrazlažući taj amandman samo je kratko ustvrdio da je materijalna neovisnost, odnosno sigurnost, prednost slobode govora.

Usljedili su istupi još nekih zastupnika koji su mahom tražili pojašnjenje nekih zakonskih odredbi, pa je tako **Miroslav Prpić (HDZ)** pitao u svezi s osnovicom za određivanje zastupničke mirovine, dok je **Žarko Katić (HSLs)** zatražio od predstavnice predlagatelja da odgovori na dva njegova ranije postavljena upita u svezi s pravom na zastupničku mirovinu (članak 9.) te prava zastupnika na radni prostor (članak 19).

Glede članka 9. predstavnica predlagatelja je upozorila kako je on znatno restriktivniji u odnosu na ranije rješenje, ali će se ova odredba zakona još jednom razmatrati kao uostalom i sve primjedbe i prijedlozi iz rasprave. Što se tiče članka 19. mišljenja je da ga ne treba dopunjavati dodavanjem veznika »i« jer predložena odredba odnosi se na zastupnike oba doma Hrvatskoga državnog sabora.

U tom je trenutku **Branko Močibob (HDZ)** zatražio dodatno pojašnjenje članka 12. o osnovici za određivanje zastupničke mirovine. Takav je zahtjev podupro i **Miroslav Prpić (HDZ)**, a zatim je podnio amandman tražeći brisanje stavka 2. u članku 14. uz obrazloženje da je isti napisan neprecizno i dvojbeno pa se u primjeni može tumačiti da su svi koji su bili delegati u to vrijeme, već samim time obnašali svoju dužnost u interesu Republike Hrvatske. Osim toga, kaže, nisu navedena tijela koja će odlučivati tko je od navedenih u tom stavku radio u interesu RH, a tko nije.

Mario Včelik (HDZ) složio se s mišljenjem zastupnice Mamić da članku 14. stavka 2. uopće nije mjesto u ovom zakonu, a nije bio zadovoljan odgovorom predstavnice predlagatelja da će o tome tko je radio u interesu RH, a tko nije, odlučivati ona ista tijela koja su i 1990. odlučivala o podobnosti tih pojedinaca. Taj ga odgovor kao zastupnika ne zadovoljava, podvukao je Včelik, jer ne zna o kojim se to tijelima radi. Ukoliko, međutim, predloženi stavak u članku 14. i prođe tada ostaje pitanje kako će se takvim osobama računati mirovina i je li to jugo dinar budući da oni nikada nisu bili zastupnici u Hrvatskom državnom saboru, a ovdje se

kao osnovica uzima upravo zastupnička plaća u Saboru.

Više nije bilo zainteresiranih za raspravu pa se pristupilo glasovanju o podnesenim amandmanima. **Uz 31 glas »za«, četiri »protiv« i jedan »suzdržan« zastupnici Županijskog doma prihvatili su amandman zastupnika Vlade Ošusta na članak 5., a jednako tako prihvatili su i amandman zastupnika Miroslava Prpića (31 glas »za« i pet »suzdržanih«).** Nakon toga većinom glasova (31 »za« i pet »protiv«) zastupnici Županijskog doma podržali su donošenje Zakona o pravima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru, sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora, s dva spomenuta izglasana amandmana.

Odgoda rasprave

Najprije je **Mladen Godek (HSLs)** predložio da se ova točka dnevnog reda prebaci na slijedeći tjedan naglasivši da se radi o temi koja nesumnjivo izaziva javni interes, a ipak nema televizijskog prijenosa. Pristupi li se ipak raspravi mogli bi se pojaviti zlobni napisi u tisku da su zastupnici iskoristili upravo tu situaciju kako bi sami sebi iskorjili zakon, a javnost nema uvida u sve to. Za odgodu rasprave je i Klub zastupnika HSLs-a i zbog činjenice da će već ujutro (dan kasnije) ova stranka imati svoj Sabor, pa su zbog toga neki zastupnici HSLs-a napustili sjednicu Doma.

Prijedlog zastupnika Godeka podržao je dr. **Vilim Herman (HSLs)**, ali u ime Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove. Dvorana Doma dramatično je poluprazna pa nije dobro da se u takvom ozračju raspravlja o ovoj temi, drži ovaj zastupnik.

U ime zastupnika HDZ-a s prijedlogom prethodnika suglasila se potom **Jadranka Kosor** izrazivši želju da se rasprava o plaći, mirovini i drugim pravima zastupnika odvija pred javnošću.

Rasprava o ovoj točki dnevnog reda već je jedanaest puta odgođena, podsjetio je mr. **Mato Arlović (SDP)**, koji je predsjedao ovim dijelom sjednice. Što će se, pak, prenositi na televiziji ovisi o samoj Hrvatskoj televiziji, primjetio je Arlović i iznio zatim više razloga zbog kojih smatra da bi se o ovoj točki trebala provesti rasprava. Naj-

prije, kaže, u prethodna dva dana izgubljeno je jako puno vremena, između ostalog, i zbog načina raspravljanja o pojedinim točkama dnevnoga reda. Uz to, zastupnici imaju razne stranačke obveze koje će ih voditi na razne strane i putove, ali je to način njihova života, primjetio je Arlović. Dnevni je red dopunjen sa 19 točaka, a s obzirom na način rada već je nekoliko točaka dostatno da se za raspravu potroši cijeli slijedeći tjedan, upozorio je predsjedatelj sjednice. Drži kako se zastupnici moraju naučiti raditi i bez prisustva televizije.

Radi ispravka netočnog navoda javila se **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Zastupnici nije jasno zašto se u Saboru uporno inzistira na neovisnosti televizije u smislu da HTV procjenjuje koje će točke dnevnog reda prenositi, a koje neće dok istodobno direktor HTV Mirko Galić jasno govori da je spreman u dogovoru sa čelništvom Sabora direktno prenositi zasjedanje Hrvatskoga državnog sabora. Jedina pretpostavka za to je da su te točke u dnevnom redu sjednice Doma, i da se zna kada će se o njima voditi rasprava.

Odgovorio joj je zastupnik **Arlović** riječima da u tome i jest problem. Sadašnje čelništvo Sabora ne smatra da treba dogovarati sa direktorom HTV-a koje će teme prenositi već bi tu odluku trebala donositi sama televizija. Ukoliko, pak, čelništvo Sabora bude određivalo što je od interesa za hrvatsku javnost samim time negirat će se želja o pretvorbi HTV-a u javnu televiziju, zaključio je Arlović.

Dr. **Zlatko Kramarić (LS)** drži kako se predsjedatelju ovoga dijela sjednice omaklo kada je konstatirao kako se »zastupnici trebaju naučiti raditi«. Drži kako to nije korektno prema zastupnicima koji upravo sjede u dvorani Zastupničkom doma u petak poslije 17 sati, a bilo je rečeno da će se petkom uglavnom raditi do 17 sati. Arlovićeva se konstatacija može odnositi na zastupnika kojih sada nema u zastupničkim klupama, primjetio je zastupnik Kramarić. Primjetio je da televizija prenosi tek dijelove neke rasprave kao što je to bio slučaj sa zakonima o obnovi i područjima od posebne državne skrbi. Smatra da se ne može ostaviti diskreciono pravo direktoru Galiću u donošenju odluke o tome koje će se točke s dnevnog reda prenositi, a koje neće. Drži kako to pravo može imati samo hrvatska javnost tj. porezni obveznici koji plaćaju TV pretplatu.

Odmah je reagirao zastupnik Arlović zaničljivo da je rekao kako se zastupnici moraju naučiti raditi. Tvrdi da je samo rekao kako se zastupnici moraju naučiti raditi i bez tv prijenosa.

Ispravljajući navod zastupnice Mintas-Hodak zastupnik mr. Ivo Škrabalo (HSL) prijestio se riječi direktora Galića kako je televizija voljna prenositi raspravu ali po unaprijed poznatom dnevnom redu, a napose točke na koje se ukaže da su važne. Kod toga se mora voditi računa o specifičnoj tehnologiji televizije koja nije na raspolaganju 24 dana dnevno samo za televizijski prijenos iz Sabora. Zastupnik Škrabalo se boji da se niti jedna televizija ne bi mogla prilagoditi neurednom odvijanju dnevnog reda sjednice Doma, i promjenljivom kvorumu.

U ponovnom istupu Mladen Godek (HSL) podupro je stav zastupnika Kramarića da je apsolutno nedopustivo da HTV prenosi samo dijelove neke rasprave tj. prekine prijenos kao npr. u slučaju rasprave o Zakonu o obnovi (poslijepodnevni dio sjednice) kada su primjerice istupali zastupnici vladajuće koalicije braneći predloženi zakonski prijedlog.

Televizija ima svoju tehnologiju, a tehnologija svoju cijenu kao i programsku shemu, primjetio je Josip Leko (SDP). U najvećem postotku televizijski program plaćaju gledatelji pa u tom smislu Sabor ne može biti odlučujući u donošenju odluke glede prijenosa, bez obzira na to tko je imenovao Upravo vijeće HRT-a.

U ponovnom istupu Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) reagirala je na netočan navod zastupnika Škrabala ponovivši da je direktor Galić bio spreman na dogovor u svezi televizijskih prijenosa iz Sabora pod uvjetom da se televiziji na vrijeme dostavi dnevni red sjednice Doma, i da se taj dnevni red ne mijenja. Uz to, ne slaže se sa mišljenjem zastupnika Leke da zastupnici u Saboru nemaju nikakve mogućnosti utjecati na odluku o prijenosima. Upravo obrnuto drži da zastupnici naroda mogu dati sugestiju o tome što je od interesa, a što nije za javnost. Nevjerojatno drži činjenicu da televizija nije prenosila raspravu o Ustavnom zakonu o ljudskim pravima i slobodama. Na kraju se založila za to da se zastupnici glasovanjem izjasne o tome kakav će se odnos uspostaviti sa HRT-om oko prijenosa sjednice Zastupničkog doma. Drži da je to u interesu svih zastupnika bez obzira kojoj stranci pripadaju.

Dr. Vesna Pusić (HNS) reagirala je na istup zastupnika Leke ustvrdivši da djelomično prenošenje rasprave neke točke dnevnog reda predstavlja samo djelomičnu informaciju, a to znači netočnu informaciju pa drži kako zastupnici na to ne bi trebali pristati. Zastupnica misli kako je prijeko potrebna rasprava o funkcioniranju HRT-a, a teme koje su sada pokrenute trebale bi biti u okviru te rasprave. Na kraju je u ime Kluba zastupnika HNS-a i LS-a podržala prijedlog zastupnika HSL-a o odgodu ove rasprave nabrojivši tri razloga za to: riječ je o kontroverznoj temi pa je potreban kvorum, a poželjno bi bilo da toj raspravi budu nazočni svi zastupnici. Uz to, već sutradan HSL i HSS imaju Sabor svojih stranaka, pa su radi pripreme zastupnici tih stranaka otišli sa sjednice Zastupničkog doma. A zaključujući istup podsjetila je na dogovor da se petkom radi do 17 sati.

Za razliku od zastupnika Leke, zastupnica Jadranka Kosor (HDZ) drži da su zastupnici Sabora meritorni odlučiti što HRT treba prenositi iz Hrvatskog državnog sabora, a što ne. S tim u svezi podsjeća na činjenicu da programsko usmjerenje HRT-a određuje Vijeće Hrvatske radiotelevizije, a prema važećem zakonu postojeće članove Vijeća potvrđuje Hrvatski državni sabor. Rekla je zatim kako je na Vijeću HRT-a dogovoreno da će se već na njegovoj sljedećoj sjednici dogovoriti čvrsta pravila igre oko prijenosa rasprava na televiziji.

Ne slaže se sa predsjedateljem Matom Arlovićem da je u protekla dva dana izgubljeno jako puno vremena u Saboru na raspravu o samo dvije točke dnevnog reda. Zastupnica Kosor smatra da niti jedna minuta koja se provode u Saboru ne može biti izgubljena kada se radi o tako važnim temama.

Najzad, u ime Kluba zastupnika HSS-a Luka Tronić podržao je prijedlog zastupnika Godeka o odgodu ove rasprave.

Predsjedatelju ovog dijela rasprave, mr. Mati Arloviću ostalo je samo da konstatira da su zastupnici zapravo na neobičan način, kroz ispravak netočnih navoda zapravo zatražili odgodu rasprave o ovoj točki dnevnoga reda i to po mogućnosti kada bude prenosila televizija.

Smanjuju se sadašnja prava

U Zastupničkom domu najprije je u ime predlagatelja govorio Mladen Godek (HSL), potpredsjednik Odbora

za zakonodavstvo podsjetivši da je ovo treći pokušaj s ovom točkom dnevnog reda. Naime, u dva navrata odgođena je rasprava jer nije bilo izravnog televizijskog prijenosa a interes javnosti za ovu temu je velik. Prvotni tekst zakona naišao je na vrlo negativne reakcije, pristigli su amandmani klubova zastupnika i to je predlagatelj sve razmotrio i pripremio pročišćeni tekst zakona.

U javnosti su tri bitna pitanja iz ovog zakonskog prijedloga izazvala najviše pozornosti – zastupničke mirovine, pravo na zastupničku mirovinu bivših delegata iz Hrvatske u Saveznom vijeću republika i pokrajina bivše SFRJ koji su obnašali dužnost u interesu neovisnosti Republike Hrvatske te institut otpremnine, naglasio je potpredsjednik Odbora te šire govorio o tim zakonskim rješenjima. Što se tiče otpremnina, u potpunosti smo prihvatili glas javnosti i ne samo da nismo uveli institut otpremnine već izričitu zabranu da se taj institut za zastupnike ne može nikako uvesti (razmišljajući da bi on mogao ući na mala vrata), rekao je.

• Što se tiče otpremnina, u potpunosti smo prihvatili glas javnosti i ne samo da nismo uveli institut otpremnine već izričitu zabranu uvođenja tog instituta za zastupnike, rekao je predstavnik predlagatelja.

Govorio je i o tome zbog čega je uopće došlo do ovog zakona koji u određenom dijelu smanjuje sadašnja prava zastupnika. Zlurado se govorilo da se mi ovdje bavimo samo svojim pravima ali s ovim zakonom to nije slučaj. Predsjedništvo Sabora praktički je naredilo Odboru za zakonodavstvo da pripremi zakon, a na taj se korak odlučilo zbog brojnih upita zastupnika bivšeg saziva Sabora, Županijskoga i Zastupničkog doma, kojima njihova prava nisu bila definitivno riješena. Dakle, bili smo prisiljeni reagirati na ovaj način i predložiti novi tekst zakona da se sve dileme otklone, naglasio je, nadajući se da će rasprava pomoći da nestane i svaki trag sumnje da se radi o nekim novostečenim privilegijama ili da se stečene privilegije proširuju.

Od izvjestitelja radnih tijela jedino je riječ zatražio dr. Vilim Herman (HSL), predsjednik Odbora za izbor, imenovanje i upravne poslove. To ra-

dno tijelo imalo je niz primjedbi, počevši od one da se prava zastupnika ovim zakonom ne rješavaju cjelovito do brzopletosti predlagatelja. Međutim, s predlagateljem je usuglasio amandmane Kluba zastupnika SDP-a i HSLŠ-a i odlučio je podržati donošenje ovog zakona. Ujedno je predložio da se materija o obvezama i pravima zastupnika, državnih dužnosnika žurno riješi jedinstvenim zakonom.

Zatim su govorili predstavnici klubova zastupnika.

Klub zastupnika HSLŠ-a upozorio je na brojne nedostatke predloženog zakona ne natječući se tko je i koliko socijalniji u vezi s pitanjima iz ovog zakona, rekao je **dr. Vilim Herman**, govoreći u ime tog Kluba zastupnika. Nema političkog poentiranja no ima iskrene želje da se razumije siromaštvo koje hara Hrvatskom i ne može se stvarati dvojba da se u Hrvatskoj stvara politička klasa, elita potpuno odvojena od građana Hrvatske. Doslovce se na svakom zakonu pa i na ovom mjeri koliko su suočeni s hrvatskom socijalnom zbiljom.

Uz načelnu primjedbu da zakon ne rješava cjelovita prava zastupnika već i dalje upućuje na Zakon o obvezama i pravima dužnosnika i druge propise te da se proširuje krug korisnika koji imaju pravo na zastupničku mirovinu postavlja se pitanje sredstava potrebnih za provedbu ovog zakona.

Klub zastupnika HSLŠ-a imao je i konkretne primjedbe odnosno niz amandmana koji su usuglašeni, naglasio je, rekavši u tom okviru da je neprihvatljivo uvođenje prava zastupnika na otpremninu u visini šestostrukog iznosa neto plaće te zastupnički paušal od najmanje deset dnevnica. Predloženu novu verziju zakona uz prijedloge, prije svega da se ta materija riješi jedinstvenim zakonom, Klub zastupnika HSLŠ-a spreman je podržati.

Potrebno više senzibiliteta

Stavove Kluba zastupnika HSS-a iznio je **Ante Markov (HSS)**. Ovakav trend tzv. materijalnih zakona očigledno neće nailaziti na oduševljenje javnosti što je i razumljivo u ovoj socijalnoj situaciji tako da bi trebalo više senzibiliteta glede njihovog stavljanja na dnevni red (usuglašavanje klubova zastupnika). Posebice nije dobro da se kroz amandmane pojavi sasvim novi zakon u odnosu na prvotni.

Klub zastupnika HSS-a smatra da ovakav zakon treba biti prije svega

cjelovit i objedinjavati ukupnu materiju, rekao je zastupnik te iznio i određene primjedbe. Tako je naveo da nema odredbi o tome u kojim slučajevima i uz koje uvjete saborski zastupnici imaju pravo na naknadu materijalnih troškova (a prema članku 13. Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika).

Amadmanima je značajno popravljen Zakon i Klub zastupnika HSS-a ne protivi se njegovu donošenju, naglasio je zastupnik još jednom naglašavajući da Dom mora biti osjetljiv na socijalne probleme složivši se s iznesenim da se prava zastupnika smanje i prilagode vremenu i trenutku.

Vladimir Šepčić (SDP) i Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLŠ) ispravili su netočan navod predgovornika da je predlagatelj ovog zakona Vlada Republike Hrvatske (uz navod o nedostatku senzibiliteta) već da je predlagatelj Odbor za zakonodavstvo.

Mr. Drago Kraljević (SDP) prenio je stajalište Kluba zastupnika SDP-a koji je na prvobitni zakonski prijedlog podnio deset amandmana. Sada predloženi tekst usuglašen je s Konačnim prijedlogom zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika, restriktivniji je od važećeg zakona i prvobitnog prijedloga, primjeren materijalnim mogućnostima naše zemlje i socijalnim prilikama. Klub zastupnika SDP-a povlači svoje amandmane s obzirom na to da ih je predlagatelj obuhvatio pročišćenim tekstom, i podržat će Konačni prijedlog ovog zakona.

Jadranka Kosor (HDZ) govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a iznijela je brojne primjedbe na predloženi zakon te na kraju rekla da će ovaj Klub zastupnika glasovati za ovaj zakon ako se prihvate njegovi amandmani koje će podnijeti.

Prvi prigovor se odnosi na naziv ovog zakona jer se trebao osvrnuti i na dužnosti, što prije svega podrazumijeva nazočnost sjednicama odbora i Doma i sudjelovanje u radu («najlakše biti zastupnik koji ništa ne govori»), poštivanje zakona, a ne samo prava zastupnika. Držimo da bi u jednom ovakvom zakonu koji regulira pravo na plaće zastupnika, na mirovinu trebale biti regulirane barem u načelnim dijelovima i obveze zastupnika, naglasila je. Osvrnula se i na navod zastupnika Godeka koji je za važeći Zakon rekao da je to Zakon HDZ-a. To nije točno jer kad se Zakon izglasa u Hrvatskome državnom saboru to više nije zakon jedne stranke i takvih se kvalifikacija treba čuvati, rekla je.

Opovrgnula je i navode iz tiska predsjednice Odbora za zakonodavstvo Ingrid Antičević-Marinović, »koja je branila ovaj zakon«, da prema važećem Zakonu godine života nisu bile uvjet za dobivanje mirovine a bile su, i po postojećem Zakonu i po onom iz 1995., rekla je, među ostalim osvrćući se i na druge navode predsjednice Odbora za zakonodavstvo.

Klub zastupnika HDZ-a složio se s nekim amandmanima Kluba zastupnika SDP-a i HSLŠ-a na Odboru za zakonodavstvo, ali upozorava da bi prema predloženom zakonu bez amandmana zastupnici imali pravo otići u mirovinu bez ikakvog vremenskog ograničenja.

Povreda Poslovnika

Dr. Zdravko Tomac (SDP) upozorio je da je predgovornica povrijedila Poslovnik jer da je većinu svog vremena, govoreći u ime Kluba, posvetila stavovima jedne zastupnice u tisku koja uz to nije nazočna sjednici. Smatra da ne bi trebalo uvesti praksu da se sa saborske govornice polemizira s novinskim člancima već da to treba učiniti u novinama gdje su članci objavljeni. Dao je i ispravak netočnog navoda predgovornice – nije obveza zastupnika a i ne može se propisati da govori na sjednici, jer njegova se vrijednost ne može tumačiti time koliko govori. Obveza zastupnika je da provodi Ustav i zakone i da rješava probleme, rekao je.

Jadranka Kosor odgovorila je da u svom izlaganju ni na koji način nije uvrijedila kolegicu Antičević-Marinović, a niti joj je to bila namjera, i da nije polemizirala te da ne vidi povredu Poslovnika. Drugo je bio ispravak mišljenja (da bi zastupnici trebali govoriti) a ne netočnog navoda, rekla je.

Dr. Boris Kandare (HSP) govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a, konstatirajući da je pročišćeni tekst predloženog zakona osjetno bolji od prvog teksta. Ovaj zakon izazvao je brojne javne komentare, pozitivne i negativne, što dodatno traži specijalnu pozornost zastupnika. Radi se o pravno vrlo delikatnoj materiji kojoj je ovaj Klub zastupnika posvetio punu pozornost pa je podnio pisane amandmane.

Odnose se na odredbe o stjecanju prava na zastupničku mirovinu (da uvjet bude polovica efektivnog trajanja mandata; po prestanku mandata manje od 20 godina mirovinskog staža ili 55 godina života odnosno žene 50 godina života i da se u računanju mirovinskog staža hrvat-

skim braniteljima uračuna vrijeme prema osnovnom Zakonu u dvostrukom trajanju).

Zastupnička mirovina je priznanje hrvatskoga društva ljudima koji su izabrani i kao zastupnici obnašali najveću političku čast, rekao je zastupnik na kraju.

Ne izglasati zakon već raspravljati o važnijim temama

Dr. Vesna Pusić (HNS) iznijela je mišljenje Kluba zastupnika HNS-a i LS-a: nije dobro da je došlo do ove rasprave i nije bila dobra ideja inicirati raspravu o pravima zastupnika, već je treba odgoditi za drugo vrijeme a raspraviti o puno važnijim temama za ovu zemlju.

• Nije dobro da je došlo do ove rasprave i nije bila dobra ideja inicirati raspravu o pravima zastupnika, već je treba odgoditi za drugo vrijeme, a raspraviti o puno važnijim temama za ovu zemlju.

Treba se prisjetiti da se radi o zastupnicima koji su svojom slobodnom voljom izabrali politički angažman. Za tu slobodnu volju i odluku ne trebaju nikakve posebne nagrade niti status (u pravima na mirovinu ili drugo), ne trebaju sebe smatrati velikom žrtvom ili zaslužnikom za domovinu.

Pročišćeni tekst predloženog zakona je u velikoj mjeri bolji od prvotnog i daje zapravo novi prijedlog zakona no bez obzira na to usvoji li se ili ne može biti samo privremen jer će ponovno doći na dnevni red radi usklađivanja sa Zakonom o državnim dužnosnicima, rekla je zastupnica. Predložila je da se zakon sada ne izglasa, a Klub zastupnika HNS-a i LS-a ne podržava njegovo donošenje.

Da se sada ne izglasa ovaj zakon i da se o tome raspravlja kad bude primjeren datum predložio je i **Dino Debeljuh (IDS)** govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a. Klub zastupnika IDS-a pridružuje se svim onim građanima koji opravdano negoduju što je ovaj zakon uopće došao u proceduru (brzopleto i neodgovorno).

U članku 1. Konačnog prijedloga piše da se ovim zakonom određuju prava i dužnosti zastupnika a u

cijelom zakonskom prijedlogu govori se samo o pravima, nigdje o dužnostima, potkrepljuje zastupnik nezadovoljstvo ovim zakonom. Ako je već netko želio mijenjati postojeći Zakon onda treba početi propisivati dužnosti i prestati već jednom govoriti o pravima, rekao je naglašavajući da iz rasprave ne vidi niti jedan osnovni motiv koji je nekoga naveo da ide mijenjati postojeći zakon.

Ne prihvaća niti razloge koje je iznio zastupnik Godek kao predlagatelj jer je govorio o prijedlogu koji je doživio amandmanske izmjene zakona što je javnost opravdano reagirala a nije govorio o prvom Konačnom prijedlogu u kojem je prije svega došlo do promjene odredbe koja regulira pravo zastupnika na mirovinu tako da bi zastupnik mogao ići u mirovinu nakon jednog dana u Saboru. Kroz izmjenu postojećeg Zakona netko je pokušao povećati prava zastupnicima što je neprimjereno i neodgovorno bez obzira na to iz koje stranke ili od kojeg člana Sabora to došlo. To nije nikome potrebno, rekao je, uz uvjerenost da većina zastupnika ne želi veća prava. Ako netko vidi opravdan razlog da se mijenjaju postojeća prava zastupnika neka to kaže, ali to mora biti mnogo jače od svih onih zakona koji su u proceduri i koji muče građane naše države.

Stjecanje političkih poena

Mladen Godek, potpredsjednik Odbora za zakonodavstvo, osvrnuo se na raspravu u ime predlagatelja ne želeći, kako je rekao, ulaziti u polemiku u smislu stjecanja političkih poena na jeftin način. No protestirao je zbog oštih riječi zastupnice Pusić i zastupnika Debeljuha. Da se ne donosi ovaj predloženi zakon na snazi bi ostao postojeći Zakon, koji je nedorečen, zbrkan, ne može se točno tumačiti i zato ga fondovi mirovinskog osiguranja ne primjenjuju već donose privremena rješenja o mirovinama zastupnika. To je bio razlog za donošenje ovog zakona a po nastupima spomenutih zastupnika ispada da mi sada stvaramo neka prava kojih nema.

To nije istina i bitno je, rekao je potpredsjednik Odbora za zakonodavstvo Godek, da smanjujemo dosadašnja prava. Primjerice, po važećem Zakonu bivši zastupnici imaju doslovoce mirovinu za 15 posto višu od plaće sadašnjeg saborskog zastupnika.

Predloženi zakon ima ograničeni domet (ne treba govoriti više o prvotnom prijedlogu već o pročišćenom tekstu) i neki od prijedloga koje je iznijela zastupnica Kosor ne mogu se ugraditi, rekao je, među ostalim. Prijedlog Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a o hrvatskim braniteljima procjenjuje političkim no upućuje da se ta materija rješava drugim zakoni (Zakon o mirovinskom osiguranju).

Ispravci netočnih navoda

Dino Debeljuh je prigovorio predgovorniku na riječima da se raspravom žele steći politički poeni. Rasprava je bila jasna i ne radi se ni o kakvim političkim poenima nego opravdanom negodovanju koje dijelimo s građanima. Tim navodom gospodin Godek je rekao uvredu čak za cijeli Klub zastupnika IDS-a, rekao je zastupnik te pokušao objasniti da ima pravo raspravljati i o prvotnom zakonskom prijedlogu.

Prigovorio je predsjedatelju, mr. Arloviću, što nije upozorio zastupnika Godeka radi uvrede Klubu zastupnika IDS-a na što je **mr. Mato Arlović**, predsjedatelj i potpredsjednik Sabora odgovorio da se u sabornici, među ostalim, i skupljaju politički poeni. **Dino Debeljuh** je odvratio da ne mora to raditi zbog političkih poena nego i zbog pravde. **Mr. Mato Arlović** zamolio je zastupnika da se drži Poslovnika i objasnio mu da ne može pod ispravkom netočnog navoda ulaziti u raspravu. **Dino Debeljuh** je objasnio da je ispravio netočan navod jer da je gospodin Godek govorio da zastupnici nemaju pravo govoriti o prvotnom Konačnom prijedlogu a imaju to pravo.

Jadranka Kosor se također javila radi ispravka netočnog navoda tvrdeći da nije točno da se predloženim zakonom (objasnila je da govori o izvornom prijedlogu a ne o »čušpajzu« koji je nastao nakon svih amandmana) smanjuju prava zastupnika iz postojećeg Zakona. I **dr. Vesna Pusić** imala je ispravak netočnog navoda rekavši da njena rasprava nije bila stjecanje političkih poena već iznošenje mišljenja. Upravo da se ne bi zastupnici doveli u neugodan položaj predložili smo da se ova točka skine s dnevnog reda i da se o njoj sada ne izjašnjava, rekla je. Predsjedavajući **mr. Mato Arlović** je objasnio da je takav prigovor trebalo dati kod utvrđivanja dnevnog reda a sada bi ga trebalo dati u pismenoj formi da bi Dom mogao o njemu odlučivati.

Mladen Godek zatražio je riječ i rekao kako »stalno loše prolazi s nekim opomenama« i da mu je predsjedatelj zamjerio tumačenje u osvrtu na amandman zastupnika Kandarea o hrvatskim braniteljima (mr. Arlović je prigovorio njemu kao i zastupniku Kandareu što kao pravnici ne znaju da po Zakonu o pravima hrvatskih branitelja svi branitelji imaju pravo na dvostruki staž). — Rekao sam jednostavno da se prijedlog ne može prihvatiti jer materija ne spada u ovaj zakon a vjerujte mi da dovoljno poznajem zakone da mogu sudjelovati u raspravama i mislim da sam nepravedno opomenut, objasnio je **mr. Mato Arlović**, predsjedatelj objasnio je da se nije radilo o opomeni.

O obvezama zastupnika se ne čuje

Dr. Zlatko Kramarić (LS) rekao je da će nastaviti s govorom tamo gdje je stala zastupnica Pusić u ime Kluba zastupnika HNS-a i LS-a. Premda je pročišćeni tekst predloženoga zakona bolji od prvotnog ne može ispraviti percepciju javnosti da se zastupnici od veljače do sada bave svojim pravima. Ta percepcija nije sjajna pa treba na nju na neki način odgovoriti jer na kraju mi od te javnosti ovisimo, rekao je zastupnik upozorivši da će se improvizacije i propusti događati uvijek kada se zakonski prijedlozi ne budu radili s dovoljno stručne i političke pozornosti. Stoga trebamo odgovoriti sami sebi pa onda i javnosti zašto se uopće išlo s ovakvom inicijativom i tko je stvarni inicijator.

I sada kao i u srpnju 1998. prilikom donošenja važećeg Zakona zastupnik naglašava, kaže, da se mora voditi računa o činjenici da imamo milijun umirovljenika, 360.000 nezaposlenih, rad bez plaća i da zastupnik mora dijeliti sudbinu s ostalim građanima Republike Hrvatske. Stoga ovakvim temama treba pristupiti serioznije. Svaka dva mjeseca imamo na dnevnom redu samo naša prava, a o obvezama se ne čuje, prigovorio je zatraživši odustajanje i od ovog zakonskog prijedloga (rađen žurno, s puno improvizacija) ako se moglo odustati, veli, od prava na dječji doplatak. Neka Stručne službe Sabora porade na njemu tako da se uskoro dobije zakonski tekst kojeg se nećemo morati stidjeti i dograđivati u ovom ali niti u sljedećem sazivu.

• Svaka dva mjeseca imamo na dnevnom redu samo naša prava, a o obvezama se ne čuje, prigovor je iz rasprave.

Mladen Godek podnio je dva amandmana na predloženi zakon (članci 12. i 21. - prikaz amandmana) kojima se, kako kaže, poboljšava kvaliteta predloženog zakona, ali i bitno zadire u stečena prava zastupnika (korekcija mirovina na niže). Još jednom je naglasio i poručio javnosti da ovaj zakon zastupnici ne donose zbog svojih prava i da ništa sebi ne stvaraju.

Miroslav Korenika (SDP) smatra da je nesporna činjenica da je najteže raspravljati o sebi samima ali i da je činjenica da Sabor mora zagristi u kisele jabuke i raspravljati o stvarima koje se ne sviđaju dijelu zastupnika. Očito je da i svoje dužnosti baš ne shvaćaju najbolje (bio bi red da barem pročitaju kako taj zakon glasi) jer mogli su predložiti skidanje ove točke s dnevnog reda kad se dnevni red usvajao, a sasvim je sigurno da oni koji najviše prigovaraju često nisu u sabornici, rekao je, među ostalim, spomenuvši zloupotrebavanje govornice radi jeftinog stjecanja političkih bodova. Složio se s onima koji govore da trenutno ima važnijih tema i problema od ove.

Predložio je da naziv ovog zakona bude zakon o dužnostima i pravima zastupnika a da se njegovo donošenje podupre jer se njime prije svega smanjuju privilegije zastupnika. Osvrnuo se i na članak 19. koji govori o pravu zastupnika na korištenje prostora u Saboru te je u vezi s tim zamolio predlagatelja da se vidi mogućnost da to pravo dobiju i oni zastupnici koji nisu predsjednici ili potpredsjednici odbora. Isto tako zanimalo ga je kada će na dnevni red doći pitanje korištenja službenih stanova jer zagrebački su hoteli skupi i svakako da bi za državni proračun bio manji trošak da su zastupnici smješteni u tim stanovima.

Ivan Škarić (HSL) rekao je pak da nije jeftino političko stjecanje poena ako se saborska govornica iskoristi za upozoravanje javnosti na ono što se na terenu događa, a »na terenu govore daj prekinite više« i ovu priču treba skratiti, smatra zastupnik. Podržao je predlagatelja ukoliko mu je cilj bio ispraviti nepravde i nedorečenosti te apelirao da se predloženi

zakon ne povlači iz procedure već što prije s amandmanima usvoji a otvori rasprava o socijalnoj i gospodarskoj situaciji jer narod to očekuje.

Jadranka Katarinčić-Škrlić istaknula je da predlagatelj prvu verziju ovog zakona nije mogao braniti niti obraniti kao što je pokušao objašnjenjima o potrebi donošenja ovog zakona. A te potrebe su u tome da se, smatra zastupnica, ovim zakonom precizno definira mirovinska osnovica za zastupnike i na jednom mjestu sistematiziraju prava ali i obveze zastupnika. No to nije opravdanje za proširivanje prava zastupnika koje je predviđala prva verzija zakona i kao novinu nudila otpremninu u visini šestorostrukog iznosa neto plaće, rekla je, među ostalim zastupnica podsjećajući na rješenja prvobitnog teksta.

No kako u ovoj novoj varijanti nema ovih proširenja prava zastupnika ovaj je zakon prihvatljiv ali ga treba doraditi (barem) s dužnostima zastupnika. Nedolazak zastupnika na sjednice odbora ali i Doma treba sankcionirati, pa i materijalno, rekla je, među ostalim smatrajući da se u našem okruženju posao zastupnika ne može dobro obavljati kao dodatni ili usputni posao pa bi time dobivanje razlike plaće (članak 4.) ukoliko je zastupnička veća od one druge trebalo predvidjeti samo u iznimnim slučajevima.

Umjesto o ovom raspravljati o Zakonu o reviziji pretvorbe

Dr. Ivan Čehok (HSL) najprije se ispričao hrvatskoj javnosti koja prati prijenos što se uopće razgovara o ovom zakonskom prijedlogu. — Govoriti o ovom prijedlogu je protiv svih mojih političkih i moralnih i osnovnih ljudskih načela. Oči javnosti uprte su u nas jer se očekuje da Hrvatska konačno postane parlamentarna demokratska država a mi se bavimo pretjerano sobom, naglasio je zastupnik poktrijepivši to i vlastitom malom analizom rasprava u Saboru (na osnovi Izvješća Hrvatskoga državnog sabora). Ona pokazuje da se silne rasprave i replike ne vode da bi se osporili ideološki, politički i drugi stavovi nego najčešće što su zastupnici osobno uvrijeđeni i što misle da su neke njihove kvalitete dovedene u pitanje.

Što se tiče predloženog zakona založio se da se odmah prekine s raspravom o njemu (ne da se skine s dnevnog reda) a najprije da se ukine

postojeći Zakon. Postojeći Zakon a i ovaj predloženi nisu izvedeni ni iz kakve ideje pravednosti i nema razloga da zastupnici imaju posebna prava (mirovine itd.) koja nemaju primjerice liječnici, znanstvenici, profesori. Ne bi se trebali više zamarati sami sobom već umjesto toga danas početi razgovarati o zakonu o reviziji pretvorbe, rekao je, među ostalim.

Vladimir Šepčić (SDP) je rekao da je moguć različit pristup bilo kojoj temi koja je na dnevnom redu u Saboru pa tako i kritizirati, stjecati u javnosti poene, no zadatak je zastupnika da donose jasne i primjenjive zakone. Važeći Zakon nije primjenjiv jer bivši zastupnici ne mogu dobiti mirovinu već samo privremeno rješenje i prema tome postoji razlog zašto je Odbor za zakonodavstvo predložio novi. Ako se ostavi postojeći Zakon nije ništa riješeno a mi smo tu da pomognemo i da se nekvalitetno ispravi i prihvatiti što kvalitetniji zakon, rekao je, među ostalim.

Za riječ se zatim javio zastupnik dr. **Jure Radić (HDZ)** koji je ocijenio da se uz prava trebaju precizirati i dužnosti zastupnika. Zbog ovih manjkavosti ocijenio je da predloženi zakonski tekst treba doživjeti značajne ispravke. Osobito je važno da zastupnici sudjeluju u radu prilikom rasprava oko pojedinih zakonskih prijedloga. Umjesto toga saborska vijećnica često puta je poluprazna. Javnost može, ali i ne mora, prihvatiti činjenicu da postoje i druga zaduženja i obveze zastupnika, jer ocjenjuje da bi zakonodavni rad morao imati prioritet. Ocijenio je da se rad svakog zastupnika najbolje ocjenjuje na izborima, a unutar Poslovnika svakako treba preciznije definirati zastupničke obveze, a slična očekivanja upućuje i hrvatskoj javnosti. Istaknuo je ujedno da treba razmisliti o davanju određene stimulacije koja bi zastupnike odvratila od odlazaka u mirovinu sa svega 55 godina starosti.

Razraditi i dužnosti zastupnika

Zastupnik **Želimir Janjić (HSL)** smatra da je sadašnji prijedlog zakona napredak u odnosu na prethodni, jer ipak pokazuje određene restrikcije, a to se poglavito odnosi na pitanje oko otpremnine zastupnika prilikom odlaska u mirovinu. I on se založio da se jasnije razrade dužnosti saborskih zastupnika, te je apelirao da se ne smiju ponoviti situacije u kojima se nisu mogli izglasati važni

zakonski prijedlozi zbog nedostatka kvoruma.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** smatra da nije dobro što se širi krug osoba koje mogu računati na zastupničke privilegije. Rezolutno je naglasiti da pojedini delegati u Skupštini bivše SFRJ ne bi trebali računati na ova prava, a dodao je kako se i pojedini zastupnici iz vladajuće koalicije zgražaju zbog ovih zakonskih prijedloga. Osvrnuo se zatim i na inicijatore ovih prijedloga te pročitao imena i stranačku pripadnost članova nadležnog Odbora za zakonodavstvo. Podsjetio je zatim da je i njegova stranka griješila na ovom pitanju, a rezultati posljednjih izbora jasno ukazuju da birači nisu željeli dati podršku HDZ-u zbog prijedloga koji daju prevelika prava i privilegije zastupnicima.

• Rezultati posljednjih izbora pokazuju da su birači kaznili HDZ zbog donošenja zakona koji daje prevelike privilegije saborskim zastupnicima.

Usporedio je zatim ovaj zakonski prijedlog s temeljnim političkim porukama na osnovi kojih je sadašnja vlast dobila izbore. Rezimirajući ovaj nesklad najava i poruka, ocijenio je da stvarnost i socijalni problemi jasno demantiraju sadašnju vlast koja nije uspjela u potpunosti realizirati niti jedno svoje predizborno obećanje. Na kraju je podsjetio da predstoje brojna poskupljenja važnih proizvoda, a prognamicima su značajno smanjena sredstva za obnovu. Problemi oko obnove su i veći, ako se zna da na nju sada mogu pretendirati i osobe koje su se oružjem protivile utemeljenju Republike Hrvatske. Zaključio je porukom predlagateljima da zbog brojnih propusta i primjedbi, povuku ovaj zakonski prijedlog.

Za ispravak netočnog navoda javila se zatim zastupnica prof. dr. **Vesna Pusić (HNS)** koja je ocijenila da se pročišćenim tekstom ograničavaju dosadašnja prava zastupnika. Upozorila je zatim da je zastupnik Krpina iznio niz netočnih tvrdnji, izdvajajući kao najveću da se novim zakonskim prijedlozima izjednačavaju prava žrtve i agresora.

Ispravak netočnog navoda zatražio je i zastupnik **Dragutin Vukušić (SDP)**. Smatra da je HDZ izgubio izbo-

re zbog niza odluka kojima je osiromašio svoje građane i učinio nedozvoljene radnje unutar procesa privatizacije i pretvorbe. I zastupnik mr. sc. **Marin Jurjević (SDP)** bio je ponukan na ispravak, te ocijenio da su radnici splitskog »Diokoma« bili pred stečajem još u periodu vladanja HDZ-a jer je čak 10 do 12,5 tisuća radnika u tom periodu izgubilo radno mjesto.

Sada se zastupnik **Drago Krpina** javio kako bi ispravio netočne navode navedenih zastupnika. Ocijenio je da su predloženim Zakonom o obnovi, ipak izjednačena prava hrvatskih prognanika i onih koji su razarali Hrvatsku. Što se tiče razloga zbog kojih je HDZ izgubio izbore, zastupnik Krpina je ponovio da su prijedlozi o pravima zastupnika bili jedni od pogrešnih zakonskih prijedloga zbog kojih su birači isporučili račun HDZ-u. Ponovno se osvrnuo na probleme radnika »Diokoma«, te ocijenio da se ova tvrtka uistinu nalazi pred gašenjem. Teško stanje potvrdio je i splitski gradonačelnik, koji je tražeći rješenje za nastalu situaciju u sadašnjem periodu, podnio ostavku.

Zastupnik dr. sc. **Vilim Herman (HSL)** smatra pak da nisu utemeljene prozivke članova Odbora za zakonodavstvo, a zastupnik **Dino Debeljuh (IDS)** smatra da se zastupnička prava smanjuju a ne, kako je ustvrdio zastupnik Krpina opet povećavaju. Smatra ujedno da je prijašnja vladajuća garnitura odgovorna za propast gospodarstva uključujući i agoniju »Diokoma«. I zastupnik **Ivan Ninić (SDP)** smatra da zastupnik Krpina namjerno nije prepoznao namjere predlagatelja koji su smanjili dosadašnje zastupničke privilegije. Sada je u obranu stranačkog kolege ustao zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** koji je upozorio da se kritička rasprava zastupnika HDZ-a ne smije nepotrebno etiketirati. Svi zastupnici imaju ista prava i moraju čuvati dignitet svojih kolega ili računati da im se verbalno odgovarajuće uzvratiti istom mjerom.

Nastavljeno je s primjedbama i ispravcima netočnih navoda. Tako je zastupnik **Željko Malević (SDP)** zamjerio zastupniku Krpini što nije naveo i imena zastupnika HDZ-a, ravnopravnih članova Odbora za zakonodavstvo, koji je kao jedno od nadležnih tijela, sudjelovao u izradi rečenog zakonskog prijedloga. Javio se zatim i zastupnik **Milan Đukić (SNS)** koji je ispravio navod da navod-

no, Zakon o obnovi, izjednačava prava zločinca i žrtve. Srbi u Hrvatskoj kao građani Hrvatske nisu zločinci, stoga ovaj zakonski prijedlog ispravlja dosadašnju nepravdu u jednakom zakonskom pravu na obnovu.

Zatim je zastupnik **Željko Malević** kao poslovničku primjedbu i upozorio predsjedavajućega da onemogućiti vrijeđanja koja dolaze od zastupnika HDZ-a, a sličnu zamjerku na račun zastupnika ove stranke uputio je i zastupnik **Ivan Ninić** u svom ponovnom javljanju.

Izbjegavati vrijeđanja i etiketiranja

Rasprava je nastavljena govorom zastupnika **Milana Kovača (HDZ)** koji je ocijenio da je HDZ učinio najveću pogrešku kada zbog poznatih političkih problema i »balvan revolucije« nije proveo inventuru u gospodarstvu. Zastupnica dr. sc. **Vesna Pusić** ocijenila je da u vrijeđanje treba uvrstiti i izreku zastupnika Šeksa koji je naveo, »da bi bio najveća hulja kada bi glasovao za ovaj zakon«, (Prijedlog zakona o obnovi – op. a.). Takve teške riječi izravno vrijeđaju sve one zastupnike koji će s razlogom podržati donošenje rečenog zakonskog prijedloga. Kao dodatni primjer, navela je obrazloženje prvog amandmana oko istog zakonskog prijedloga, a kojega je obrazlagao zastupnik **Drago Krpinu**. Javio se zastupnik **Vladimir Šeks** i potvrdio da ostaje kod ovih odlučnih formulacija jer ne želi da hrvatski porezni obveznici izdvajaju sredstva za obnovu kuća onih osoba, koje su razarale Hrvatsku tijekom rata. Zastupnik **Željko Malević** pokušao je prekinuti daljnje natezanje i ispravljanje netočnih navoda, iznoseći konstataciju kako poslovničke primjedbe nemaju veze s utvrđenim dnevnim redom. Ovakav način rasprave dodatno će smanjiti ugled i renome saborskih zastupnika, ocijenio je na kraju. Ovaj apel ipak nije zaustavio zastupnika Krpinu, koji se po ocjeni predsjedavajućega, **Baltazara Jalšovca**, po peti puta javio za riječ zbog ispravaka netočnih navoda. Sada je rezimirao rasprave i primjedbe svih zastupnika koji su se javili nakon njegovog izlaganja, te ocijenio da nisu uspjeli osporiti njegove utemeljene tvrdnje. S novim se ocjenama oko nepravilnosti bivše vlasti javio zastupnik **Romano Meštrović (SDP)**, koji je ustvrdio da su pogoni bivše »Jugoplastike« u Za-

dru prebacivani u Benkovac kako bi se nagradili sljedbenici HDZ-a. Ova je tvrdnja ponovno navela zastupnika **Dragu Krpinu** na ispravak netočnog navoda, koji je zatim rekao da je posloводство »Diokoma« samostalno donosilo odluke o ulaganjima na područjima od posebne državne skrbi.

Prije toga iznio je statističke pokazatelje o stradanjima Republike Hrvatske u minulom ratu. O manjkavostima ranije raspravljano Prijedloga o obnovi, počeo je govoriti zastupnik **Vladimir Šeks**, a ispravak netočnog navoda zatražio je zatim zastupnik **Željko Malević**. On je ponovno upozorio predsjedavajućega da zastupnici HDZ-a zlorabe Poslovnik i već 15 minuta govore mimo utvrđenoga dnevnog reda.

Prava svesti u razumne okvire

Slijedeći govornik bio je zastupnik mr. sc. **Mato Arlović (SDP)**. On je podsjetio da je Prijedlog zakona došao od Odbora za zakonodavstvo, a prije početka rasprave po hitnom postupku, prispjeo je i čitav set amandmana. Napomenuo je zatim da će govoriti o pročišćenoj verziji ovog zakonskog prijedloga prema kojemu će osnovica za mirovinu biti netto plaća i to mjesec dana prije isplate. Iz toga slijedi da će najveća mirovina iznositi 85% od najviše dužnosničke plaće. Tko ne uviđa da je riječ o restrikciji, taj ne želi biti objektivni u svom radu, ocijenio je zastupnik Arlović.

Pored ovih restrikcija, dodatno se traži i odgovarajući radni staž. To znači da u mirovinu neće ići one osobe koje su odradile samo zastupničke obveze, već će se tražiti i mirovinski staž na temelju radnoga odnosa. Dodao je da zastupnici po ovom zakonu neće moći računati na bilo kakvu otpremninu, a to je pitanje uzvitalo dosta prašine u našoj javnosti. Ocijenio je da se ovaj zakonski prijedlog na kraju sveo u one okvire koje može prihvatiti javnost, te podnijeti hrvatsko gospodarstvo.

• Ovaj zakonski prijedlog sveo se na kraju u one okvire koje može prihvatiti javnost, te podnijeti hrvatsko gospodarstvo.

Zastupnik dr. **Ante Simonić (HSS)** ocijenio je zatim da u Hrvatskoj ima

čitav niz prioriteta i da nije odabran dobar trenutak za raspravu o ovoj temi. Založio se da se ova rasprava što prije zaključi, te predložio da se usvoji Zakon sa nizom amandmana koji na prihvatljiviji način uređuju ovu zakonsku materiju. I zastupnik **Mladen Godek (HSL)**, kao jedan od predlagatelja, uzeo je riječ te pozvao autore amandmana da se okupe na zajedničkom sastanku, kako bi se u nastavku rasprave moglo očitovati o amandmanima.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

U nastavku rasprave predstavnik predlagatelja, zastupnik **Mladen Godek** očitovao se o amandmanima.

Prije toga je zastupnik Arlović dodatno obrazložio amandmane koje je podnio u ime Kluba zastupnika SDP-a. Napomenuo je da su svi amandmani Kluba zastupnika SDP-a zapravo povučeni. Oni su ostali u tabeli, a predlagatelj ovoga zakona je na osnovi amandmana klubova SDP-a i HSL-a prihvatio veliki broj rečenih amandmana. Ocijenio je da nema potrebe da se još jednom izjašnjava o amandmanima SDP-a. I predstavnik predlagatelja, zastupnik Godek, potvrdio je kako su uz ove, prihvaćeni i amandmani Odbora za zakonodavstvo koji se nalaze na čelu liste o amandmanima. Oni su tako postali sastavni dio zakonskog prijedloga, a odmah zatim se očitovao o amandmanu pod rednim brojem 3., kojega je predložio zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)**. Nije ga prihvatio jer je ocijenio da treba ostati kod postojećeg naziva Zakona. Zastupnik je povukao ovaj amandman. Amandmani pod rednim brojem: 4., 5., 6., i 7. postali su sastavnim dijelom zakonskog prijedloga zbog razloga koji su prethodno objašnjeni, dok je amandman pod rednim brojem 8., kojega je predložio Županijski dom, odbijen. U obrazloženju je rečeno da nije prihvatljiv ovaj prijedlog »jer bi se utvrdilo pravo, koje bi moglo trajati gotovo neograničeno«. U glasovanju koje je uslijedilo, amandman Županijskog doma nije prihvaćen.

Uslijedilo je očitovanje o slijedećih pet amandmana koji su prihvaćeni, a zatim se zaslalo kod amandmana pod rednim brojem 14. kojega je potpisao zastupnik dr. **Boris Kandare (HSP)**. Za predstavnika predlagatelja, ovaj prijedlog nije prihvatljiv jer je u više

navrata rečeno da se prava mogu ostvarivati samo s više od dvije godine mandata plus jedan dan zastupničkog staža. Amandman nije prihvaćen. Prihvaćen je zatim amandman pod rednim brojem 15., kojega su podnijeli zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** i zastupnik mr. **Mato Arlović (SDP)**. Odbor je prihvatio rečeni amandman, jer je njihov prijedlog razvidniji i olakšat će izračun mirovina. Prihvaćen je zatim i slijedeći, 17. amandman Odbora za zakonodavstvo, koji je postao sastavni dio predloženog zakona, ali ne i onaj kojega je podnio zastupnik dr. **Boris Kandare**. Obrazloženje je bilo kao i u prvom slučaju, a budući da je zastupnik tražio očitovanje Doma, pristupilo se glasovanju. Amandman nije prihvaćen.

Zastupnik Godek prihvatio je zatim amandman pod rednim brojem 18. kojega je predložio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Upozorio je istovremeno da je došlo do nenamjerne pogreške, jer se sadržaj amandmana zapravo odnosi na članak 8. iza stavka 1., a ne na članak 9. Ovaj je amandman postao sastavnim dijelom Zakona. Prihvatio je zatim i slijedeća tri amandmana (amandman 19., 20. i 23.), zastupnice Zgrebec i zastupnika Arlovića, te dodao da ovi amandmani pridonose kvalitetnijem rješenju tehničkih dijelova ovog zakonskog prijedloga. Ponovno nije usvojio amandman zastupnika Kandarea jer se njegov amandman po mišljenju predlagatelja, ne uklapa u

predloženi zakonski tekst. Ponovno je uslijedilo glasovanje – amandman ponovno nije dobio potreban broj zastupničkih glasova.

Amandman pod rednim brojem 28., kojega je uputio Odbor za zakonodavstvo, povučen je iz ranije opisanih razloga, a slijedeći amandman kojega je uputila zastupnica **Jadranka Kosor**, u ime Kluba zastupnika HDZ-a, nije podržan od predstavnika predlagatelja jer se radio o svega nekoliko zastupnika iz bivše Skupštine SFRJ. Zastupnica je dala i dodatno obrazloženje, te podsjetila da delegati u Saveznom izvršnom vijeću nisu izabrani na neposrednim izborima, pa ne mogu računati na ista prava kao i izabrani zastupnici. I zastupnik **Drago Krpina** javio se za riječ, te istaknuo da ovi delegati ne mogu računati na pogodnosti kao i zastupnici, budući da nisu izabrani na neposrednim izborima, već su birani na temelju delegatskih izbornih propisa. Upozorio je zatim, da se ova napomena ne odnosi na zastupnike u Vijeću republika i pokrajina, koji su istovremeno bili i zastupnici u Saboru. Zastupnica Kosor nije odstupila od svog amandmana, pa se pristupilo glasovanju. Amandman nije prihvaćen, baš kao ni slijedeći 30. amandman, kojega je uputio Županijski dom. I o njemu se glasovalo – amandman nije prihvaćen, a prethodno je konstatirano kako nema ni njegovog predlagatelja. Ni slijedeći amandmani zastupnika dr. **Kandarea** nisu bili prihvatljivi za predstavnika predlagatelja, ali u

ovom slučaju nije došlo do glasovanja jer su amandmani pod rednim brojem 34. i 35., od istoga zastupnika povučeni iz procedure. I amandman pod rednim brojem 36., Odbora za zakonodavstvo je povučen, a očitovanje predstavnika predlagatelja uslijedilo je kod amandmana pod rednim brojem 37., kojega je potpisao zastupnik **Miroslav Korenika**. Odbor je odlučio da ne može prihvatiti ovaj amandman, a zastupnik ga je nakon toga povukao. Predstavnik predlagatelja zastupnik **Mladen Godek**, zatim se pozitivno očitovao i o vlastitom amandmanu te konstatirao da taj amandman (pod rednim brojem 38.), baš kao i slijedeći amandman, Odbora za zakonodavstvo, postaje sastavnim dijelom predloženog zakonskog teksta.

Predsjedatelj je zatim dao na glasovanje zaključak kojim se utvrđuje da za povratno djelovanje članka 20. postoje osobito opravdani razlozi. Utvrdio je zatim da je većinom glasova, uz jedan »suzdržani«, donesen rečeni zaključak. Dao je nakon toga na glasovanje prethodno mišljenje Županijskog doma i Konačni prijedlog zakona. Većinom glasova: 71 »za«, 4 »protiv« i 20 »suzdržanih«, zastupnici Zastupničkog doma donijeli su Zakon o pravima zastupnika u Hrvatskom državnom saboru, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima te prethodnim mišljenjem Županijskog doma.

J. Š.; Đ. K.; V. Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OVLAŠTI VLADE REPUBLIKE HRVATSKE ZA OSNIVANJE FUNDACIJE ZA PROVEDBU MEĐUNARODNIH PROGRAMA ZA POTICANJE POVATKA

Poticati povratak i reintegraciju povratnika

Županijski je dom razmotrio i podržao ovaj zakonski prijedlog u hitnom postupku (uz amandman), kojim se ovlašćuje Vlada Republike Hrvatske da u ime Republike Hrvatske osnuje Fundaciju za provedbu međunarodnih programa za poticanje povratnika.

Zastupnički dom ovaj zakonski prijedlog nije razmotrio premda ga je uvrstio u dnevni red. Naime, u međuvremenu je predlagatelj, **Vlada Republike Hrvatske** povukla iz procedure ovaj zakonski prijedlog jer će dostaviti Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o osnivanju Fundacije za

provedbu međunarodnih programa za poticanje povratka.

O PRIJEDLOGU

Zakonom o zakladama i fundacijama (»Narodne novine«, broj 36/95),

BROJ
267

IHS
13. VI. 2000.

članak 17. stavak 2. propisano je da država mora biti osnivač ili suosnivač zaklade odnosno fundacije samo na temelju posebnog zakona.

Uprava za prognanike, povratnike i izbjeglice Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, dostavila je »Projekt povratka iz SRJ i BiH – kroz Pakt o stabilnosti«. Ujedno je Vladi Republike Hrvatske predloženo osnivanje »Fundacije za provedbu međunarodnih programa za poticanje povratka«.

Fundacija bi se osnovala sporazumom, kao aktom o osnivanju Fundacije, između Vlade RH i drugih osnivača koji se priključuju na projektnoj osnovi, na pr. UNHCR, Pakt o stabilnosti, Europska komisija i razni donatori.

Svrha Fundacije bila bi prikupljanje sredstava za organizaciju i financiranje provedbe povratka prognanih i izbjeglih hrvatskih državljana, obnove privatnih obiteljskih kuća i stanova povratnika, osiguranje privremenog smještaja povratnika, povrata u posjed imovine vlasnicima, stambenog zbrinjavanja izbjeglica iz BiH i drugih stradalnika-privremenih korisnika imovine koja se mora vratiti u posjed privatnim vlasnicima, deminiranje mjesta povratka, nastavak financiranja obnove i razvika komunalne i socijalne infrastrukture, te poticanje poljoprivrede i malog poduzetništva u svrhu samozapošljavanja povratnika.

Ocenjuje se kako bi osnivanje Fundacije za provedbu međunarodnih programa za poticanje povratka čija bi svrha bila poticanje povratka i reintegracije povratnika, obnova i izgradnja, kako obiteljskih kuća i stanova, tako i komunalne i socijalne te gospodarske infrastrukture, predstavljalo razlog koji bi opravdao donošenje Zakona o ovlasti Vlade Republike Hrvatske za osnivanje Fundacije za provedbu međunarodnih programa za poticanje povratka po hitnom postupku.

Predloženi zakon sastoji se od tri članka i njihovim odredbama ovlašćuje se Vlada Republike Hrvatske da, u ime Republike Hrvatske, osnuje Fundaciju za provedbu međunarodnih programa za poticanje povratka pod uvjetima i na način propisan Zakonom o zakladama i fundacijama.

Vlada Republike Hrvatske koristit će ovu ovlast u cilju poticanja povratka i reintegracije povratnika; organiziranja povratka izbjeglica iz inozem-

stva i tuzemstva; obnove i izgradnje obiteljskih kuća i stanova, objekata komunalne i socijalne infrastrukture; deminiranje mjesta povratka; kreditiranja obnove poduzetništva i poljoprivrednih gospodarstava te drugih ciljeva određenih aktom o osnivanju i statutom Fundacije.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

RADNA TIJELA

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo u raspravi je izrazio stajalište da Vlada može osnovati Fundaciju i bez ovog zakona. Nakon njegova donošenja Vlada će morati izraditi akt o osnivanju Fundacije u kojem će biti određena tijela koja će donijeti statut. Odbor je jednoglasno utvrdio da nema ustavnopravnih zapreka za donošenje ovog zakona i predložio je Županijskom domu da ga podrži.

Takav prijedlog dao je Županijskom domu i **Odbor za gospodarstvo i financije**.

RASPRAVA

Niz dilema i pitanja

U Županijskom domu nakon kratke uvodne riječi predstavnika predlagatelja **Venka Čurlina**, zamjenika ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo, **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** prenijela je stajalište Kluba zastupnika HDZ-a.

Naglasila je da je ovaj Klub zastupnika dugo razmatrao ovaj predloženi zakon, premda se sastoji od formalno samo dva članka no skriva niz dilema i otvara pitanja. Znalo se da će određena sredstva kao pomoć stizati iz međunarodnih programa hrvatskoj državi i želja je ovog Kluba zastupnika da iznos tog novca bude poznat onima kojima je namijenjen i javnosti kao i način trošenja te da prolazi kroz legalna tijela hrvatske države. I to nije sporno no pitanje je zašto se sada za fundaciju predlaže zakon kad postojeći zakonski propisi omogućavaju provesti takav postupak, rekla je zastupnica. Zatražila je objašnjenje

u vezi s predloženom odredbom prema kojoj se ovlašćuje Vlada Republike Hrvatske da u ime Republike Hrvatske osnuje ovu Fundaciju. Dobi-va se dojam, rekla je, da je Vlada isključivi akter u toj Fundaciji a na neki način upozoravajući je i dio iz uvodnog dijela gdje se kaže da bi se Fundacija osnovala sporazumom između Vlade Republike Hrvatske i drugih osnivača, kao na primjer UNHCR-a, Pakta o stabilnosti. Hrvatski državni sabor trebao bi imati kontrolu nad tom Fundacijom pa stoga Klub zastupnika HDZ-a (razmatrao i amandman zastupnika Čobankovića i Ošusta) prihvaća predloženi zakon jedino uz (taj) amandman da »Akt o osnivanju i statut Fundacije na prijedlog Vlade Republike Hrvatske donosi Hrvatski državni sabor«.

• Hrvatski državni sabor trebao bi imati kontrolu nad tom Fundacijom pa stoga Klub zastupnika HDZ-a prihvaća predloženi zakon jedino uz amandman da »Akt o osnivanju i statut Fundacije na prijedlog Vlade Republike Hrvatske donosi Hrvatski državni sabor«.

Akt o osnivanju neka donosi Sabor

Petar Čobanković (HDZ) ponovio je taj svoj amandman i naglasio da on i zastupnik Ošust dolaze iz Vukovarsko-srijemske županije koja je pretrpjela velika ratna razaranja u Domovinskom ratu i dobar dio sredstava iz Fundacije trebalo bi upravo potrošiti na tom području. Aktom o osnivanju i statutom Fundacije uredit će se i nacionalna prava odnosno određena prava i slobode etničkih i nacionalnih zajednice ili manjina u Republici Hrvatskoj a prenošenje takvih ovlasti na Vladu Republike Hrvatske bilo bi u suprotnosti s odredbom članka 83. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske te je potrebno da Hrvatski državni sabor donese taj akt, obrazložio je zastupnik. Aktima Fundacije treba posebice omogućiti ravnomjeran status svim skupinama građana Republike Hrvatske, rekao je.

Mr. Franjo Križanić (HDZ) misli da nema posebnog razloga da se ovaj zakon ne prihvati iako ostaje dilema

zašto takvo financiranje nije dato kroz posebne stavke državnoga proračuna na prihodovnoj strani. Proračun prolazi saborsku proceduru i tada je razvidno u koje se svrhe troši takva novčana potpora.

Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo ima već sredstva iz državnog proračuna za takve namjene, rekao je zastupnik smatrajući da je riječ o dualizmu. Pitanje je hoće li i sredstva iz proračuna, dakle hrvatskih poreznih obveznika, ići u ovu Fundaciju, rekao je zastupnik traživši o tome objašnjenje.

Zlatko Komadina (SDP) javio se ponukan raspravom predgovornika i ustvrdio da u toj Fundaciji neće biti proračunska sredstva. Predloženi zakon je nastavak Zakona o obnovi

(radi se o tome tko će platiti obnovu) i jasna je poruka i međunarodnoj zajednici da ne bježimo od obveza koje je preuzela još bivša vlast, rekao je, među ostalim.

Ivana Sućec-Trakoštanec prigovorila je na stalnu priču o tome što je učinila bivša Vlada a što ova. Slaže se da je bivša Vlada donijela Zakon o obnovi ali i kriterije na osnovi reda prvenstva i mi na tome upravo inzistiram. U ovom predloženom zakonu oni su se obrnuli i potpuno su drugačiji, rekla je.

Rasprava je zatim bila zaključena. **Venko Čurlin**, zamjenik ministra osvrnuo se na raspravu i podneseni amandman (ne može ga prihvatiti). Mnoge stvari su već jasne iz samog naslova Fundacije i radi se o finan-

ciranju međunarodnih programa i ne vjerujem da sumnjate da će se raditi neki tajni programi, dodao je. Radi se o sredstvima donatora a donatorom se ne smatra proračun Republike Hrvatske, no postoji mogućnost da u nekim donatorskim programima sudjeluju i sredstva iz državnog proračuna (primjerice, sada se dovršava specijalna škola u Vukovaru ali moguće je da donatorska sredstva neće biti dovoljna) ali uvijek će to biti usvojeno tekućim proračunom.

S obzirom na to da predstavnik predlagatelja nije prihvatio predloženi amandman o njemu se glasovalo i amandman je prošao.

Većinom glasova Županijski je dom podržao donošenje ovog Zakona zajedno sa svojim amandmanom.

D. K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O IZVRŠAVANJU KAZNE ZATVORA

Zastupnici Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora jednoglasno su prihvatili pozitivno mišlje-

nje zastupnika Županijskog doma i donijeli Zakon o izmjeni Zakona o izvršavanju kazne zatvora.

Zakon je predloženo donijeti po hitnom postupku kako bi se odgodilo stupanje na snagu Zakona o izvršavanju kazne zatvora, koji se trebao početi primjenjivati od 1. lipnja 2000. godine, do 1. siječnja 2001. godine, radi obavljanja svih pripremnih radnji.

Odbor ŽUPANIJSKOG DOMA za pravosuđe, izbor i imenovanja i Odbori ZASTUPNIČKOG doma za

zakonodavstvo i za pravosuđe poduprli su donošenje Zakona o izmjeni Zakona o izvršavanju kazne zatvora.

Pred zastupnicima Županijskog doma zakonski je prijedlog obrazložio predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, **Vjekoslav Jazbec. Sudionika u raspravi nije bilo, pa je jednoglasno odlučeno predložiti Zastupničkom domu donošenje Zakona, što su zastupnici Zastupničkog doma uvažili i donijeli Zakon o izmjeni Zakona o izvršavanju kazne zatvora.**

I. K.

PRIJEDLOG ZAKONA O RADNOM VREMENU PRODAJNIH MJESTA TRGOVINE NA MALO

Jedinstveno radno vrijeme u maloprodaji

Jedinstveno radno vrijeme trgovina na teritoriju cijele države, izuzeća u slučaju blagdana, neradnih dana te potreba turizma, ovlaštenja jedinica lokalne samouprave za propisivanje radnog vremena u posebnim slučajevima i inspekcijski nadzor nad provedbom navedenih odredbi, osnovne su značajke predlo-

ženog Zakona kojeg je Zastupnički dom jednoglasno prihvatio. Predlagatelj je Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Činjenica da u Republici Hrvatskoj postoji 400 općina koje prema važe-

ćim zakonima samostalno uređuju radno vrijeme ima za posljedicu različito vrijeme rada trgovina što uzrokuje niz negativnih posljedica kako za zaposlenike u trgovinama, tako i za same građane. Radi toga se predloženim Zakonom želi riješiti:

1. jedinstveno radno vrijeme prodajnih mjesta za prehrambene i ne-

BROJ

267

IHS

13. VI. 2000.

prehrambene proizvode na teritoriju cijele države;

2. izuzeća za radno vrijeme u dane tjednog odmora i državnih blagdana;

3. izuzeća od propisanog radnog vremena za prodajna mjesta u turističkim mjestima za vrijeme turističke sezone;

4. ovlaštenja jedinica lokalne samouprave za propisivanje radnog vremena u određenim slučajevima;

5. inspekcijski nadzor nad provedbom odredaba Zakona te

6. sankcije i visinu novčane kazne za postupanje suprotno odredbama Zakona.

• Zakon je proizašao iz potrebe intenzivnijeg poslovanja trgovina, s obzirom na predstojeću turističku sezonu.

Prodajna mjesta za prehrambene proizvode bila bi dužna radnim danom započeti radom najranije u šest a najkasnije u osam sati odnosno u turističkim mjestima u vrijeme turističke sezone najkasnije u sedam sati. S radom bi se završilo najranije u 20 sati odnosno u turističkim mjestima u vrijeme turističke sezone najranije u 22 sata, a najkasnije za sva prodajna mjesta u 24 sata. Dnevno bi se radilo minimalno osam sati, a u turističkim mjestima deset sati. Prodajna mjesta za neprehrambene proizvode započela bi radom najranije u osam, najkasnije u deset, a u turističkim mjestima najkasnije u devet sati. Rad bi im prestao najranije u 21, u turističkim mjestima u 23, a za sva prodajna mjesta najkasnije u 24 sata. Radilo bi se minimalno osam odnosno deset sati na dan za potrebe turizma. Iznimno od ovih odredbi radnim danom uoči državnih blagdana i neradnih dana najranije vrijeme završetka rada za sva prodajna mjesta je 17 sati. Radi nužne opskrbe građana nedjeljom i blagdanom dužne su raditi prodavaonice kruha od sedam do 21 sat te kiosci za prodaju novina od sedam do 14 sati. Gradska odnosno općinska vijeća mogu na prijedlog Županijske komore Hrvatske gospodarske komore propisati da prodajna mjesta mogu raditi i više. Određeno je i da će se novčanom kaznom u iznosu od 5 do 20 tisuća kuna kazniti prekršaj ako fizička ili pravna osoba radi suprotno ovom Zakonu.

Ocjenujući objektivnu potrebu intenzivnijeg poslovanja trgovina s obzirom na predstojeću turističku sezonu, kao i iskustva zemalja u okruženju Republike Hrvatske, predlagatelj je zaključio da postoji opravdana osnova za donošenje predloženog Zakona o hitnom postupku.

RADNA TIJELA

Odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za gospodarstvo, razvoj i obnovu te za rad, socijalnu politiku i zdravstvo podržali su i predložili Domu da ga prihvati. Prijedlog zakona o radnom vremenu prodajnih mjesta trgovine na malo.

RASPRAVA

Kako prijedlog Vlade da se Zakon donese po hitnom postupku nije uvažen, Zastupnički dom je proveo raspravu u prvom čitanju.

Uvodno se za riječ javio ministar gospodarstva, **GoRanko Fižulić**. Pojasnio je predložene zakonske odredbe ukazavši na nužnost donošenja ovakvog Zakona. Naglasio je da našoj zemlji manjka prihoda i rada i sve što omogućava produženi rad koji je dobro plaćen drži da je korisno za gospodarstvo i za svakog pojedinca u Hrvatskoj te da su nevjerojatni prigovori na Zakon koji su došli s besmislenih mjesta kao što je sindikat Name. Uz to je naveo primjere nekih zemalja u Europi koje su sličnim zakonima uspješno riješile ovaj problem.

Branislav Tušek (SDP) u izjavi ministra da je sindikat Name besmislen uočio je krivi navod. Rekao je da je to ponižavajuće prema ljudima koji već dugo čekaju plaću, a u takvu situaciju su ih doveli određeni pojedinci.

Ministar **GoRanko Fižulić** mu je odgovorio da nije rekao da je sindikat Name besmislen, nego da je kritika na Zakon došla sa, za to besmislenih, mjesta na kojima se uopće ne radi. Ovaj Zakon omogućava novo zapošljavanje te bolju sudbinu onih koji su zaposleni u Nami, zaključio je ministar gospodarstva.

U ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo govorila je **Snježana Biga-Friganović**. Mišljenje je Odbora da je bilo nužno zadovoljiti potrebe građana i turista za opskrbom te radnim vremenom omogućiti veći promet trgovinama, uz to voditi računa o pravnoj zaštiti radnika u trgovinama i predvidjeti sankcije za kršenje njihovih prava. Za drugo čitanje Odbor je predložio da se pripreme i neki pokazatelji npr. što bi Zakon značio za konkretna turistička mjesta i za koji broj zaposlenih. Pri izradi Konačnog prijedloga bilo bi dobro uskladiti odredbe Zakona o radu, Zakona o blagdanima, spomendanima i neradnim danima s predloženim Zakonom, smatra Odbor. Na kraju je gđa Biga-Friganović istaknula da Odbor prihvaća Prijedlog zakona o radnom vremenu prodajnih mjesta trgovine na malo.

Dragica Zgrebec je iznijela stav Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu da je bilo nužno donošenje ovakvog Zakona. Smatra, međutim, da u predloženom materijalu treba učiniti neke korekcije. Prvo, što se tiče duljine radnog vremena trgovina radi nužne opskrbe građana. Drži da bi tu trebalo dati ovlasti lokalnoj samoupravi koja bi najbolje mogla odrediti to radno vrijeme. Mišljenja je također, da bi bilo dobro smanjiti radno vrijeme nedjeljom. Na kraju je zaključila da Odbor prihvaća Prijedlog ovog zakona.

Zakon je podržao i Klub zastupnika HSLŠ-a, rekla je u ime Kluba **Darinka Orel (HSLŠ)**. Razlog za to je, kaže, što se konačno utvrđuje jedinstveno radno vrijeme za sve trgovine na malo, čime će se omogućiti da zaposlenici ostvaruju pravo na plaću, legalizirat će se rad i poslodavci će se držati propisa. Istaknula je da Klub ima i nekoliko primjedaba. Drži da će radno vrijeme najkasnije do 24 sata mnogima stvoriti probleme i da bi ono moralo biti dulje. Što se tiče najranijeg vremena završetka rada za vrijeme blagdana i neradnih dana koje završava u 17 sati, Klub je predložio, da se briše riječ »najranije« ili da se zamijeni riječju »najkasnije« čime bi završetak rada blagdanima i neradnim danima bio u 17 sati. Kada je nužna opskrba u pitanju, Klub je za to da prodavaonice rade od 7 do 11, kao i kiosci i ljekarne. Trebalo bi i jasnije odrediti i ovlasti, koje predviđa ovaj Zakon, da jedinice lokalne samouprave mogu po svom nahođenju promijeniti radno vrijeme trgovina, zaključila je gđa Orel.

• Zakonom će se omogućiti da zaposlenici ostvaruju pravo na plaću, legalizirat će se rad i poslodavci će se držati propisa.

Motivi predlaganja ovog Zakona su jasni, to je potpora turizmu, rekao je u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a **Tonči Tadić (HSP)**. Ako je to tako, nije mu jasno zašto je Zakon ograničen samo na trgovine, a ne i na sve druge uslužne djelatnosti koje čine cjelovit hrvatski turistički proizvod. Smatra, dalje da je Zakon čista centralizacija, jer da ceh trgovaca i lokalna samouprava znaju bolje od ministarstava, Državne uprave ili Sabora od kada do kada se isplati raditi, jer su trgovine radi kupaca, a ne radi zakona. Sankcije su, naglašava, u tom smislu besmislene. Drži da primjenom ovog zakona neće doći do povećanja zaposlenosti, jer da broj zaposlenih u trgovinama ne ovisi o radnom vremenu, nego o broju kupaca i njihovoj kupovnoj moći. Što se tiče radnog vremena trgovina neprehrambenih proizvoda, pita tko će od turista u 21 sat kupovati bijelu tehniku ili će možda kao suvenir ponijeti vodokotlić ili sjekiru. Smatra da nedjeljom ne bi trebalo raditi dulje od 12 sati, o čemu će se, kaže, očitovati i biskupska konferencija, jer je nedjelja sveti dan za vjernike. Zamjerio je i što se kod izrade Zakona nije konzultiralo Gospodarsko-socijalno vijeće. Napomenuo je da bi umjesto ovakve potpore turizmu bio sretniji da su se osigurali uvjeti za dolazak turista putem kredita za pripremu sezone, kroz bolji prometni sustav i bolju promidžbu. Zaključio je da se mora vidjeti je li ovo pravi način da se pomogne našem turizmu te uzeti u obzir mišljenje sindikata zaposlenih, jer, drži, nema nikakvih gospodarskih reformi bez zadovoljnih radnika što je u skladu s Europskom socijalnom poveljom.

Nije dobro da se generalizira kako je vjericima nedjelja sveti dan, jer nisu svi vjernici u Hrvatskoj kršćani, primijetio je predsjedatelj **mr. Mato Arlović**.

Mr. Zdravka Bušić (HDZ) je ispravila netočni navod i rekla da nedjelja nije praznik, nego blagdan.

Za one koji nisu kršćani nedjelja je praznik, a u vjerskom smislu ona je blagdan, pojasnio je **mr. Mato Arlović**.

Nedjelja nije blagdan, nego dan odmora koji se također svetkuje, ispravila je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**.

Ja i dalje tvrdim da je nedjelja blagdan, tako piše u zakonima Republike Hrvatske i tak smo svi naučeni, rekla je **mr. Zdravka Bušić (HDZ)**.

Nema smisla da se dalje o tome raspravlja, bilo bi bolje da se držimo teme, predložio je predsjedatelj, **mr. Arlović**.

Viđenje Zakona, za koji kaže da je oduzimanje prava lokalnoj samoupravi da odredi radno vrijeme, **Miroslav Korenika (SDP)** pokušao je dati sa stanovišta potrošača, poslodavca i zaposlenika. Potrošači su u svakom slučaju za ovaj Zakon jer, kaže, svatko od nas želi imati mogućnost kupovine u bilo koje doba dana ili noći. Smatra da se na taj način želi legalizirati ono što je na lokalnoj razini bilo vrlo različito i gdje su u većini slučajeva zakazale inspektorske službe. Shvaća da se ovim Prijedlogom želi pomoći turističkoj sezoni i turističkim djelatnicima, no dodatno zapošljavanje uslijedit će tek kada kupovna moć stanovništva bude veća, konstatira gosp. Korenika. Nastavlja, da će poslodavcima ovaj Zakon sigurno značiti dodatne troškove, a i crkveni krugovi neće blagonaklono gledati na rad nedjeljom i blagdanima. Što se pak tiče zaposlenika, zastupnik kaže, da su oni i prije bili zakinuti te da se neće ništa promijeniti. Radi toga predlaže da se do drugog čitanja u Zakon uvrste odredbe koje bi davale ovlasti inspekcijama da utvrde jesu li zaposlenici u trgovinama adekvatno plaćeni za svoj rad. Čini mu se da nije najbolje rješenje da se istim radnim vremenom radi u turističkoj sezoni, predsezoni ili posezoni te predlaže da se to definira. Mišljenja je da na radno vrijeme mora utjecati i lokalitet trgovine. Ukazao je na potrebu da radno vrijeme tržnica određuju lokalne vlasti prema običajima i veličini mjesta. Kada se govori o dužini rada, smatra da bi tu bilo dobro definirati vrste trgovina, jer nema smisla da cvjećarnice rade cijelu noć. U dijelu Zakona koji daje mogućnost županijskim gospodarskim komorama da propišu radno vrijeme, predložio je konzultiranje i sa županijskim obrtničkim komorama te cehovima trgovaca.

Mr. Mato Arlović je ispravio da se Zakonom ne oduzima nikakvo pravo lokalnoj samoupravi, jer da joj je ostavljena mogućnost da propiše

drugačije radno vrijeme ukoliko je to od lokalnog interesa.

Mr. Željko Glavan (HSLŠ) drži da bi o ovoj temi trebao govoriti netko iz turističkih krajeva. Mišljenja je da Zakon ne oduzima prava lokalnoj samoupravi i da je nužno da u turističkim krajevima trgovine na malo rade u, otprilike, isto vrijeme. Smatra da se u odredbama previše koristi izraz »dužni su raditi« te da je loše što će mnoge trgovine izvan turističke sezone nepotrebno raditi. Zamjerio je predlagatelju da je Zakon rađen s gledišta velikih gradova te predložio da prodavaonice neprehrambenih proizvoda rade do 20, a ne do 21 sat, jer bi to moglo izazvati kontraproduktivan efekt. Ne protivi se da propisi budu u cijeloj državi jednaki, ali, naglašava, da za područja Hrvatske koje dijele godinu na sezonu i vansezona mora se naći nekakvo razumno rješenje.

Netočni navod da bi o Zakonu trebao govoriti netko iz turističkog kraja ispravio je **Miroslav Korenika (SDP)**. Smatra da je Varaždin, grad iz kojeg dolazi, itekako turističko središte, kao i cijela sjeverozapadna Hrvatska s termalnim rivijerama, dvorcima i kurijama, a ne da je to samo obala.

Mr. Željko Glavan (HSLŠ) se ispričao i rekao da nikoga nije mislio uvrijediti. Kako se gro hrvatskog turizma ostvaruje na Jadranu, pojasnio je, vezao je taj kraj za turizam.

• Bilo bi dobro da nakon turističke sezone Vlada sagleda rezultate ovog Zakona.

Na početku izlaganja **Hrvoje Zorić (HSLŠ)** se osvrnuo na riječi gosp. Tadića te rekao da su njegovi navodi kontradiktorni, jer da je u jednom momentu pozdravio zakon, a onda se okomio na njega. Konstatirao je da Zakon daje mogućnost dvokratnog radnog vremena kad kaže da se u rasponu od 12 sati mora odraditi osam, te predlaže, kako se ta odredba ne bi tumačila previše neujednačeno, da se odredi da to mora biti 5 sati ujutro i tri popodne. Pitanje rada tržnica prepušteno je u potpunosti lokalnoj samoupravi. O iznimci rada na blagdan do 17 sati kaže da nije potrebno u mjestima koja nisu u turističkim područjima ili kada nije turistička sezona. Što se tiče radnog vremena trgovina radi nužne opskrbe građana i tu bi dao ovlasti jedinicama lokalne samouprave, dok za kioske, iz istog

razloga, predlaže da rade od osam do 11 sati. Na kraju se založio za to da Zastupnički dom obveže Vladu kako bi nakon isteka turističke sezone razmotrila rezultate ovog Zakona i predložila eventualne izmjene.

Tonči Tadić (HSP) samo je pojašnio da je uvodno podržao Zakon, a kasnije ukazao na niz besmislenosti i nelogičnosti.

Tibor Santo (zastupnik pripadnika mađarske nacionalne manjine) na početku izlaganja govorio je o primjeru kako na ovaj Zakon reagiraju zaposlenici u trgovinama. Rekao je da ljudi govore kako donošenje ovakvih zakona uvijek osjete na svojim leđima i da na kraju oni ispaštaju te nemaju slobodne nedjelje ni praznike, jer da nitko ne prati provedbu zakona koji reguliraju ova pitanja. Smatra da je predloženim zakonskim rješenjima samo ukinuta još jedna ingerencija gradovima i općinama te kaže, da ovo ukazuje na potrebu što skorijeg donošenja Zakona o lokalnoj samoupravi i time utvrditi puno više

prava i obveza gradovima i općinama. Lokalna samouprava bi, kao najbolji poznavatelj potreba u svojoj sredini na najbolji način mogla riješiti pitanje rada trgovina – zaključuje zastupnik. Misli da nije dobro obrazloženje da se ovaj Zakon donosi zato što neki ne poštuju postojeći Zakon, nego smatra da se on predlaže radi turističke sezone. Dobro je na taj način ići u susret potrošačima, ali samo tamo gdje za to postoji želja, volja i potreba, kaže g. Santo. Predložio je da se prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona vodi računa o onome što je spomenuo na početku, zaštita radnika u trgovini, te drži da je sindikat taj koji direktno treba provoditi ovaj Zakon. Zaključio je da ako nisu svi, na koje se neki zakon odnosi, za njega, da će on teško funkcionirati na pravi način.

U ovom Prijedlogu zakona nema odredbi koje bi uvažavale posebnosti pojedinih dijelova Republike Hrvatske, konstatirao je **Želimir Janjić (HSL)**. Misli da se nikako ne mogu

izjednačiti turistička mjesta Podunavlja i Istre, jer u Vukovaru, kaže, s prvim sumrakom nema više nikoga na ulicama i nema smisla da radnici sjede u trgovinama do 23 ili 24 sata ako prometa nema. Takve zakonske odredbe samo bi štetele, zaključuje zastupnik i dodaje da se nada kako će u Konačnom prijedlogu predlagatelj uvažiti posebnosti Hrvatske.

Mr. Zorko Vidiček (SDP) drži da je predloženi Zakon dobar kada su u pitanju i srednji gradovi, ali da će u malima napraviti značajnu pomutnju. Što se tiče rada nedjeljom te rada jedne prodavaonice za opskrbu kruhom i novinama, predlaže da se ta odluka prepusti općinama i gradovima. Uz to smatra da bi trebalo uvesti mogućnost rada trgovina od 0 do 24 sata.

Zastupnički dom je tada jednoglasno prihvatio Prijedlog zakona o radnom vremenu prodajnih mjesta trgovine na malo, a sve primjedbe, prijedloge i mišljenja uputit će predlagatelju zbog pripreme Konačnog prijedloga.

M. S.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O IZVRŠENJU SANKCIJA IZREČENIH ZA KRIVIČNA DJELA

Zastupnički dom jednoglasno je i bez rasprave prihvatio Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za krivična djela, privredne prijestupe i prekršaje, prosljedivši predlagatelju primjedbe i prijedloge iz rasprave u radnim tijelima radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Riječ je o izmjeni stavka 2. članka 291. na način da se omogući da plovila oduzeta u prekršajnim postupcima prema Zakonu o morskome ribarstvu ne moraju biti prodana, već da se mogu – u skladu sa člankom 287, stavak 2, istog zakona – prodati ili darovati tijelu državne vlasti, ustanovi ili organizaciji.

Prema predloženom, kupac plovila može biti i osoba kojoj je plovilo oduzeto, jer je ona najviše zainteresirana za kupnju. Nerijetko se, naime, događa da se oduzeto plovilo i nakon nekoliko pokušaja ne može prodati jer nema zainteresiranih kupaca.

Izmjene Zakona nužne su i stoga da bi ministar uprave i lokalne samouprave mogao donijeti pravilnik o raspolaganju predmetima veće vrijednosti oduzetim u prekršajnim postupcima. Potreba za njegovim donošenjem javila se još prije dvije godine, kada se aktualizirao problem čuvanja plovila oduzetih talijanskim ribarima koji su bespravno lovili ribu u hrvatskom moru. Nije bilo propisano tko čuva takvo plovilo, tko ga održava, a nije bilo ni kadrova ni sredstava za to. Takva bi se plovila, prema predloženom, mogla darovati zainteresiranim ustanovama, napose onima koje upravljaju nacionalnim parkovima ili humanitarnim ustanovama.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podržao je donošenje zakona uz upozorenje da u nazivu, a i u cijelom tekstu zakonskog prijedloga, valja rabiti pojam kaznenog djela i kaznene odgovornosti (sukladno posebnim zakonima) te prijedlog da predlagatelj preispita mogućnost ograničenja stranom počinitelju kaznenog djela, prijestupa

odnosno prekršaja da u postupku dražbe zaplijenjenog plovila kupilo po cijeni koja bi bila niža od početne.

I Odbor za pravosuđe smatra da su razlozi predlagatelja opravdani s tim da mu je uputio nekoliko primjedbi radi zaštite hrvatskih ribara i ribljeg fonda. Izražena je dvojba oko različitog statusa plovila i mogućeg kruga korisnika plovila od oduzimanja do pravomoćnosti rješenja o prekršaju te statusa plovila nakon pravomoćnosti rješenja o prekršaju. Trebalo bi, nadalje – upozorava – onemogućiti da ovršenik koji može biti kupac plovila (obično strani ribar) može plovilo u ponovnom pokušaju kupiti po cijeni nižoj od istaknute u prvom pokušaju prodaje. Uz primjedbu o nužnosti izmjene naziva predmetnog zakona i odgovarajućih odredbi («krivično» u «kazneno») Odbor je podržao donošenje zakona hitnim postupkom.

Zastupnički dom prihvatio je Prijedlog, a primjedbe prosljedio predlagatelju.

J. R.

PRIJEDLOG ZAKONA O POPISU STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2001. GODINE

U Popis uvrstiti i pitanja o invalidnosti

Bez veće rasprave zastupnici Zastupničkog doma prihvatili su Prijedlog zakona o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001. godine – predlagatelja Vlade RH. Tijekom rasprave čulo se kako je predstojeći Popis, koji će se provesti u razdoblju od 1. do 15. travnja 2001., prilika da se najbrže dobiju podaci o broju osoba s pojedinim vrstama invaliditeta, te kako je, nažalost, već propuštena prilika da se u pokušaju Popisu stanovništva uvrsti i pitanje o invalidnosti osoba. U tom smislu Dom je jednoglasno prihvatio zaključak, zapravo zahtjev Vladi da u Zakon uvrsti i pitanja o invalidnosti.

O PRIJEDLOGU

U uvodnom dijelu svoga izlaganja mr. Ivan Rusan, ravnatelj Državnog zavoda za statistiku govorio je o ovom Prijedlogu zakona, pa smo se njime poslužili u prikazu materijala. Popis stanovništva, kućanstava i stanova redovno je statističko istraživanje koje se obavlja u svakoj državi svakih 10 godina, podsjetio je Vladin predstavnik te dodao kako je to preporuka, ali ne i obveza Ujedinjenih naroda. Predviđeno desetogodišnje razdoblje učestalosti popisa, naime, kompromis je između potreba za relevantnim i aktualnim podacima i relativno velikih financijskih sredstava koja su potrebna za popis. Posljednji popis stanovništva obavljen je 1991., a predstojeći popis obaviti će se od 1. do 15. travnja 2001. godine. Kod pripreme za predstojeći Popis Vladu su vodila dva načela. Prvo je načelo kontinuiteta, a to znači da predstojeći popis treba slijediti popis stanovništva proveden 1991. godine kako bi se uočile promjene koje su se dogodile u našoj državi. U popisu 1991. jedinice popisa bili su stanovnici, kućanstva, stanovi i poljoprivredna gospodarstva, a sada će se, kako je i sugerirano naslovom zakona, provoditi popis u samo tri jedinice (stanovništvo, kućanstva i stanovi). Zbog preopširnog sadržaja i objektivnog opterećenja osoba koje će iduće godine provesti popis, odustaje se od četvrte je-

dinice popisa, ali će se i taj zaseban popis obaviti nakon godinu, rekao je gosp. Rusan.

Drugo je načelo načelo uvođenja međunarodnih standarda i preporuka, a Vlada je pritom poslala od Preporuke Ekonomske komisije UN za Europu i Statističkog ureda Europske unije, Eurostata. Iz navedenih Preporuka preuzet je kompletan »core-topics« tj. »obvezatan sadržaj« kako bi se prikupili i obuhvatili svi podaci predviđeni u tablicama definiranim zajednički u suradnji UN i Eurostat, te većina toga što se nalazi u izbornom dijelu.

Državni zavod za statistiku određuje se stručnim organizatorom popisa, a u okviru svog djelokruga rada, u organizaciji i provođenju popisa sudjeluju još Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo obrane, MUP i Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Sve zemlje u svijetu rade svoj popis, a naš će popis biti prilagođen našim potrebama, ali će istodobno zadovoljiti međunarodne standarde i preporuke. Popis 2001. vrlo je skup projekt vrijedan 192.000.000 kuna u kojem će sudjelovati veliki broj ljudi (njih više od 27.000), a cilj svakog popisa pa tako i predstojećeg je da osigura podatke o broju i teritorijalnom rasporedu stanovnika, te o društveno-gospodarskim strukturama prikupljenih obilježja. Istodobno će se osigurati podaci o kućanstvima i obiteljima, o površini raspoloživog i poljoprivrednog zemljišta, stočnom fondu i skupinama uzgojenih poljoprivrednih proizvoda, te o broju stanova, njihovoj veličini i opremljenosti, kvaliteti i starosti stambenog fonda na svim razinama obrade (Hrvatska, županije, Grad Zagreb, gradovi, općine i naselja).

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovao se Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo. Odbor je podupro donošenje ovoga Zakona u prvom čitanju, a na tekst Prijedloga zakona nije imao primjedbi. Primijećeno je, međutim, da tekst Prijedloga

zakona ne sadrži potvrdu ovlaštenog tijela da je jezično pregledan odnosno ispravljen.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja Vladina predstavnika u Zastupničkom domu Snježana Biga-Fričanović (SDP) predsjednica Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo prenijela je stajalište toga radnog tijela.

Odbor je, kaže zastupnica, proveo raspravu prvenstveno imajući u vidu činjenicu, da bi se predstojećim Popisom mogli najbrže dobiti podaci o broju osoba s pojedinim vrstama invaliditeta, a o čemu danas ne postoje potpuni i objedinjeni podaci. Tako dobiveni podaci bili bi podloga za daljnja istraživanja i uspostavu jedinstvenog registra osoba s invaliditetom za što se brojne udruge invalida zalažu već dulje vrijeme. Odbor drži da bi takav pristup doveo i do podizanja javne svijesti i promjene odnosa prema osobama s invaliditetom. Dobiveni podaci dopunjavali bi se sveobuhvatnim i kontinuiranim poimeničnim prikupljanjem i praćenjem vrste, stupnja i težine oštećenja, poduzetim mjerama liječenja, rehabilitacije, osposobljavanja i dr.

Podatak o broju osoba s invaliditetom izuzetno je važan, prije svega, za takve osobe, ali je od značajnog interesa i za državu i državna tijela koja rade ili vode skrb o tim osobama. Na temelju tako dobivenih podataka može se kreirati politika, ali i programi i mjere za pomoć osobama s invaliditetom i, što je najvažnije planirati potrebna sredstva za te aktivnosti, upozorava zastupnica Biga-Fričanović. Jednom riječju neophodno je što prije doći do što relevantnijih podataka o broju osoba s invaliditetom, da bi se moglo kvalitetno raditi na ostvarivanju i očuvanju njihovih prava. Danas nigdje ne postoje jedinstveni objedinjeni podaci s evidencijama

BROJ

267

IHS

13. VI. 2000.

invalidnosti već se oni nalaze na nekoliko mjesta po različitim osnovama (Ministarstvo rada i socijalne skrbi, Ministarstvo zdravstva, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za javno zdravstvo i dr). Udruge invalida već dugo vremena upozoravaju na ovaj problem, te snažno podupiru nastojanje da se predstojećim Popisom stanovništva obuhvati i ovaj vrlo značajan dio populacije, do sada, nažalost, prilično marginaliziran.

Po mišljenju članova Odbora propuštena je, nažalost, prilika da se u pokusnom Popisu stanovništva uvrsti i pitanje o invalidnosti osoba i stečena iskustva iskoriste pri izradi Konačnog prijedloga zakona.

Hrvatski savez udruga tjelesnih invalida predložio je da se u Popisu uvrste samo dva pitanja o invalidnosti (postojanje invalidnosti i uzrok nastajanja invalidnosti) a za osobe koje su dale potvrđan odgovor i pitanje o njihovoj fizičkoj pokretljivosti sa ili bez pomagala, odnosno nepokretljivosti.

Neki članovi Odbora drže da bi dobiveni podaci predstavljali zapravo osobni stav, a ne medicinski pojam, ali većina članova Odbora drži da bi oni predstavljali svakako dobar okvirni podatak koji bi bio približan odgovarajućem stvarnom stanju. Bitan interes naše zemlje je da, nakon izlaska iz Domovinskog rata, kada nažalost imamo veći postotak invalidnih osoba, toj populaciji posvetimo veću pažnju utvrđivanjem točnog broja invalida. Članovi Odbora su mišljenja da je pri izradi Konačnog prijedloga zakona, a posebno pri formuliranju pitanja za osobe s invaliditetom nužna suradnja s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo i s udrugama invalida, a napose sa Savezom invalida Hrvatske i Hrvatskim savezom tjelesnih invalida.

Jednoglasnom odlukom članovi Odbora predložili su Domu da prihvati Prijedlog zakona, a sve primjedbe,

• U predstojeći Popis stanovništva svakako uvrstiti i pitanja o invalidnosti osoba, a dobiveni podaci bili bi dobar okvirni podatak koji bi bio približan odgovarajućem stvarnom stanju.

prijedloge i mišljenja dostavi predlagatelju za izradu Konačnog prijedloga zakona. Posebnim zaključkom Odbora predloženo je da Vlada kod izrade Konačnog prijedloga zakona razmotri mogućnost da se u popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001. uvrste i pitanja o invalidnosti, u tekstu kako je to predložio Hrvatski savez tjelesnih invalida.

Registar poljoprivrednih proizvođača

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, dr. Juraj Njavro podržao je prihvaćanje Prijedloga zakona kao i spomenuti zaključak Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. S tim u svezi podvlači nužnost da se u Konačni prijedlog zakona uvrste i pitanja o invalidnosti, jer danas ne postoji točan popis takvih osoba pa se barata različitim podacima. Pritom valja koristiti iskustva drugih zemalja, s kojima se mi želimo mjeriti, te vidjeti na koji su način one to riješile. Uostalom, po rješenju toga pitanja poznaje se civilizacijski standard jedne zemlje, zaključio je ovaj zastupnik.

U ponovnom istupu Snježana Biga-Friganović ustrajala je na zaključku Odbora. Drži kako predstavnik predlagatelja zakona nije iznio niti jedan uvjerljiv argument da se ne prihvati prijedlog Odbora. Obrazloženje da bi takva pitanja za invalidne osobe mogla izazvati nelagodu kod građana koji su invalidi ne stoji kada se zna da na tome baš inzistiraju udruge invalida. Ne stoji niti Vladin argument

da bi se pritom mogli dobiti nepouzdati i ne baš precizni podaci. Uostalom, u Popisu teško da se može naći i jedno pitanje na koje se može precizno i pouzdano odgovoriti, dodaje ova zastupnica. A na obrazloženje predlagatelja zakona da bi prihvaćanje zahtjeva udruga invalida zahtijevalo dodatnu edukaciju popisivača, zastupnica odgovara da su pitanja te vrste vrlo jednostavna i zahtijevaju jednostavan odgovor, a ne treba zaboraviti niti iskustvo nekih drugih zemalja koje upitnike šalju u kuverti građanima pa se postavlja pitanje kako takvi građani bez dodatne edukacije odgovaraju na upućena im pitanja.

Berislav Rončević (HDZ) podržao je prihvaćanje Prijedloga zakona i založio se za formiranje tzv. registra poljoprivrednih proizvođača, a s tim u svezi istaknuto je, kaže, nekoliko ideja u Odboru za poljodjelstvo, selo i seljaštvo. Zastupnik kaže kako bi predlagatelj trebao razmisliti da se već ovim zakonom odredi rok za provođenje toga dodatnog popisa. S tim, dakako, ne bi trebalo dugo čekati već s takvim popisom krenuti odmah nakon Popisa 2001. Ideja o formiranju registra poljoprivrednih proizvođača bitno će pridonijeti unapređenju stanja u poljoprivrednoj proizvodnji u Hrvatskoj, zaključio je zastupnik Rončević.

Više se nitko nije javio za raspravu, pa su zastupnici Zastupničkog doma jednoglasno prihvatili Prijedlog ovog zakona, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućeni su predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Također je jednoglasno donesen zaključak da predlagatelj kod izrade Konačnog prijedloga zakona razmotri mogućnost da se u Zakon o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001. uvrsti i pitanje o invalidnosti, kako je to predložio Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, na poticaj Hrvatskog saveza tjelesnih invalida.

J. Š.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O KOMUNALNOM GOSPODARSTVU

Do kraja godine – Vladin prijedlog izmjena

Županijski dom jednoglasno je podržao, a Zastupnički izglasao ovaj zakon kojim se sa šest na 12 mjeseci produžuje rok u kojem su jedinice

lokalne samouprave dužne uskladiti opće akte sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu izglasanim u studeno-

me 1999. godine. Predlagatelj širih izmjena (Dino Debeljuh, u ime Kluba zastupnika IDS-a) o kojima se raspravljalo u prvoj fazi odustao je

BROJ

267

IHS

13. VI. 2000.

od prvotnih prijedloga jer je nakon rasprave u odborima i konzultacija s Vladom dogovoreno da se u ovoj fazi izmijeni samo članak 25., a da Vlada do kraja godine ponudi potpuno novi prijedlog izmjena Zakona o komunalnom gospodarstvu. (O Prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu pisali smo u IHS-u broj 264., na str. 44, pod naslovom: »odgoda primjene zakona«)

(O Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu pisali smo u IHS-u, broj 264., na str. 44, pod naslovom: »Odgoda primjene zakona.«)

RADNA TIJELA

Najnoviji prijedlog Dine Debeljuha dobio je podršku u **Odboru ŽUPANIJSKOG DOMA za gospodarstvo i financije** te u **Odboru ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo**, koji je zamijetivši tehničku grešku – da je riječ o Konačnom prijedlogu a ne Prijedlogu – amandmanom uskladio sadržaj zakona i njegov naziv te u **Odboru za gospodarstvo, razvoj i obnovu**, koji je predložio da Zastupnički dom obveže Vladu RH da do kraja godine predloži izmjene i dopune Zakona o komunalnom gospodarstvu.

MIŠLJENJE VLADE RH

Vlada Republike Hrvatske u svom mišljenju Domu konstatira da ne može podržati izmjene i dopune na predloženi način jer je ovaj zakon stupio na snagu 1. siječnja 2000., te da stoga više nije moguće odgađati njegovu primjenu. Podržava, međutim, razloge predlagatelja o neprovedivosti Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu, odnosno o negativnim učincima njihove primjene na području jedinica lokalne uprave i samouprave. Stoga smatra da bi trebalo izmijeniti isključivo članak 25. stavak 1, tj. produžiti rok jedinicama lokalne uprave i smouprave za usklađivanje akata s odredbama Zakona za narednih šest

mjeseci (do 31. prosinca 2000.). U tom bi roku Vlada predložila novi, cjelovit tekst Zakona.

RASPRAVA

Obrazlažući Prijedlog, **Dino Debeljuh (IDS)** upozorio je najprije na tehničku grešku – riječ je o Konačnom prijedlogu zakona, a zatim izvjestio zastupnike o dogovoru (predlagatelj, odbori, Vlada) da se izmijeni samo članak 25. U ime Odbora za gospodarstvo i financije, mr. **Franjo Križanić (HDZ)** objasnio je da je riječ o kompromisnom rješenju koji može biti jedan napredak, ali upozorio da Odbor ne odgovara za formalnopravnu proceduru (jedan je prijedlog bio na prvom čitanju, za drugi je dobiven drugi tekst, a na kraju se glasuje o trećem).

• Sa šest na dvanaest mjeseci produžen rok u kojem su jedinice lokalne samouprave dužne uskladiti opće akte sa Zakonom o izmjenama Zakona o komunalnom gospodarstvu izglasanima u studenome 1999.

Unatoč podatku (i dogovoru) da se mijenja samo jedan članak, **Ratko Maričić (SDP)** govorio je i o drugim rješenjima iz Konačnog prijedloga, podržavši ideju donošenja posve novog zakona. Prije toga je napomenuo kako predloženi zakon praktički nikad neće biti u primjeni. Zastupnik podržava veću autonomiju jedinica lokalne samouprave kad je riječ o određivanju visine cijena komunalnih usluga, ali ukazuje kako bi ipak valjalo nekim institutima osigurati njihovo ujednačavanje za područje Republike. Izostavljene su, upozorio je, odredbe o usklađivanju cjenika

komunalnih usluga, zatim one koje su osiguravale da cijena komunalnih usluga sadrži i iznos za novu gradnju objekata i uređaja komunalne infrastrukture. Ostaje fakultativna mogućnost jedinicama lokalne samouprave da to utvrde svojim propisima, ali će u tom slučaju nastati šarolikost, odnosno u nekim će jedinicama toga biti, a u nekim neće. Izostavljene su i odredbe o koeficijentu zone te namjene, a upravo oni su razlikovali prostor. Prema Konačnom prijedlogu, komunalni doprinos plaća vlasnik građevinske čestice (dosad – investitor), što je velika razlika upozorio je zastupnik – jer vlasnik građevinske čestice nije morao biti investitor. Ovi me ga se, na neki način, upućuje da čestica bude izgrađena, rekao je zastupnik napomenuvši zatim kako je najveća razlika prema važećim rješenjima to što bi se komunalni doprinos plaćao prema m² bruto razvijene površine građevine koja se može izgraditi na parceli.

U novom javljanju, mr. **Franjo Križanić** upitao je Marinića zašto je uopće raspravljao o Konačnom prijedlogu iako je predlagatelj sve to povukao te zatim ispravio njegov navod – nije točno da zakon neće stupiti na snagu – neke jedinice lokalne samouprave uskladile su svoje akte, a sada se samo produžuje rok onima koji to nisu učinili sa 6 na 12 mjeseci.

Zlatko Komadina (SDP) upozorio je da Dom samo može podržati zaključak Odbora za gospodarstvo »s obzirom da predlagatelj ne može dopuniti ono što je povukao, mora dati novi zakon, izmjenu članka 25, ili će je dati Vlada«.

Dino Debeljuh izvjestio je zastupnike da je izradio Konačni prijedlog u kojem se samo predlaže izmjena članka 25. i zamolio za razumijevanje, naglasivši kako je riječ samo o »vatrogasnim mjerama«.

Županijski dom jednoglasno je podržao (izmijenjeni) Konačni prijedlog zakona, a Zastupnički dom ga je, uvaživši to mišljenje, izglasao – obvezavši Vladu RH da, u skladu s prijedlogom Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu (čiji je stav obrazložila Dragica Zgrebec) predloži izmjene i dopune Zakona o komunalnom gospodarstvu.

J. R.

NACRT KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O POSEBNIM POREZIMA NA OSOBNE AUTOMOBILE, OSTALA MOTORNA VOZILA, PLOVILA I ZRAKOPLOVE

Većinom glasova Županijski dom Hrvatskoga državnog sabora utvrdio je Nacrt konačnog prijedloga zakona o dopuni Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove, kojeg je sam bio predlagatelj.

O Nacrtu prijedloga zakona pisali smo u IHS-u br 263. od 10. svibnja 2000. godine. U Nacrtu konačnog prijedloga nije bilo nikakvih promjena.

Vlada je predložila Zakon istog teksta, konstatirao je **dr. Branko Sruk (SDP)**. Smatra da sada Županijski dom svojim prijedlogom neće ništa postići jer će odgovor Vlade i Zastupničkog doma biti da je u izradi novi Zakon koji će riješiti navedenu problematiku. Predložio je zato da Dom putem amandmana svoje prijedloge

pokuša ugraditi u Vladin Zakon kako bi se došlo do najboljeg rješenja.

Predsjednica Doma **dr. Katica Ivanišević** mu je odgovorila da bi to značilo zaustavljanje Prijedloga zakona u drugom čitanju što ne bi odgovaralo proceduri. Drži da Zastupnički dom može pozvati Vladu i Županijski dom kako bi uskladio prijedloge i našao neko rješenje.

Zastupnici su tada većinom glasova utvrdili Nacrt Konačnog prijedloga zakona, te ga poslali u daljnju saborsku proceduru.

M. S.

PRIJEDLOG POSLOVNIKA ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

Odnos domova ne može se mijenjati poslovníkom jednog od njih

Županijski dom razmotrio je Prijedlog poslovnika Zastupničkog doma i s tim u svezi uputio Zastupničkom domu (Zastupnički dom je u međuvremenu Prijedlog Poslovnika razmotrio i prihvatio na 3. sjednici o čemu smo pisali u broju 264. na strani 50, pod naslovom: »Umjesto aktualnog sata aktualno prijepodne« sljedeće mišljenje, koje su na prijedlog predsjednice Doma, utvrdili predsjednici klubova zastupnika:

Hrvatski državni sabor sastoji se od dva doma koji svaki za sebe imaju svoju ustavnu ulogu u procesu donošenja zakona. Kako je odnos obaju domova Hrvatskoga državnog sabora u toj proceduri djelomično određen Ustavom, taj se odnos ne može mijenjati ili regulirati Poslovníkom jednog od Domova.

1. U svezi s odredbama Prijedloga Poslovnika Zastupničkog doma koje se odnose na Hrvatski državni sabor kao cjelinu predlaže se:

1.1. izostaviti nerečene odredbe iz Poslovnika Zastupničkog doma i iz Poslovnika Županijskog doma i donijeti ih u posebnom aktu Hrvatskoga državnog sabora; ili 1.2. takve odredbe usuglašeno u identičnom tekstu donijeti u oba Poslovnika.

2. Razmotriti točku 1. ovoga Mišljenja na Predsjedništvu Hrvatskog državnog sabora.

Predlaže se da Zastupnički dom zastane s postupkom donošenja svoga Poslovnika do donošenja zaključka Predsjedništva Hrvatskoga državnog sabora o ovome Mišljenju. Obrazloženje: U Prijedlogu Poslovnika utvrđeno je nekoliko institucija koje se odnose na Hrvatski državni sabor kao na cjelinu. To su primjerice: potpredsjednici Sabora, tajnik Sabora i zamjenik tajnika Sabora, što nije Ustavom riješeno kao za predsjednika Sabora, zatim postupak donošenja Zakona – naročito dio postupka koji se odnosi na instituciju vraćanja zakona na ponovno odlučivanje. Vraćanje zakona na ponovno odlučivanje nije primarni odnos dvaju domova, nego je to institucija sudjelovanja dvaju domova u donošenju zakona. S time treba povezati institucije davanja prethodnog mišljenja, mišljenja i amandmana Županijskog doma na pojedini prijedlog zakona.

Odbor za Ustav i Poslovník ocijenio je da nema ustavnopravnih i poslovníčkih zapreka za donošenje Poslovnika Zastupničkog doma, predloživši izmjene u tri članka Prijedloga Poslovnika Zastupničkog doma. Zatraženo je da obrazlaganje amandmana, izjašnjavaње ili glasovanje o amandmanima ima prednost (u redoslijedu), da zajednički odbor čine predsjednici i potpredsjednici Zastup-

ničkog i Županijskog doma, predsjednici Odbora Županijskog doma za Ustav i Poslovník i Odbora Zastupničkog doma za Ustav, Poslovník i politički sustav te po četiri zastupnika iz jednog i drugog doma.

RASPRAVA

Kraća rasprava započela je izlaganjem predsjednika Odbora za Ustav i Poslovník, **Milana Galića**. Čuo se zatim Prijedlog da se Zastupničkom domu sugerira da ide u dva čitanja kako bi i Županijski dom mogao zauzeti stav odnosno zahtijevati da ne idu s nekim rješenjima koja, kako reče, brišu mogućnost suradnje među domovima. Predsjednica Doma, prof. **dr. Katica Ivanišević**, naglasila je da Zastupnički dom autonomno donosi svoj Poslovník te da tu Županijski nema što reći, može samo dati svoje primjedbe, a o njima ovisi hoće li ih Zastupnički dom uzavati. Iz redova zastupnika uslijedila je ocjena kako nije logično da Zastupnički odlučuje o svom Poslovníku hitnim postupkom. Upozoreno je, uz to, kako je

alternativnim prijedlogom predviđeno brisanje rješenja prema kojem se na temelju dogovora predsjednika domova zbog rješavanja pojedinih pitanja utemeljuje zajednički odbor.

Ratko Maričić (SDP) upozorio je kako u Poslovniku Zastupničkog doma ne bi smjele biti i odredbe koje se tiču Hrvatskoga državnog sabora jer Hrvatski državni sabor ima dva doma te ustvrdio da bi trebalo promisliti o posebnom aktu koji bi regulirao ono što se odnosi na oba doma. Zastupnik se ne slaže ni, kako reče, s težnjom da se na drugačiji način tretiraju amandmani Županijskog doma, jer to nisu amandmani ni pojedinog zastupnika ni radnog tijela već drugog doma Hrvatskoga državnog sabora.

Kad je riječ o instituciji ponovnog odlučivanja Poslovnik to tretira kao odnos dvaju domova, a to je institucija koja spada u dio Poslovnika koji govori o tome kako se donosi zakon – rekao je **Ratko Maričić**, upozorivši kako se neće sve što se tiče Sabora moći riješiti u Poslovniku Županijskog doma.

Uz ocjenu da je zastupnik **Maričić** dotakao srž problema, **predsjednica Doma** predložila je da se nađu predsjednici klubova i načine prijedlog

koji će se uputiti Zastupničkom domu.

Napomenuvši kako predstavnika predlagatelja nema upravo zato da Županijski dom ne bi o tome raspravljao, **mr. Miroslav Rožić (HSP)** predložio je da Dom ne ide s amandmanima već s autonomnom svojom odlukom, jer će se inače naći u poziciji da postane (marginalni) odbor Zastupničkog doma.

I **prof. dr. Tereza Ganza-Aras (LS)** bila je za to da se na dnevni red stavi pitanje odnosa dvaju domova, odnosno pitanja parlamentarnog života u Hrvatskoj. Uloge dvaju domova su, po njezinoj ocjeni, točno određene, ali to nije provedeno u praksi jer Zastupnički nikad nije smatrao da je mišljenje Županijskog doma za njega nešto obvezujuće. Oni mogu, naglasila je, to mišljenje odbaciti obrazloženo, ali ne i kao neobvezujuće. Za svako mišljenje s kojim se ne slažu trebali bi dati dobre argumente – rekla je zastupnica i zatim ukazala na razlog koji je doveo do ovakve situacije.

U članku 72. Ustava stoji da je predsjednik Zastupničkog doma ujedno i predsjednik Sabora i iz te jedne ustavne odrednice izvedeno je to da je Županijski dom došao u potpuno podređeni položaj. Ta bi se odredba

mogla, po ocjeni zastupnice, tumačiti kao da je riječ o počasnom predsjedniku, a inače to ne bi smjelo biti jer Ustav izričito kaže da nitko ne može biti zastupnik u oba doma. A to se, faktički, u praksi primjenjivalo s obzirom na to da predsjednik doma ne može biti nitko tko nije iz reda zastupnika. Kako, dakle zastupnik iz Zastupničkog doma može biti predsjednik zastupnicima Županijskog doma – upitala je zastupnica, ustvrdivši da Zastupnički dom ne bi smio donijeti svoj Poslovnik dok se to ne riješi. Složila se sa zastupnikom **Maričićem** da bi, možda, trebalo utvrditi statut Sabora pa iz njega izvući oba poslovnika.

Prof. dr. Katica Ivanišević dometnula je kako Hrvatski državni sabor jedini parlament u svijetu s takvom odrednicom te upozorila kako se ustavna sfera može rješavati samo promjenom ustava.

U raspravi se zatim čuo prijedlog da Odbor za Ustav i Poslovnik razmotri mogućnost da se zatraži tumačenje od Ustavnog suda je li moguće da predsjednik jednog doma bude i predsjednik parlamenta. Uputi li se to samo kao mišljenje Zastupničkom domu proći će nezapaženo.

J. R.

IZVJEŠĆE O RADU DRŽAVNOG PRAVOBRANITELJSTVA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 1999. GODINU

Nezadovoljstvo Izvješćem i radom Pravobraniteljstva

Izvješće Državnog pravobraniteljstva, sukladno zaključku radnih tijela, koja su svoj stav obrazložila, Zastupnički dom odbio je, većinom glasova.

O PRIJEDLOGU

U dostavljenom Izvješću koje obuhvaća radnje u protekloj godini kaže se da je institucija ustrojena 1995. godine kao jedinstveno državno tijelo koje obuhvaća teritorij Republike Hrvatske, područje Grada Zagreba, i 20 županijskih državnih pravobraniteljstava.

• Djelokrug Državnog pravobraniteljstva, prema odredbi članka 12. Zakona o državnom pravobraniteljstvu čine – poslovi zastupanja pred sudovima i drugim javnim tijelima u zaštiti njezinih interesa, davanje pravnih mišljenja te poslova koje nalaže Vladi Republike Hrvatske.

Djelokrug državnih pravobraniteljstava prema odredbi članka 12.

Zakona o državnom pravobraniteljstvu čine – poslovi zastupanja pred sudovima i drugim javnim tijelima u zaštiti njezinih imovinskih prava i interesa, davanje pravnih mišljenja te poslova koje nalaže Vladi Republike Hrvatske.

Ovo Izvješće sadrži naslove pod kojima se govori o poslovima zastupanja obavljenima tijekom prošle godine, poslovima koji se obavljaju primjenom posebnih zakona, o datim pravnim mišljenjima. Nadalje, govori se o kadrovskoj i materijalnoj opremljenosti, o postupcima pred sudovima u inozemstvu, te postupcima i sudovima i upravnim tijelima u tuzemstvu.

BROJ

267

IHS

13. VI. 2000.

Izvješće sadrži podatke o potraživanjima s osnova sukcesija, naknade štete počinjene direktnim ili indirektnim ratnim djelovanjem, o potraživanjima naknade štete na predmetima naknade štete, na predmetima i sredstvima koja potpadaju pod materijalnu obvezu prema odredbama Zakona o obrani, o naknadi štete temeljem terorističkih akata, javnih demonstracija, ili manifestacija, o potraživanjima naknade štete temeljem neopravdano osuđenih ili neutemeljeno uhićenih osoba, o potraživanjima naknade štete koju su počinile zaštićene vrste životinja, o obvezama po zatvaranju Koksare Bakar, obvezama s osnova plaćanja komunalne naknade, stambenim odnosima i prodaji stanova, o ugovorima o zakupu prostora, ugovorima o koncesiji pomorskog dobra, tužbama radi plaćanja naknada za korištenje pomorskog dobra, naknadama »ekološke štete« na pomorskom dobru, potraživanjima RH u postupku stečaja ili likvidacije.

Izvješće se odnosi na podatke o poljoprivrednom zemljištu, upise stvarnih prava na nekretninama kojih je nositelj RH, pretvorbi društvenog vlasništva nad imovinom udruge i bivših društveno-političkih organizacija, postupcima radi utvrđenja, izvlačenja i uknjižbe pomorskog dobra te uzurpacije i hipoteke na pomorskom dobru.

Od ostalih pojava navode se konvolidacije akata donesenih na područjima RH koja su bila pod upravom UN-a, radni odnosi, sporovi u svezi s isplatom plaća po Zakonu o područjima od posebne državne skrbi, zapažanja u primjeni Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, granice pomorskog dobra, vode i vodno dobro, pravna zaštita prirode, nezakonita eksploatacija mineralne sirovine te postupanje s predmetima većih vrijednosti oduzetih u prekršajnim postupcima.

RADNA TIJELA

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za pravosuđe je izvješće razmatrao kao matično radno tijelo.

U raspravi koja je uslijedila nakon uvodnog izlaganja podnositelja Izvješća, iznijeto je više primjedbi i prijedloga. Iznijeto je mišljenje da je u raščlambi ovog Izvješća nužno poći od njegova kraja, odnosno glave koja nosi naslov »Prijedlog zaključaka«.

Upravo predloženi zaključci, bilo da se traži potvrda Hrvatskoga držav-

nog sabora, bilo da se radi o predloženim zaduženjima Vlade Republike Hrvatske ukazuju na manjkavosti ovoga Izvješća pa prema tome i rada Dražavnog pravobraniteljstva u prethodnoj godini. Radi se upravo o aktivnostima i zadacima koje je po prirodi posla i zakonskim ovlastima trebalo obavljati i inicirati samo pravobraniteljstvo a ne ih naknadno, u ovakvom Izvješću, samo konstatirati.

Poblize primjedbe odnosile su se na sljedeće dijelove Izvješća, stoji u očitovanju Odbora – iz pregleda rada Županijskih državnih pravobraniteljstava nije razvidan stupanj rješivosti predmeta pred sudbenim i upravnim tijelima te u tom dijelu nije moguće ispitati i ocijeniti rad pravobraniteljstva;

– na području donošenja i davanja pravnih mišljenja i pravnih stajališta, ona nisu uvijek bila utemeljena na pravnim načelima, već na izvjestan način »tumačenje nezadovoljenog« što je za posljedicu u konkretnim postupcima imalo nepotrebno dodatno opterećivanje stranaka, poglavito kroz povećane troškove za stranke, daljnje ulaganje pravnih lijekova itd.; uz nužnu reafirmaciju institucije Državnog pravobraniteljstva naglasak mora biti na povećanoj zaštiti interesa države na području preventivnog djelovanja kako bi se izbjegli kasniji visoki troškovi postupaka i dugotrajnost angažiranja stručnih i materijalnih kapaciteta, a djelovanje nije bilo uvijek po znanju i savjesti već na tragu nastojanja države kojima se bez odgovarajućeg mehanizma nije moglo oduprijeti; Izvješće je u nekim dijelovima »prazno« jer samo dotiče pravnu i »djelatnu« problematiku ali ne pruža odgovore i inicijative; u dijelu koji govori o zastupanjima Republike Hrvatske u inozemstvu mnogo je toga nejasno, od toga o kakvoj vrsti sporova se radi, kolika je vrijednost sporova zatim ne postoje podaci o ugovorima o zastupanjima sa stranim odvjetničkim tvrtkama, već spoznaja o usmenim sporazumima i plaćanjima po ispostavljenim računima; pitanje sukcesije bivše SFRJ, Uredbi o preuzimanju sredstava JNA i SSNO te bivše SFRJ iz 1991., kao mišljenje i odluke Ustavnog suda iz 1999. godine o preuzimanju obveza a ne samo prava i imovine, ostavlja Državno pravobraniteljstvo u štetnoj i nekonzistentnoj poziciji u odnosu na ove probleme; pitanje neodređenog broja predmeta u prekidu po članku 184.a Zakona o obveznim odnosima koji dovodi u pitanje načelo jednakosti građana i pravnih osoba pred sudovima; pitanje

stambene problematike ostaje netransparentno, poglavito u odnosima s Ministarstvom obrane Republike Hrvatske i u odnosu na Stambeni fond Ministarstva, bez obzira na obvezu dovršetka započetih postupaka po starom Zakonu o stambenim odnosima, a vezano se otvara i pitanje prava iz Zakona o nasljeđivanju s obzirom na to da se uz stvari nasljeđuju i prava, pa dugotrajni prekidi u postupcima štete eventualnim nasljednicima.

Nakon provedene rasprave, Odbor za pravosuđe je odlučio većinom glasova predložiti Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora da ne prihvati Izvješće o radu Državnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske za 1999. godinu.

Odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za Ustav, Poslovnik i politički sustav te za zakonodavstvo ne prihvaćaju Izvješće o radu Državnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske za 1999. godinu.

Izvješće sadrži, kako se u poglavlju V. i zove, prikaz »proučavanja pravnih pojava i odnosa«, ali i ocjene političkih stajališta, stajališta sudova, Ustavnog suda, pa i Hrvatskoga državnog sabora. Pored ukazivanja na neke dvojbe u provedbi propisa, postupaka i akata sudbenih i upravnih tijela, Izvješće ne sadrži pregled mjera i aktivnosti koje je Državno pravobraniteljstvo poduzimalo da bi se manjkavosti smanjile odnosno otklonile.

Nedostatni su prikazi učinka u zaštiti interesa Republike Hrvatske, jednako u sprječavanju moguće štete, ostvarivanju naknade štete.

Nedovoljan je prikaz poduzetih mjera na poboljšanju organizacija rada, zapošljavanja, bolje opremljenosti te mjera za osposobljavanje djelatnika.

Nerazvidno je dan prikaz broja predmeta koji su u radu u odnosu na broj riješenih odnosno neriješenih predmeta. Nije obrazložena tvrdnja da broj predmeta po djelatniku »više-struko premašuje« kriterije Ministarstva pravosuđa. Naime, u tri godine ukupno je u radu bilo 211 tisuća predmeta, pa proizlazi da je svaki djelatnik (bez namještenika i vježbenika) trebao riješiti godišnje oko 300 predmeta. No, kako je u Državnom pravobraniteljstvu u tri godine riješeno oko 8 tisuća predmeta, proizlazi da je svaki djelatnik godišnje riješio oko 60 predmeta. Uz moguće složenosti pojedinih predmeta ovi podaci ukazuju i na odugovlačenje postupaka.

Stoji i prigovor da za državna pravobraniteljstva po županijama ne-

ma podataka o ukupno riješenim odnosno neriješenim predmetima.

Pored bitnih nedostataka ovog Izvješća ukazuje se i na izostalu redakturu teksta, jer se za isti pojmovni sklop rabe različiti izričaji, neujednačeno ali i pogrešno, (primjerice: postupci koji ulaze u sferu sukcesije – postupci s osnove sukcesije).

Prijedlog zaključaka koje Državno pravobraniteljstvo predlaže Saboru da ih donese nije prihvatljiv jer su to, po sadržaju, mjere koje je Državno pravobraniteljstvo trebalo samo poduzeti ili da ih poduzme Vlada Republike Hrvatske.

Radi navedenog odbori su predložili da se ovo Izvješće ne prihvati.

RASPRAVA

Djeluje u interesu afirmacije principa zakonitosti

Raspravu u Zastupničkom domu započeo je državni pravobranitelj **Petar Šale** uvodnim slovom, upoznavši zastupnike sa sadržajem svoga Izvješća.

Petar Šale je naznačio što podrazumijeva Zakon o Državnom pravobraniteljstvu i koje su obveze ove institucije.

Državno pravobraniteljstvo, rekao je, ne obavlja samo poslove zastupanja RH pred sudom, upravnim i drugim javnim tijelima u zaštiti njenih imovinskih prava i interesa, kako se to često smatra, nego daje brojna pravna mišljenja u svezi s prometom i opterećenjima nekretnina u vlasništvu RH. Posebnim propisima kao primjerice Zakonom o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, Zakonom o konvalidaciji, Pomorskim zakonikom i slično, Državnom pravobraniteljstvu RH dat je položaj stranke sui generis koja se ne pojavljuje samo u zaštiti imovinskih interesa RH već prije svega djeluje u interesu afirmacije principa zakonitosti u tim postupcima.

Državnim pravobraniteljstvima županija pored toga jedinice lokalne samouprave, općine i gradovi veoma često, temeljem generalnih punomoći, povjeravaju zastupanja za koja ta pravobraniteljstva imaju pravo na dogovarajuću nadoknadu.

Što se tiče kadrovske opremljenosti, navodi se u Izvješću, proteklo izvještajno razdoblje karakterizirala je velika fluktuacija visoko stručnih kadrova savjetnika i viših savjetnika.

Od toga broja bio je 121 pravosudni dužnosnik, državni pravobranitelj i njegovi zamjenici, i 29 savjetnika ili viših savjetnika. Preostali broj odnosi se na službenike i namještenike. Uspoređujući ukupan broj predmeta, u Državnom pravobraniteljstvu Republike Hrvatske, brojem djelatnika koji neposredno rade na tim predmetima, zamjenici državnih pravobranitelja i savjetnici, znatno premašuju utvrđene kriterije Ministarstva pravosuđa.

Tijekom 1999. godine zaprimljeno je 22 tisuće 761 predmet, a u radu je bilo 67 tisuća 305 predmeta.

Glede dinamike rješavanja predmeta, navodi pravobranitelj, valja voditi računa da Pravobraniteljstvo u sudskim i upravnim postupcima ima položaj stranke, te da ne može bitnije utjecati na dinamiku rješavanja jer su u nadležnosti tijela koje vode postupak.

Ukupno gledajući radi se o heterogenoj grupi predmeta s obzirom na pravni temelj potraživanja te je svaki predmet specifičan, navodi pravobranitelj.

U 1999. godini, u Državnom pravobraniteljstvu RH zaprimljeno je novih 3 693 predmeta radi naknade štete od čega je 940 predmeta u kojima je Republika Hrvatska tužitelj a 2753 predmeta u kojima je RH tužena.

Ukupno je u radu 9550 predmeta radi naknade štete. Od svih predmeta koji su u tijeku iz područja obveznih odnosa, potražuje se iznos od milijardu 328 milijuna 784 tisuće i 113 kuna, a od RH se potražuje tri milijarde 339 tisuća 574 tisuće i 770 kuna. Značajna su potraživanja naknade štete od zaštićenih životinja, a najveće štete od zaštićenih ptica koje žive kraj ribnjaka.

Među predmetima koji čine najbrojniju grupu spadaju postupci koji se vode u svezi sa stambenim odnosima. Tijekom 1999. godine u Državnom pravobraniteljstvu bilo je ukupno 1857 predmeta od čega je novozaprimljenih bilo 1226 predmeta. Republika Hrvatska je tužena strana u 1130 predmeta a u 685 postupaka tužbu je pokrenula Republika Hrvatska. Iako je taj broj predmeta u stalnom padu (prestao važiti Zakon o stambenim odnosima) glavninu predmeta čine tužbe građana radi utvrđenja ništavosti odnosno djelomične ništavosti ugovora o prodaji tzv. drža-

vnih stanova. U proteklih nekoliko godina samo za stanove u vlasništvu Republike Hrvatske datih na upravljanje Ministarstvu obrane vođeno je 12140 predmeta a riješeno je 9249 predmeta. U radu je 2894 predmeta.

Značajan i opsežan posao u nadležnosti Državnog pravobraniteljstva je upis stvarnih prava na nekretninama čiji je nositelj Republika Hrvatska. Naime, Zakonom o zemljišnim knjigama zaduženo je Državno pravobraniteljstvo da u roku 5 godina od dana stupanja na snagu Zakona pokrene postupak za upis stvarnih prava na tim nekretninama kojih je nositelj Republika Hrvatska ali isto tako pomorskog dobra te općeg dobra.

Iz podataka o broju predmeta vidljivo je da veliki broj upravnih predmeta otpada na one koji se odnose na provedbu Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine. Točnije, od 1997. godine do zaključenja izvještajnog razdoblja, zaprimljeno je ukupno 29158 predmeta koji se odnose na navedeni Zakon. Od ukupno zaprimljenih predmeta do kraja izvještajnog razdoblja pravomoćno je okončano ukupno 1857 predmeta. U usporedbi s prethodnim izvještajnim razdobljem u kojemu je bio pravomoćno dovršen svega 41 predmet, radi se o znatnom porastu dovršenih predmeta, ali u odnosu na ukupan broj podnesenih zahtjeva takvo se stanje ne može smatrati zadovoljavajućim, rekao je pravobranitelj.

U ovim postupcima Pravobraniteljstvo ima položaj stranke u postupku, odnosno sudjeluje u prvostupanjskom postupku, podnosi pravne lijekove te sve druge radnje koje ima stranka u postupku. Međutim, ne donosi odluke, što se krivo interpretira pa se mnogi obraćaju Državnom pravobraniteljstvu zbog sporosti u radu upravnih organa koji donose rješenja o povratku imovine.

Jedan od najvećih problema je ovlad pomorskog dobra, radi izuzetne važnosti i vrijednosti ove kategorije, zaštite s jedne strane i velikog broja poslovnih i pravnih odnosa.

Cijela serija postupaka koja se vodila radi eliminiranja zatečenih stvarnih prava na pomorskom dobru, uglavnom sudskih a manje upravnih, opterećena je nizom pravnih dvojbi o tome kada i uz koje pretpostavke priznati ili negirati pravo na pomorsko dobro. U postupcima radi utvrđivanja granica pomorskog dobra bilo je niz pravnih dvojbi te odsustva kriterija za određivanje granica te sustavnog pri-

stupa ovom problemu. Posebno nedostaju evidencije pomorskog dobra u katastru i zemljišnim knjigama koju tek treba uspostaviti. Unatoč takvoj situaciji Državno pravobraniteljstvo je u suradnji s drugim nadležnim tijelima, kaže državni pravobranitelj, uspostavilo okvirne kriterije glede određivanja granica pomorskog dobra, prvenstveno vodeći računa o zaštiti interesa Republike Hrvatske.

U tijeku je veći broj postupaka u kojima su podnijete tužbe radi naknade koristi odnosno ispunjenja ugovora radi nezakonitog korištenja pomorskog dobra od čega se na utuženje za proteklu godinu odnosio iznos od 380 tisuća kuna sa zateznom kamatom.

Započeto je procesuiranjem masovnih ilegalnih eksploatacija mineralnih sirovina koje čine ogromne štete u prirodi Republike Hrvatske. Inicirana je suradnja sa svim nadležnim državnim tijelima radi prevencije i sprječavanja ove pojave, a tužbe se podnose nakon što se pribave svi potrebni podaci. Do sada je ostvaren iznos od milijun i 128 tisuća kuna, a prošle godine utuženo je 8 milijuna i 200 tisuća kuna.

Uporno se nastavlja procesuirati tzv. ekološke štete na flori i fauni mora i krajoliku. Ocjenjuje se da pravnu zaštitu prirode treba pojačati te je u sudskoj praksi tretirati ka ona drugim dobrima i nadoknađivati po uzoru na napredna građanska društva. Naglasivši da je rad otežan i složen, ustraje se u nastojanju da se realiziraju kvalitetni pomaci u sudskoj praksi, radi ostvarenja načela općeg dobra.

Potom je stav Odbora za pravosuđe iznio **Luka Trconić**.

Prikaz je općenit

Prvi sudionik rasprave bio je dr. **Vilim Herman (HSLs)**. Primijetio je da je prikaz općenit, da nisu navedeni konkretni problemi i da državno pravobraniteljstvo nije sudjelovalo u pravnim situacijama. Što se tiče zaposlenih, smatra da bi s obzirom na veliki broj predmeta bilo potrebno zaposliti mlade ljude koji bi s više energije i poduzetnosti zastupali interese i prava Republike Hrvatske (upućuje primjedbu što je zaposlen podjednak broj službenika i stručnih osoba). U Izvješću se navodi kako nije bilo preventivne aktivnosti u velikim ulaganjima (izgradnja prometnica, zdravstvenih objekata), nego su sklapani ugovori bez pravne pomoći. U sporovima koji su iz toga proizašli državno pravobraniteljstvo nailazi na teškoće i kaže da može tek ograničeno djelo-

vati. Radi toga, zastupnik smatra da treba što prije uspostaviti suradnju s tijelima s kojima to nije uspjelo, kako bi se ubuduće izbjegle i smanjile štete po Republiku Hrvatsku.

• Zašto se državni pravobranitelj nije pobrinuo da bude aktivniji i ozbiljniji u prevenciji?

Stoga otvoreno pita – zašto se državni pravobranitelj nije pobrinuo da bude aktivniji i ozbiljniji u prevenciji. Ako u Izvješću stoji da je nenaplaćenih potraživanja gotovo dvostruko više nego neplaćenih, a ne navode se razlozi, upitao je zašto se nije ništa poduzelo da se što prije naplate.

U slučajevima naknade za koncesije pomorskog dobra, prava lova, zakupa i sličnoga, ocjenjuje da pravobraniteljstvo nije bilo dovoljno aktivno, iako se radi o naplatama koje su proračunski prihod Republike Hrvatske. Naime, zbog nedosljednog provođenja starog zakona i nepostojanja sustavnog pomorskog dobra u katastru i zemljišnim knjigama, javlja se pravna nesigurnost što rezultira štetom po Republiku Hrvatsku.

Prigovarajući Izvješću pravobraniteljstva zastupnik ocjenjuje da se moglo učiniti mnogo više u oblikovanju autoriteta institucije a time i stvaranju slike o Hrvatskoj kao pravnoj državi.

U ovakvom obliku, smatra ga samo alibijem pravobranitelja za svoje nedjelovanje. Klub smatra da pravobranitelja treba razriješiti dužnosti, a Izvješće ne prihvatiti.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Ante Markov**. Ne može dati pozitivnu ocjenu efikasnosti rada pravobraniteljstva i pridružuje se ocjeni da je Izvješće uopćeno, da obiluje tumačenjima pojedinih zakona, mišljenjima koja su ponekad u suprotnosti sa sudskom praksom, pa i odlukom Upravnog suda.

Ponovio je prigovor na veliki broj uposlenih službenika i namještenika, te smatra kako je očito da se radi o velikom ali neefikasnom državnom tijelu, u kojem su se često obavljale i nezakonite radnje.

Neprihvatljiva je konstatacija u Izvješću o postojanju ukupnih tražbina, a da im nisu prethodile mjere zaštite imovinskih prava i interesa RH, nego se tek utvrđuje nemogućnost naplate.

Postojeća dinamika rješavanja slučajeva primjenom Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine (od 29 tisuća 158 zahtjeva riješeno je 1.857 predmeta) može riješiti postojeći broj predmeta tek za petnaest godina, što Klub smatra neprihvatljivim.

Neopravdano je onemogućavanje ostvarivanja prava bivših vlasnika, te zbog toga, te ocjene da je Izvješće preopćenito, globalizirano i načelno, te da ne daje cjelovitu sliku o zaštiti imovinskih prava i interesa RH, iznosi da ga ne može podržati.

Niz pitanja

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Josip Leko** je rekao da je Državno pravobraniteljstvo trebalo djelovati temeljem Zakona, Ustava i međunarodnih obveza, te naloga i uputa Vlade.

U Izvješću nema naznaka o tome jesu li interesi Republike Hrvatske šticeeni sukladno nalogima i uputama Vlade, ili je ono samo ocjenjivalo koja imovinska prava i interese treba štiti i kako. Ako se postupalo po prvome, tada je nužno da se nova Vlada očituje prihvaćajući li sve naloge bivše Vlade ili će dati svoje naloge.

Ako je imovinska prava i interese štitiilo prema svojoj ocjeni tada je nužno da o tome informira Vladu, a ona će odlučiti hoće li donositi nove upute ili materiju ostaviti u isključivoj nadležnosti državnog pravobranitelja.

U Izvješću se ne navodi jesu li nadležna državna tijela tražila od državnog pravobraniteljstva pravna mišljenja o pitanjima koja se tiču imovinsko-pravnih poslova – zaštite imovine, prirodnih bogatstava, dijelova prirode, nekretnina, stvari i prava od interesa za RH. Ako nisu, Zastupnički dom mora znati razloge kako bi mogao donijeti valjane zaključke.

Ako su pak, nadležna državna tijela zatražila pravna mišljenja, Dom treba znati jesu li dobili ispravna pravna mišljenja, ako jesu kako glasi, a ako nisu koji su razlozi za šutnju.

Izvješće također ne sadrži navode iz kojih bi se moglo vidjeti pravno stajalište Državnog povjerenstva o ugovorima koje bi se moglo ocijeniti štetnima po Republiku Hrvatsku. Ako je Državno pravobraniteljstvo o potpisanim ugovorima imalo drugačije pravno mišljenje bilo bi dobro znati zašto nije korištena mogućnost pravnog pobijanja takvih ugovora, što je temeljem Zakona moguće.

Zbog svega rečenoga i razloga za što nije navedena kao dioba, suradnja s Ministarstvom gospodarstva, te zašto nije predložilo način zaštite i evidentiranja imovine Republike Hrvatske, Klub zastupnika SDP-a ne može podržati Izvješće državnog pravobranitelja za proteklu godinu, rekao je izvjestitelj.

Za raspravu u trajanju od deset minuta javio se **Branislav Tušek**. Osvrnuo se na dio Izvješća koji se tiče dijela koji se odnosi na pavnu zaštitu prirode. U ovom se slučaju radi o nezakonitoj eksploataciji mineralnih sirovina koji su poprimili dramatične razmjere. U tom smislu Državno pravobraniteljstvo je održalo samo savjetovanje s temom o vodnom dobru a trebalo je – smatra – provesti kvalitetniji nadzor i naplatu načinjene štete.

Za to je drastičan primjer sječa šume u Kopačkom ritu, te podatak da je najveće uzurpacije napravilo Ministarstvo obrane i Ministarstvo obnove i razvitka.

Zastupnik je posebno upozorio na dio Izvješća u kojem Državno pravobraniteljstvo na masovnu pojavu devastacije prirode, odnosno pomorskog dobra i korita rijeka odgovara da je »uspostavilo učinkoviti sustav dojave« i podnijelo dvije tužbe protiv državnih poduzeća, ali ne i protiv privatnih osoba. U svezi s time bi bilo zanimljivo čuti što je s objektima izgrađenim u podsljemenskoj zoni te bespavnom gradnjom u području Istre, Šibenika, Dubrovnika u zaštićenim dijelovima obale.

Nepravovremeno reagiranje

Što se tiče eksploatacija šljunka, pijeska i kamena rečeno je da Republika Hrvatska dnevno gubi oko 40 tisuća DEM. Takve nezakonite eksploatacije narušavaju krajolik i strukturu podzemnih voda, kaže zastupnik, a istovremeno Državno pravobraniteljstvo reagira tek na novinske napise i ističe kako je podnijelo 25 tužbi. Proizlazi da sustav dojave baš nije dobar, jer ni toga ne bi bilo da nije bilo novinara. Skončalo je sve jednom nagodbom u iznosu milijun kuna i jednom presudom u iznosu od 28 tisuća kuna, na ime obeštećenja.

Ono što nije rečeno a trebalo je, smatra zastupnik, to je analiza stanja rijeke Save u okolici Županje ili Slavonskog Šamca, pa i Slavonskog Broda u zahvatima u podzemnim tokovima Save. Naplaćuju se samo kazna za nezakonite radnje koja iznosi 5 kuna.

Ipak prihvaća stav iz zaključka da je jedna od najaktualnijih šteta za Hrvatsku eksploatacija mineralnih sirovina, jer se prema procjeni radi o gubitku za Republiku Hrvatsku koji iznosi 25 do 30 milijuna DEM godišnje.

Glede Izvješća, smatra da se nedostatno ukazivalo na konkretne mjere i poduzete aktivnosti u zaštiti interesa RH. Nesumnjivo je, kaže zastupnik, da je za ovakvo stanje odgovorno Državno pravobraniteljstvo i sam državni pravobranitelj, a što se tiče te funkcije i njegova zamjenika treba preispitati primjenu članka 60. Zakona u kojem se kaže da državni pravobranitelj i njegov zamjenik ne mogu pripadati nijednoj političkoj stranci.

Marijan Maršić (HSS) je sa žaljenjem ispravio kolegu da se radi o sječi šume u Spačvanskom bazenu koja podliježe kontroli ali smatra da se radi o temi o kojoj treba raspavljati, i odgovoriti na pitanje tko gospodari, odnosno upravlja zaštićenim objektima i parkovima prirode. Na to su šumari kao i on osobno više puta upozoravali.

Božidar Kalmeta (HDZ) ovo Izvješće ocjenjuje naboljim do sada, jer je preglednije, sistematičnije, objektivnije i prvi put samokritično. Čudi se što nije dobilo prolaznu ocjenu radnih tijela ne nalazeći u njihovim izvješćima prave razloge za odbijanje.

U njemu (Izvješću) se jasno govori o zastupanjima RH u inozemstvu, te smatra da treba odgovoriti na pitanje je li odgovorno Državno pravobraniteljstvo za postojeću praksu ili jedinice lokalne samouprave koje nemaju novca. U Izvješću postoje podaci i o aktivnostima koje prelaze okvir zastupanja Republike Hrvatske.

Zastupnik je ukazao na podatak da je Pravobraniteljstvo preuzelo na sebe i tešku zadaću koordiniranja brojnih državnih tijela, primjerice na sprječavanju nezakonitog iskorištavanja mineralnih sirovina i da za to zaslužuje pohvalu, dvojeći je li odgovorno stoga što ukazuje na činjenicu da se ne osnivaju nadležna državna tijela.

Ono je također ukazalo na potrebu zaštite pomorskog dobra, te odgovorno tvrdi da bi situacija bila mnogo gora da pravobraniteljstvo to nije učinilo. Iz toga proizlazi činjenica da su svi uzurpatori tuženi a daljnji postupci ostaju na drugim državnim tijelima.

Državno pravobraniteljstvo nije nadležno za bespravnu izgradnju, a po-

gotovo ne ako se radi o privatnim parcelama. Naime, dužnost mu je štiti državnu imovinu, a privatna izgradnja je u domeni građevinske inspekcije.

• Državno pravobraniteljstvo nije nadležno za bespravnu izgradnju, a pogotovo ne ako se radi o privatnim parcelama. Naime, dužnost mu je štiti državnu imovinu, a privatna izgradnja je u domeni građevinske inspekcije.

Prihvaćajući konstataciju da treba štiti pomorsko dobro, jer je poznato da ima puno bespravno izgrađenih objekata, ne može prihvatiti stav da su ih gradile državne institucije, nego da se radi o privatnim objektima. Također odgovorno tvrdi da bi ih bilo mnogo više da nije bilo Državnog pravobraniteljstva. Koliko mu je poznato svi su uzurpatori tuženi, u okviru nadležnosti pravobraniteljstva bez kojega ne bi bilo aktivnosti u jedinicama lokalne samouprave.

Smatra kako nema valjanih razloga da se izgleda nepovjerenje državnom pravobranitelju, nego da se ono isključivo temelji na političkim razlozima. Ako je uistinu tako da se traži smjena čelnog čovjeka, to treba glasno reći i ne dovoditi u pitanje dignitet cijele institucije.

Bilo je i nebrige

Miroslav Korenika (SDP) je, suprotno prethodnom govorniku naveo razlog zbog kojih smatra da ne treba prihvatiti Izvješće, a kaže – nisu ni politički motivirani. Tako primjerice u Izvješću, nisu navedeni podaci o broju sporova koje je Državno pravobraniteljstvo dobilo a koje izgubilo, iako se znade da ima slučajeva da je upravo nebrigom pravobraniteljstva došlo do zastare rokova.

Smatra da se samo na jednom primjeru može vidjeti da je Državno pravobraniteljstvo pokušalo legalizirati pljačku, a to je zamjena poljoprivrednog zemljišta (dužnosnika jedne od stranaka) za državno građevinsko zemljište, te je izvršena uknjižba temeljem neodgovarajućeg organa. Time je legalizirana otimačina što je dokaz kako pravobraniteljstvo nije radilo u interesu RH, dok je nova Vlada odbila legalizirati taj slučaj.

Osobno ne može podržati Izvješće jer je neosporna činjenica da – nažalost – u instituciji koja mora štiti interes ima (namjernih ili ne), ali ipak zloupotreba.

Berislav Rončević (HDZ) je rekao da Izvješće nikada ne može dati sve podatke, a ovo je sažetije i opsežnije od prethodnih. U raspravi se želi naglasiti da je bilo malo riješenih predmeta a zaboravlja na činjenicu da je državni pravobranitelj samo zastupnik države koja se u postupku pojavljuje kao stranka.

Ono ni na koji način ne smije utjecati na dinamiku rješavanja sudbenog, odnosno upravnog akta jer bi se time povrijedili drugi propisi. Pravobraniteljstvo daje mišljenja s kojima stranka može biti zadovoljna ili ne, ali to ne znači da ne preostaje druga pravna mogućnost, tj. osporavanje mišljenja pravobraniteljstva. Stoga ne vidi u čemu je greška, a prigovara se tumačenju nedozvoljenoga. Kada bi bilo samopotvrđivanje dozvoljenoga postavlja si pitanje bi li pravobranitelj zastupao interes države.

Prihvatajući stav da ulogu državnog pravobranitelja treba redefinirati u dijelu koji se odnosi na zastupanja u sporovima u inozemstvu, te dajući na znanje da je Izvješće hvaljeno i usvojeno a istovremeno napadano, nameće se zaključak da se očekuje izvješće novog Državnog pravobraniteljstva što je, uostalom nedvosmisleno i rečeno.

Branislav Tušek (SDP) smatra da sustavno nije bilo kontrole okoliša i da je uništavan i devastiran te Zastupnički dom mora – smatra on – donijeti zaključke vezane uz tu problematiku. Prvenstveno je potrebno pripremiti materijal o stanju prirode i okoliša vezano uz šume, vode, parkove prirode, i uspostaviti kvalitetnu suradnju s nevladinim organizacijama za zaštitu okoliša.

Također treba zatražiti da Vlada predloži bolji način financiranja udruge i društva koje sudjeluju i provode programe zaštite okoliša i prirode. Nevladine organizacije moraju biti ravnopravni partner u ovoj izuzetno značajnoj temi da bi se što brže savladali postojeći problemi.

Odgovor kolegi Mašiću – govorio je o nekontroliranoj sječi šuma i u Parku prirode Kopački rit a za Spačvanski bazen se borio protiv šumarskih lobija, što će i nastaviti.

Ispravak netočnog navoda zatražio je **Marijan Maršić**, rekavši da se šumari zalažu za šumu i da bi bio sre-

tan da se naša sirovina može prerađivati u našoj industriji.

Neprihvatanje treba argumentirati

Vladimir Šeks (HDZ) je rekao da je Državni pravobranitelj odvjetnik koji zastupa RH u zaštiti njezinih prava i interesa temeljem zakona i punomoći.

Smatra da bi uz neprihvatanje Izvješća trebalo navesti koje su to protupravne radnje, a njih smatra on nema, te misli da se »ubija glasnik koji donosi loše vijesti kao u Otomanskoj imperiji«. Odbijanjem Izvješća stvara se pravni prostor da bi se razriješila osoba koja se nalazi na mjestu pravobranitelja, zaključeno je prigovorom.

• Odbijanjem Izvješća stvara se pravni prostor da bi se razriješila osoba koja se nalazi na mjestu pravobranitelja.

Ovime je rasprava bila završena pa se o njoj očitovao državni pravobranitelj **Petar Šale**.

Da bi se čula javnost, u pravobraniteljstvu 300 djelatnika izvanredno radi svoj posao i do sada su Izvješća dobro prihvaćena. Što se tiče županijskih izvješća, nema ih zato što očekuje da Vlade da dade naputak kako se ponašati u slučaju dužnika.

Kao što je rekao zastupnik Šeks ništa se ne može dok se ne prijavi šteta, a kada je o kazni riječ nju određuje inspektor a pravobraniteljstvo podnosi tužbu. Ovog trenutka potražuje nekoliko milijuna kuna. Na pitanje zašto se ne utužuju koncesije, pravobranitelj odgovara informacijom da se ne utužuje dok Ministarstvo koje vodi evidencije o koncesijama ne izvjesti da netko nije platio.

Objasnio je slijed postupanja pri utvrđivanju nezakonitog rada na šljunčarama. U iznijetom slučaju kaže da mu je poznat ali da se radi o osobnim stvarima.

U slučaju zamjene zemlje podnijeta je tužba, a budući da je treći s dobrom namjerom kupio zemlju nije moguće protiv njega podnijeti tužbu. Zato je Vladi preporučeno da bude legalizirano, ili se posize za nadoknadom štete onoga tko je prodao zemlju, a ne trećega.

Obveza je pravobraniteljstva da izvjesti Sabor o učinjenom, i o odre-

đenim pojavama koje mogu biti štete za Republiku Hrvatsku kao što je slučaj sa sukcesijom.

Kada je riječ o broju predmeta, u Izvješću se navodi broj riješenih slučajeva i onih koji su u postupku naglasivši da nije moguće utjecati na rad suda i upravnog organa.

Odgovarajući na primjedbe dvaju odbora, pravobranitelj je rekao da upravo oni preko Ministarstva pravosuđa traže da se poduzmu određene mjere i izmjene zakona, ali da se u tom smislu ne poduzimaju određene radnje, a što se tiče prigovora da se postupa u političkom smislu daje do znanja da se postupalo u svrhu zaštite državnog proračuna.

Miroslav Korenika se javio radi ispravka dva netočna navoda. Prvi na riječi pravobranitelja da su sastavi županijskih skupština uglavnom slični sastavu Sabora. To nije tako jer u većini županija druga stranka ima vlast. Drugi se tiče slučaja zamjene državnog zemljišta za privatno – bilo bi za očekivati da pravobraniteljstvo uloži tužbu i ospori protuzakonito dobiveno, a ne da kao institucija predlaže naknadnu legalizaciju. Kada se već govori o proračunu ne treba zaboraviti da se prodajom državnog zemljišta, prema najnovijim zakonima pune proračuni lokalne samouprave čime je oštećena lokalna samouprava. Izrazio je nadu da će ovim poništenjem lokalna samouprava dobiti pripadajuće joj zemljište.

Mladen Godek ne može ali bi želio prigovoriti oštrm tonu kojim je govorio pravobranitelj i kao pravnik se osjetio pozvanim da odgovori na pitanje o tome može li vlasnik ustati tužbom protiv treće osobe. To je moguće, rekao je, ali je ne želeći govoriti kao drugi o Izvješću, izrazio uvjerenje da u proteklih godina državna imovina nije bila dovoljno šticeana.

Poslovničku primjedbu stavio je **Vladimir Šeks** što je zastupnik Godek prigovorio tonu, te zatražio ispravak netočnog navoda – istina je da vlasnik može ustati tužbom, ali savjestan odvjetnik to neće učiniti ako postoji mogućnost da bude odbijena.

Predsjedavajući mr. **Mato Arlović** je na ovu poslovničku primjedbu odgovorio da se nalazi u neugodnoj situaciji, ocijenivši da kolega Godek možda i nije povrijedio Poslovnik jer se i tonom može povrijediti.

Ispravak netočnog navoda zatražio je **Ivan Šuker**, i rekao da je još uvijek na snazi zakon po kojem se dijeli

prihod između jedinica lokalne samouprave i države, a ministar Crkvenac je naznačio da bi mogao ići samo jedinicama lokalne samouprave.

Mladen Godek je upitao u čemu je ispravak netočnog navoda gospodina Šeksa. Proizlazi da se pravobranitelj brinuo o državnoj imovini zakonito i dobro, pa ga pita bi li se i sam brinuo o svojoj imovini na isti način.

Vladimir Šeks je u okviru poslovničke primjedbe rekao da zastupnik ne može postavljati pitanje zastupniku, osim retorički, a ne potonje pitanje, može odgovoriti u prostorijama Kluba zastupnika gdje će mu dati savjet.

Ovo je najbolji način da se završi ova rasprava – primijetio je predsjedavajući mr. **Mate Arlović** i zaključio je.

O Izvješću se glasovalo u nastavku sjednice. Sukladno prijedlozima radnih tijela ponuđen je zaključak prema kojima se ne prihvaća Izvješće o radu Državnog pravobraniteljstva Republike Hrvatske za 1999. godinu. Takav stav je dobio većinu zastupničkih glasova: 60 »za«, naspram 22 »protiv« i jednim suzdržanim.

M. P.

IZVJEŠĆE O RADU AGENCIJE ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA (OŽUJAK 1999. – TRAVANJ 2000. GODINE)

Porast zahtjeva za pomoć Agencije

Zastupnički je dom nakon kraće rasprave primio na znanje Izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja za (razdoblje ožujak 1999. – travanj 2000. godine). U raspravi je potvrđena opravdanost osnivanja Agencije ali i ukazano na nedostatke u njenom radu.

Izvješće obuhvaća više od 150 stranica uključujući Izvješće o postupcima pokrenutim na temelju Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja u ovom razdoblju.

U dopisu uz Izvješće ravnateljica Agencije dr. Deša Mlikotin-Tomić izrazila je spremnost da trenutno podnese osobne konsekvence s obzirom na koncepcijske razlike u odnosu na tržišno natjecanje u Republici Hrvatskoj između nositelja izvršne vlasti i djelovanja Agencije.

O IZVJEŠĆU

U proteklom izvještajnom razdoblju značajno je povećan opseg, ali i složenost poslova Agencije. To proizlazi ne samo iz povećanja broja predmeta prikazanih nastavno u tabelama i postupcima, već prije svega iz većih zahtjeva koji se postavljaju na službe Agencije kada vodi postupke u kojima su uključeni veliki i najveći poduzetnici.

Naime, osnovno obilježje stanja na tržištu u odnosu na prethodnu godinu jest da je utvrđeno više zloporaba velikih i najvećih poduzetnika protiv kojih je Agencija vodila, i dovršila ili još uvijek vodi postupke. To su npr. Hrvatske telekomunikacije, INA, Tvornica duhana Rovinj, Narodne no-

• Osnovno obilježje stanja na tržištu u odnosu na prethodnu godinu jest da je utvrđeno više zloporaba velikih i najvećih poduzetnika protiv kojih je Agencija dovršila ili još uvijek vodi postupke. To su, naprimjer, Hrvatske telekomunikacije, INA, Tvornica duhana Rovinj, Narodne novine, American express, Diners, Zagrebačka banka i druge.

vine, American express, Diners, Zagrebačka banka i dr.

Istodobno Agencija je ocjenjivala velike projekte spajanja i preuzimanja poduzetnika i banaka i to onih na hrvatskom tržištu i na međunarodnom tržištu a koji su prijavili koncentracije Agenciji.

Pravilno rješavanje takvih predmeta zahtijeva provođenje ekonomskih specijalističkih i pravnih analiza tržišta i analizu obilne stručne dokumentacije. Također se mora stručno i analitički odgovoriti na učestale zahtjeve i tvrdnje poduzetnika u postupku.

U odnosu na izvješće za prethodnu godinu, nastavili su se slučajevi u kojima se poduzetnici obraćaju Agenciji s prigovorima da ih u poslovanju ograničavaju njihovi takmaci i to putem različitih odluka, suglasnosti,

odobrenja i sl. U provođenju takvih upravnih postupaka utvrđuje se slijedeće: određeni poduzetnici, među njima većina i privatizirani, imaju istodobno određene ovlasti kojima reguliraju djelatnost, daju odobrenja za otvaranje poslovanja (stanice za tehnički pregled) ili izdaju ateste (HT), određuju cijene i uvjete korištenja bitnih poslovnih prostora (autobusni kolodvori) ili kao imalac koncesije na pomorskom dobru obrađivati tko će i pod kojim uvjetima davati usluge turistima i dr.

Osnovni problem u takvim tržištima jest da su ti ovlaštenici istodobno i, čak štoviše, glavni isporučioци tih usluga, pa prema tome i takmaci svim drugim manjim i novopridošlim poduzetnicima. U konkretnom postupku se utvrđuje da oni svoje ovlasti koriste tako da pogoduju svojoj djelatnosti, a ograničavaju poslovanje i poduzetništvo drugih. U takvim slučajevima djelovanje Agencije ograničava se na davanje mišljenja, suradnju s Vladom RH i tijelima državne uprave kao i prijedlozima izmjena propisa. U nekim slučajevima primjedbe i mišljenja Agencije uzeti su u obzir, te su u predstojećim izmjenama zakona i uvaženi (prodaja osiguranja na stanicama za tehnički pregled, peljarenje, pravilnici o nacionalnim parkovima, Zakon o telekomunikacijama).

Trend sveopće globalizacije na svjetskom tržištu primjećuje se i na tržištu RH, na kojem se okrupnjavanja događaju iz najčešće dva interesa. Prvi je prisutan kod poduzetnika, posebice banaka te veleprodajnih i

maloprodajnih trgovačkih lanaca, koji se na taj način pokušavaju, prije ulaska Hrvatske u europske i svjetske integracije, zaštititi pred ulaskom moćnih internacionalnih korporacija. Drugi trend je onaj, kojemu pribjegavaju poduzetnici manje ekonomske moći i poduzetnici koji se nalaze u financijskim teškoćama, a u vidu spašavanja od ekonomske propasti, bankrota i stečaja, putem pronalaženja strateških partnera i investitora iz inozemstva. Tako ostaju prisutni na hrvatskom tržištu, postaju konkurentniji čak i u svjetskim razmjerima, te postaju značajan izvozni potencijal.

Ukoliko se promotri broj predmeta pokrenutih radi zlorabe vladajućeg ili monopolističkog položaja odnosno radi narušavanja slobodnog tržišnog natjecanja (1997. – 55, 1998. – 376, 1999. – 724 predmeta), vidi se da se radi o prilično velikom problemu hrvatskog gospodarstva. Razloge takvog stanja treba tražiti u nasljeđu, koji je od mnogih poduzeća svjesno napravio monopolista, a koji sada to činjenicu uvelike koriste. Također, moramo uzeti u obzir da u Republici Hrvatskoj do 1995. godine nije postojalo državno tijelo odnosno institucije, koje bi reguliralo i navodilo gospodarstvo i gospodarsku politiku u smjeru slobodnog tržišnog natjecanja.

Može se zaključiti da je povećanje broja predmeta u 1999. godini u odnosu na 1998. godinu, koje je postotno znatno manje od povećanja u 1998. a u odnosu na 1997. godinu, rezultat nestabilne gospodarske situacije u zemlji, hrvatske »bankarske krize« u 1999., te rata na Kosovu, a što je sve rezultiralo strateškim uzmacom stranih investitora od ulaganja u RH u proteklom razdoblju.

Ako se promotri trenutačna situacija u zemlji, zamjećuje se da je Hrvatska postala vrlo atraktivna stranim investitorima. Obzirom na geografski, geopolitički te geostrateški položaj Hrvatske, te uzimajući u obzir inicijativu za smanjenjem kamatnih stopa na realne i prihvatljive, za pretpostaviti da će u budućem razdoblju Hrvatska doživjeti svojevrсни »boom«, veliku injekciju stranog kapitala, što će u mnogome značiti i nova narušavanja slobodnog tržišnog natjecanja, nove prijave koncentracija, nova prethodna stručna mišljenja... – ukratko – povećanje obujma djelovanja Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske, stoji zaključno u Izvješću.

RADNA TIJELA

Izvješće je razmotrio **Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za gospodarstvo** i nakon provedene rasprave jednoglasno je odlučio Zastupničkom domu Hrvatskoga državnog sabora predložiti zaključak da se prima na znanje Izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (ožujak 1999. – travanj 2000. godine).

RASPRAVA

U Zastupničkom domu o Izvješću je uvodno govorila **dr. Deša Mlikotin-Tomić**, ravnateljica Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja. Izvješće je podneseno u skladu sa Zakonom, a obavještanje javnosti o svom radu Agencija je obavljala putem medija, svog Glasnika i Narodnih novina i sve to služi transparentnosti rada institucije koja je oblikovana na načelima nekih svjetskih i europskih sustava.

Zaštita malih društava i poduzetnika

Osnovni rad Agencije bio je zaštita natjecanja odnosno organiziranja da na tržištu ostane što je više moguće natjecatelja (barem dva). U svom dosadašnjem trogodišnjem radu Agencija je zapravo štitila mala društva i male poduzetnike od većih poduzetnika koji su ih nastojali isključiti. Porast zahtjeva i obraćanja poduzetnika Agenciji cijenimo kao priznanje i ipak su stvorene navike da obraćanjem Agenciji mogu dobiti pomoć u svom djelovanju. U protekloj godini Agencija je vodila nekoliko predmeta protiv najvećih poduzetnika (ti su predmeti opteretili malu ekipu od 18 zaposlenih u Agenciji a i inače je povećan opseg poslova, rad pod iznimnim pritiskom), no uzvraćali su određenom arogancijom smatrajući da imaju odgovornost za čitavu granu i djelatnost. Često taj koji priječi drugog poduzetnika djeluje u skladu s nekim podzakonskim aktom a javlja se kao takmac na tržištu i odlučuje o drugom takmacu kako će preraspodijeliti taj zajednički kolač tržišta i kupovne moći, rekla je, među ostalim ravnateljica Agencije.

• Postoje i konceptijske razlike u gospodarskom dijelu između Vladinog programa i ovog Izvješća. Procjenjujemo da to nije dobro i stoga Klub zastupnika SDP-a ne može prihvatiti Izvješće već ga primiti samo na znanje, izneseno je u raspravi.

Zatim se prešlo na raspravu i prva je riječ zatražila **Dragica Zgrebec (SDP)** u ime Kluba zastupnika SDP-a. Izvješće potvrđuje opravdanost osnivanja Agencije ali su iz njega i uočljive određene nedorečenosti u Zakonu za zaštitu tržišnog natjecanja koje će trebati otkloniti. Agencija je vodila postupke i ocjenjivala monopolistički položaj komunalnih poduzeća i njihovih javno-pravnih ovlasti premda tu nije trebala postupati već se držati izuzetka iz članka 4. Zakona, odnosno trebala je inicirati zakonske izmjene, navela je zastupnica kao mišljenje ovog Kluba zastupnika.

Tu je i pitanje Agenciji zašto nije preispitala i ocijenila povezanost poduzeća odnosno sustave nastale prije donošenja Zakona i osnivanja Agencije, primjerice Globus grupe ili Gucić grupe i druge, od kojih su neke proizvele ekonomske i socijalne probleme. Ocjenjuje se da je to nedostatak Izvješća ali i rada same Agencije.

U ispitivanju konkretnih pojedinačnih slučajeva i odnosa između naših trgovačkih društava i nositelja multinacionalnih kompanija Agencija utvrđuje monopol i zlorabu u pravilu za našu tvrtku. To naizgled može biti točno ali time Agencija jača multinacionalni monopol u Hrvatskoj što može imati utjecaja na ulazak stranog kapitala na štetu naših tvrtki (duhanska industrija, proizvodnja šećera, trgovina), rekla je zastupnica.

Na znanje će ovo Izvješće primiti i Klub zastupnika HSS-a. Za Izvješće ne može glasovati s obzirom na to da ima dosta nedostataka u radu Agencije iako njen rad podržava, iznio je **Stjepan Dehin (HSS)** u ime Kluba zastupnika HSS-a. Osnovno obilježje stanja na tržištu u odnosu na prethodno razdoblje je povećanje zloraba velikih i najvećih poduzetnika protiv kojih je Agencija vodila i vodi postupke. Radi se o teškoj situaciji i problemu hrvatskog gospodarstva a razlog je naslijeđe koje je od nekih poduzeća svjesno stvorilo monopoliste. Ulas-

kom očekivanog stranog kapitala doći će do još većeg urušavanja slobodnog tržišnog natjecanja, rekao je, među ostalim.

Nepostojanje tržišne kulture

Tonči Tadić (HSP) javio se u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a koji će podržati ovo Izvješće, koje je, kako je rekao, značajno. Rad Agencije je koristan za razvoj tržišnog gospodarstva u Hrvatskoj i Agencija je bitan čimbenik njegovog razvoja. Tržišnom gospodarstvu nepoznat je divlji kapitalizam odnosno bezobzirno zatiranje konkurencija i takvo što je nedopustivo u zemljama koje se zaklinju na tržišno gospodarstvo i u većini njih postoje agencije poput ove.

Međutim, dovoljna pozornost nije pružena u povezivanju poduzetnika i stjecanju većinskih udjela, primjerice, kod postupka privatizacije i tu je Agencija bila nedovoljno učinkovita, posebice kad je riječ o vlasništvu u medijima, drži ovaj Klub zastupnika. Ukazujući da je jedan od fatalnih problema nepostojanje tržišne kulture u Hrvatskoj smatra nužnim da se temeljem Izvješća pristupi dopuni Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

Nužno je i ojačati ovu Agenciju jer će upravo Republika Hrvatska biti

sve izloženija ulasku stranog kapitala i već sada 70 posto financijskog tržišta nadziru stranci. Ostavimo li taj sustav bez kontrole moguće je neograničeno zatiranje domaće konkurencije što bi ujedno značilo i katastrofu brojnih malih poduzetnika, rekao je, među ostalim zastupnik.

Rasprava je zatim bila zaključena (nakon iznesene primjedbe jednog od zastupnika da je zadaća Agencije štiti sve sudionike tržišne utakmice a ne samo male poduzetnike) a riječ je zatražila **dr. Deša Mlikotin-Tomić**, ravnateljica Agencije. Objasnila je da Zakon izričito kaže da se ne primjenjuje na poduzeća koja obavljaju javne službe odnosno da se ne primjenjuje ako bi to priječilo obavljanje njihovih zadaća. Agencija je imala velik pritisak zbog komunalnog poduzeća Komunalac iz Opatije koji je podizao cijene i 300 posto da bi isključio jednog drugog poduzetnika u odvozu otpada. Smatramo da našim odlukama nismo ugrozili obavljanje zadataka komunalnog poduzeća, objasnila je ravnateljica. Složila se sa zastupnicom Zgrebec da Agencija u ovom kratkom razdoblju nije uspjela nametnuti opću raspravu o pitanjima tržišnog natjecanja, kontrole monopola i načina organiziranja te djelatnos-

ti. Potpuno smo svjesni, rekla je, da jedna Agencija ma kako velika bila ne može sama obavljati i regulirati ono što se događa na tržištu. Agencija nije nadležna za privatizaciju, dakle niti za širenje Gucić niti Globus grupe, ali Hrvatski fond za privatizaciju i drugi fondovi mogu tražiti mišljenje Agencije. Koncentraciju Dione u Splitu kada je zahvatila, preuzimanjem Dalme, Jadrankotekstila i Koteksa, 80 posto maloprodajne mreže ocijenili smo prevelikom i zabranili smo je. Što se tiče medija postupali smo strogo po zakonu, rekla je, među ostalim ravnateljica Agencije naglasivši da se sve pobliže informacije mogu naći u Glasniku Agencije.

Na kraju je zahvalila na izrazima podrške Agenciji i naglasila da osobnom odgovornošću smatra sve ono što nije bilo dobro u radu Agencije i u Izvješću a da Agencija ima osnovu za rad i uključivanje u europske integracije.

Zastupnički je dom sukladno prijedlogu svog Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu jednoglasno primio na znanje Izvješće o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (za razdoblje ožujak 1999. – travanj 2000. godine).

D. K.

IZVJEŠĆE O UPRAVLJANJU DRŽAVNIM ROBNIM REZERVAMA U 1999. GODINI

Očekuje se izvješće o potraživanjima od skladišta

Zastupnički dom razmotrio je ovo Izvješće, uz prethodnu podršku Odbora toga doma za gospodarstvo, razvoj i obnovu, koji je zatražio da se naknadno dostavi kompletno izvješće s potraživanjima prema skladištima državnim robnim rezervama.

O IZVJEŠĆU

Uvodno je o Izvješću govorio pomoćnik ministra za gospodarstvo **Kamilo Vrana**. Podsjetio je kako je Zakon o državnim robnim zalihama, na temelju kojega je izrađeno izvješće, stupio na snagu u svibnju 1998., da su Programom, iz ožujka 1999. određene vrste i nazivi roba koje čine

stalne robne zalihe, dok su odlukom Vlade iz travnja iste godine određeni količina i razmještaj po mjestima skladištenja. Te godine obavljena je podjela postojećih državnih zaliha na stalne i tržišne te u vođenju knjigovodstva prešlo se na način evidentiranja za korisnike Državnog proračuna. Krajem 1999. Ministarstvo financija zauzelo je stajalište da se, od 1. siječnja 2000., na državne robne zalihe ne primjenjuju odredbe Zakona o porezu na dodanu vrijednost.

U Izvješću je dat skraćeni prikaz godišnjeg popisa sredstava robnih zaliha te prikaz upravljanja robnim zalihama prema vrsti i namjeni, a i prikaz financiranja i troškova poslovanja od 1993. do 1999.

• Preispitat će se uloga stalnih i tržišnih robnih zaliha te predložiti zakonska rješenja za njihovo stvarno i institucionalno razdvajanje

Redoviti godišnji popis (u kojem već treću godinu, uz inventurne komisije tvrtki i skladištare, sudjeluju i predstavnici županijskih ureda za gospodarstvo te, po potrebi, predstavnici Uprave za veterinarstvo i Državnog inspektorata) obavljen je kod ukupno 173 pravne osobe na 197 lokacija. Utvrđeni su inventurni manjkovi robe državnih robnih zaliha na teret

BROJ
267

IHS
13. VI. 2000.

skladištara u iznosu od 11 milijuna i 5.669 kuna, koji su rješavani u upravnom postupku izdavanjem rješenja kojima je naložen povrat robe ili pokriće financijske vrijednosti inventurnog manjka. Protiv pravnih osoba pokrenuti su kazneni i prekršajni postupci.

• Utvrdjeni inventurni manjkovi na teret skladištara u iznosu od 11 milijuna i 5669 kuna.

Sveukupna vrijednost roba i skladišta s 31. prosinca 1999. iznosila je 916 milijuna i 36.351,87 kuna. Tržišne robne zalihe čine 72 posto ukupnih zaliha, dok je 79 posto njih – pšenica iz otkupa. Stalne zalihe, koje bi – kako je naglasio pomoćnik ministra – po funkciji trebale zapravo biti i jedino što robne zalihe drže, čine 21 posto i u odnosu na program stalnih zaliha nedostaje robe u vrijednosti od oko 595 milijuna kuna.

Pomoćnik ministra za gospodarstvo upoznao je zastupnike sa zaključkom Vlade RH kojim se Ravnateljstvo Ministarstva gospodarstva za robne zalihe zadužuje da u suradnji s nadležnim ministarstvima preispita ulogu stalnih i tržišnih robnih zaliha te da Vladi RH predloži zakonska rješenja za njihovo stvarno i institucionalno razdvajanje te da Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva izradi prijedlog utemeljenja Agencije za tržišnu i strukturnu potporu poljoprivredi.

RASPRAVA

**ZASTUPNIČKI
DOM**

Stjepan Živković (HSS) izvijestio je zastupnike da će Klub zastupnika HSS-a primiti Izvješće na znanje, ali

da zahtijeva da se naknadno dostavi kompletno izvješće, s potraživanjima prema skladištima i skladištarima državnih robnih zaliha. Podsjetivši na »pšeničnu aferu«, ustvrdio je zatim da i dandanas postoje sumnje »da tu nešto ne štima najbolje ili da, u najmanju ruku, u protekle dvije godine puno tih stvari nije bilo na svom mjestu«.

Zastupnik je, nadalje, upozorio da se ne vidi tko je, zašto i pod kojim uvjetima (osim »VUPIK-u« i »Belju« i nekim manjim firmama dao pšenicu na zajam (ima naznaka – po vrlo povoljnim uvjetima – na pet ili čak deset godina, uz male kamate). Upozorio je, uz to, da Hrvatska osim pšenice nije imala dovoljno i drugih strateških proizvoda (napose svinjskog i junećeg mesa).

Iz izlaganja ovog zastupnika još izdvajamo: upit dobivaju li svi na skladištenje državnu pšenicu pod jednakim uvjetima (raspisuje li se natječaj) i upozorenje kako se iz Izvješća ne vidi treba li Hrvatskoj »seljačka pšenica«.

Tonči Tadić (HSP) izvijestio je zastupnike da Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a ima čitav niz zamjerki na Izvješće. Neshvatljivo im je da je Ravnateljstvo za robne zalihe cijelu godinu usklađivalo svoje poslovanje sa zakonskom regulativom. Nedopustive su, kažu isprike da je Ministarstvo financija tek krajem 1999. na mnogobrojne zahtjeve Ministarstva gospodarstva zauzelo stajalište da se na državne robne zalihe ne primjenjuju odredbe Zakona o PDV-u (to je jedan od odraza stanja u zemlji, u kojoj se PDV uveo, a da nije bilo jasno na što se sve moraju primijeniti). Nevjerojatno je, pak, kako reče, da u zemlji s vrlo razvijenom revizorskom službom netko obavlja samokontrolu. (»na tragu iz pretprošlog sustava – kritike i drugarske samokritike«). Ako se moglo pregledati 96 posto imovine moglo se i tih 4 posto, dometnuo je zastupnik.

Zanimalo ga je, nadalje, je li itko odgovarao za inventurni manjak na teret skladištara, kakvi su nalazi revizi-

zije za 1998. (kakav je bio prijenos u 1999.) poznati po »pšeničnoj aferi« te da li se kod razmatranja poticaja za ovu godinu imalo u vidu naslijeđeno stanje u robnim zalihama i neće li bez jasnog plana razvoja poljoprivrede doći do skladištenja viškova (koje netko ipak treba otkupiti od poljoprivrednika) uz istodobne manjkove koje ova zemlja sebi ne može dopustiti. Zabrinjava, rekao je još Tonči Tadić, činjenica da nema dovoljno stalnih robnih zaliha.

Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a založio se za što tješnju vezu Državnog ravnateljstva za robne rezerve s Ministarstvom gospodarstva i Ministarstvom poljoprivrede, kako se ne bi dogođali propusti.

Marko Baričević (HSLs) uvodno je napomenuo da izvješće nije kompletno – da je riječ o izvješću o inventurama u robnim zalihama nego o upravljanju državnim robnim zalihama te da bi zastupnici morali dobiti sve podatke. Prigovorio je, nadalje, što raspravi ne prisustvuju predstavnici Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, upitao kako namaći sredstva ako nisu u Proračunu te predložio da se u Bosnu i Hercegovinu umjesto novca pošalje pšenica kao pomoć a za predviđenih 300 milijuna da se otkupe tržišni viškovi pšenice.

U ime predlagatelja **Kamilo Vrana**, pomoćnik ministra za gospodarstvo, izvijestio je zastupnike da se na zahtjev mogu dobiti i detaljniji podaci. Kad je riječ o otkupu ovogodišnjih tržišnih viškova u Proračunu za to nisu predviđena sredstva. Plan je da se pravovremenom naplatom ranijih tržišnih viškova namaknu sredstva za otkup ovogodišnjih, a što se tiče naplate – naplaćeno je ono što je prodano.

Ovim je rasprava bila završena. Potpredsjednik Zastupničkog doma, mr. Mato Arlović izvijestio je zastupnike da će se o ovoj točki dnevnog reda glasati naknadno, što je i učinjeno. Dom je Vladu obvezao da dostavi kompletno izvješće s potraživanjima prema skladištima državnih robnih zaliha.

J. R.

Izbori – imenovanja – razrješenja

Zastupnički dom donio je više odluka na prijedlog Odbora za izbor, imenovanja i administrativne poslove:

- **Miroslav Furdek** izabran je za člana Odbora Zastupničkog doma za ratne veterane. Te dužnosti razriješen je **Željko Ledinski**.

- **Stjepan Dehin** izabran je za člana Odbora Zastupničkog doma za izbor, imenovanje i upravne poslove.

- U Nadzorni odbor Hrvatske banke za obnovu i razvitak imenovani su: (za članove) **Ante Grabovac**, dr. **Đuro Njavro** i dr. **Zvonimir Sabati**, te (za zamjenike) **Valter Drandić**, **Mate Granić** i dr. **Boris Kandare**.

- U Savjet za robne zalihe imenovani su: iz redova zastupnika **Marko Baričević**, **Zorko Vidiček** i **Stjepan Živković**, a iz redova uglednih gospodarstvenih stručnjaka prof. dr. **Milovan Jovanović** i dr. **Ivo Krpina**.

- U Nadzorni odbor Hrvatskog fonda za privatizaciju imenovani su: iz reda zastupnika **Mario Kovač**, **Luka Roić**, **Ivan Šuker** i **Tonči Žuvela**, a iz reda uglednih financijskih stručnjaka **Milivoj Brozina** i **Vesna Željeznjak**.

Novi ravnatelj Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja

- Mr. **Hrvoje Momčinović** imenovan je (85 glasova »za«, 11 »suzdržanih«) za ravnatelja Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja. Te dužnosti razriješena je (63 glasa »za«, 22 »protiv« i jedan »suzdržan«) prof. dr. **Deša Mlikotin-Tomić**.

S obzirom na neslaganje Kluba zastupnika HDZ-a razrješenjem dosadašnje ravnateljice i njihov prijedlog da se to skine s dnevnog reda u cijelosti najprije donosimo obrazloženje Prijedloga o razrješenju, a zatim i prikaz rasprave koja je s tim u svezi uslijedila.

Obrazloženje razrješenja

Raspravljajući o »Izvješću o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja« radna tijela i klubovi Zastupničkog doma zaključili su Zastupničkom domu predložiti razrješenje ravnateljice Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja zbog toga što »ima nedostataka u radu Agencije i što postoje konceptijske razlike glede tržišnog natjecanja«, odnosno postoje razlike između Vladinog programa i

rada Agencije. Osim toga i sama ravnateljica je zbog navedenih razlika izrazila »spremnost da trenutno podnese osobne konzekvence s obzirom na svoj mandat«.

Klubovi zastupnika cijene da je nedopustivo postojanje »konceptijskih« razlika između izvršne vlasti i djelovanja Agencije, poglavito ako se ima u vidu da Savjet Agencije imenuje Vlada Republike Hrvatske. Sve moguće razlike je potrebno i moguće ukloniti putem Savjeta, a da se osigura razvoj tržišnih odnosa i zaštita od monopolskog položaja uz ostvarivanje funkcije pravne države. Za klubove zastupnika (SDP-a, HSLs-a, HSS-a, IDS-a, HNS-LS-a) nedvojbeno je da je za »konceptijske razlike« između nositelja izvršne vlasti i djelovanja Agencije, na strani Agencije najodgovornija ravnateljica, te sukladno članku 29. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja predlažu njezino razrješenje.

Primjedbe na razrješenje

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Vladimir Šeks**, je ustvrdio kako nije točno, kako stoji u obrazloženju Prijedloga za razrješenje, da su radna tijela i klubovi Zastupničkog doma predložili razrješenje. Klub zastupnika HDZ-a nije to predložio, a napomena o konceptijskim razlikama – uočnim na temelju rasprave o Izvješću o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja – između Vladinog programa i rada Agencije samo su puka tvrdnja bez obrazloženja – rekao je zastupnik, napomenuvši kako bi bilo zanimljivo znati u čemu se ogledaju te konceptijske razlike.

Nekorektno je i krajnje neodgovorno na temelju nekih »navodnih konceptijskih razlika« donijeti uistinu nepravednu odluku, koja bi, jednostavno, bila na tragu najobičnijeg smjnjivanja u korist vladajućih struktura – rekao je **Vladimir Šeks**.

Dr. **Vilim Herman** (HSLs) predsjednik Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove rekao je kako je iz duha teksta posve jasno da se radilo o konzultiranju klubova šestorice, a zatim dodao kako je različitost koncepcija očitovala sama **Deša Mlikotin-Tomić** u svom Izvješću (tada je bila prilika, napomenuo je, da zastupnik Šeks osobno ili u ime Kluba zastupnika HDZ upita što to znači, po sa-

držaju i formi) te da nema razloga za povlačenje ove točke.

Napomenuvši kako politika svršenog čina neće biti dobra i kako najveća oporbena stranka nije očito bila vrijedna konzultacija, **Vladimir Šeks** je ostao kod svog zahtjeva, ustvrdivši kako je riječ o smjeni da bi se udovoljilo zahtjevima šest političkih stranaka vladajuće većine.

Radi ispravka netočnog navoda za riječ se javio **Branimir Tušek** (SDP) upozorivši kako je u radu Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove sudjelovao zastupnik HDZ-a **Ivan Jarnjak**. Prof. dr. **Vesna Pusić** (HNS) pojasnila je kako nije riječ o »navodnim« konceptijskim razlikama već su navodni znaci zato jer je riječ o citatu onoga što je napisala sama gospođa **Tomić** te da se na temelju njezine vlastite izjave de facto ovo predlaže od klubova.

Drago Krpina (HDZ) upitao je da li bi se, analogno, moglo tražiti izglasavanje nepovjerenja Vladi zato jer se konceptijski ne slaže s jednom drugom intitucijom, koja isto tako odgovara Zastupničkom domu. Upozorio je zatim kako u obrazloženju nije navedeno o kakvim je konceptijskim različitostima riječ. Po ocjeni zastupnika, ne postoje nikakvi stvarni razlozi za razrješenje osim političkih odnosno riječ je, kako reče, o najobičnijoj političkoj smjeni koja se uklapa u širu pojavu političkih čistki u Hrvatskoj.

Vilim Herman je na to izjavio kako se posve razumije »ova gotovo neopisiva količina brižnosti kolege **Krpine**«, ali da je obrazloženje dovoljno utemeljeno, dok je **Josip Leko** (SDP) rekao kako zastupnik **Krpina** netočno i neprimjereno sugerira izjednačavanje statusa Vlade i Agencije s obzirom na to da Sabor nije, prihvatio njezinu koncepciju, a Vladinu jest – prihvativši njezin Program.

Drago Krpina odgovorio je **Hermanu** kako nije na njemu da ocjenjuje njegovu (ne)brižnost, a **Leki** kako nije točno da se ne mogu povlačiti analogije. Agencija je dužna provoditi zakon, a ne nikakvu koncepciju, a i ne zna se sadržaj tih navodnih konceptijskih razloga.

Potpredsjednik Doma, mr. **Mato Arlović** (SDP), napomenuo je kako su svi zastupnici mogli pitati o kakvim

je razlikama riječ prilikom rasprave o radu Agencije (»jer je u popratnom dopisu to tako napisano«) te podsjetio kako su predstavnici Kluba zastupnika HSS-a u svojoj diskusiji naveli nedostatke u radu Agencije.

Dragutin Vukušić (SDP) javio se radi ispravka navoda kolege Krpine. Nije točno da su nastale političke čistke, rekao je, potkrijepivši to tvrdnjom o nekoliko županija u kojima nitko nije smijenjen, kako reče, ni politički ni na drugi način.

Drago Krpina nazvao je to notornom neistinom, podsjetivši zastupnika na dokument koji su, prije mjesec i pol dana, svojim lokalnim organizacijama uputili tajnici šest vladaju-

ćih stranaka. Po njegovim riječima, riječ je bila o uputama za političke smjene i imenovanje stranačkih ljudi po stranačkom ključu. Zar nisu političke čistke, dometnuo je, smjena svih upravnih vijeća svih hrvatskih bolnica i Povjerenstva za dodjelu nagrade »Vladimir Nazor« (u kojem je bio i Ranko Marinković).

Milan Kovač (HDZ) naglasio je »da se ne bi stekao krivi dojam« kako je dosadašnja ravnateljica uvažena profesorica na Ekonomskom fakultetu, nestranačka osoba, uz upit – što onda mogu očekivati članovi HDZ-a na funkcijama.

Nenad Stazić (SDP) napomenuo je na to kako je nestranačka osoba i

Hrvoje Momčinović te da se radi o stručnosti, na što je **Milan Kovač** uzvratio kako je Momčinović magistar, a Deša Mlikotin-Tomić prof. dr. znanosti. Ovime je rasprava o, za HDZ, spornom razrješenju bila završena i uslijedilo je imenovanje novog ravnatelja.

Ostala imenovanja

• Za članove **Vijeća HINA-e** imenovani su: dr. **Borislav Graljuk**, **Želimir Janjić**, dr. **Zlatko Kramarić**, **Ljubica Lalić**, **Dorica Nikolić**, **Vesna Podlipec**, **Nenad Stazić**, mr. **Nevio Šetić**, **Vesna Škare-Ožbolt**, dr. **Tonči Tadić**.

J. R.

REZOLUCIJA USVOJENA NA 103. KONFERENCIJI

INTER-PARLIAMENTARY UNION
103rd Conference and related meetings
Amman, 30 April - 6 May 2000

Rezolucije 103. interparlamentarne konferencije

Višestranačko izaslanstvo Hrvatskoga državnog sabora, koje je predvodila zastupnica u Zastupničkom domu i predsjednica Izvršnog odbora Hrvatske interparlamentarne grupe prof. dr. Vesna Pusić, sudjelovalo je u radu 103. konferencije Interparlamentarne unije u Ammanu (30. 4. – 6. 5. 2000.). U nemirnoj regiji Bliskoga istoka, u kojoj stabilan i siguran Jordan ima ulogu posrednika, više od 130 parlamentarnih izaslanstava iz zemalja članica IPU raspravljalo je i donijelo rezoluciju o »**Postignuću mira, stabilnosti i sveobuhvatnog razvitka u svijetu te kovanju bližih političkih, gospodarskih i kulturnih veza među narodima.**« O drugoj glavnoj temi – »**Dijalogu među ljud-**

bama i kulturama« – također primjerenom mjestu održavanja konferencije zbog suživota triju etničkih i vjerskih zajednica u Jordanu, usvojena je dosad najopsežnija rezolucija IPU o civilizacijskim i kulturološkim pitanjima međuparlamentarne svjetske suradnje; kanadski prijedlog ove rezolucije kosponsorirao je i Hrvatski državni sabor. Tema »**Potpora parlamentarnata pravima izbjeglica i osoba raseljenih zbog ratova i okupacije, te u korist međunarodne suradnje radi razrade i provođenja strategija u borbi protiv krivične djelatnosti krijumčarenja ljudima**« naknadno je stavljena na dnevni red konferencije (dobivši potrebnu dvotrećinsku većinu glasova parlamentaraca), zbog ak-

tualnosti i urgentne potrebe rješavanja pitanja sve većega broja izbjeglica te krijumčarenja ljudima koje se sve čvršće povezuje s organiziranim međunarodnim kriminalom.

Sve tri rezolucije donosimo u prijevodu u ovome broju IHS-a. Ammanska konferencija ispunila je još jednu istaknutu i sve važniju zadaću Interparlamentarne unije kao zagovornika jednakopravnosti žena u političkomu, kao i u drugim segmentima života; u jordanskome društvu, koje se smatra naprednim u regiji, žene ulažu velike napore u borbi za ljudska i ženska prava, ali sadašnji saziv (dvodomnog) parlamenta ima samo tri zastupnice.

A. P.

Postignuće mira, stabilnosti i sveobuhvatnog razvitka u svijetu te kovanje bližih političkih, gospodarskih i kulturnih veza među narodima

103. interparlamentarna konferencija:

U uvjerenju da parlamenti, kao predstavnici naroda, igraju važnu ulogu u promicanju dijaloga i jačanju srdačnih veza među nacijama i narodima na političkom, gospodarskom i kulturnom području, u cilju stjecanja globalne stabilnosti i mira,

uvjerena u to da su Ujedinjeni narodi i regionalne organizacije što se nalaze u Povelji UN potrebniji nego ikad kako bi se obuzdavali i rješavali sukobi među nacijama, te da UN mora ostati kamenom temeljcem snažne globalne suradnje, a **pozdravljajući**, u ovome kontekstu, reforme što su u tijeku u OUN,

zabrinuta zbog akcija Svjetske banke i MMF-a koje nisu polučile uspjeh u sužavanju jaza između bogatih i siromašnih zemalja,

u uvjerenju kako – iako globalizacija gospodarstva, povećanje trgovine i ubrzanje tehničkog napretka, svako hrane razvitak – oni i pogoršavaju neravnotežu između najbogatijih i najsiromašnijih zemalja utoliko što daju prednost, iznad svega drugoga, tržišnim silama,

uvjerena u to da su nepravedna raspodjela bogatstva među zemljama i znatni raskorak u životnom standardu ljudi glavni čimbenici neravnoteže i izvor sukoba među nacijama,

uvjerena, također, u to kako nejednakosti u jednoj zemlji sprječavaju održivi razvitak,

svjesna da je istinski i trajni mir neophodno potreban za održiv gospodarski, socijalni i kulturni razvitak usredotočen na ljudska bića i namijenjen svima,

podsjecajući na to da je sudjelovanje ljudi u odlukama koje ih se tiču neophodno za uspjeh svakoga projekta,

ističući da žene ne sudjeluju ravnopravno s muškarcima u političkome, gospodarskom i socijalnom odlučivanju te da često diskriminacija spram žena, uključujući siromaštvo, uskraćivanje njihovog pristupa izobrazbi, nasilje i spolno iskorištavanje, ograničava njihovu sposobnost da pridonosi previranju i rješavanju sukoba unutar država i među njima,

potvrđujući da je parlamentarna demokracija zasnovana na poštivanju ljudskih prava najbolje sredstvo da se osiguraju transparentnost, pravda,

sloboda narodâ i sloga među nacijama,

ističući da transparentnost u odlučivanju i pun pristup informacijama privlače veću obvezanost involviranih osoba,

zabrinuta zbog prevelikog naoružanja, što stvara nepovjerenje među zemljama i izaziva financijsko rasipanje,

jako zabrinuta da siromaštvo sa svojim posljedicama, uključujući glad, neishranjenost i nepismenost, izaziva bespomoćnost i marginalizaciju, što predstavljaju zapreku za sudjelovanje u društvu i u procesima odlučivanja,

reafirmirajući važnost rezolucije IPU o »Parlamentarnoj akciji poticanja svih zemalja da potpišu i ratificiraju Sveobuhvatni sporazum o zabrani pokusa, kojim se zabranjuju svi nuklearni pokusi, da potiču mjere općega i nediskriminativnog nuklearnog neširenja, te a djeluju u smjeru konačnog uklanjanja svega nuklearnog oružja«; rezolucija je usvojena na 101. konferenciji IPU (travanj 1999., Bruxelles) s krajnjim ciljem ukidanja svih oblika nuklearnog naoružanja;

1. **Pozdravlja** proklamaciju Ujedinjenih naroda – godinu 2000. proglašenu Međunarodnom godinom za kulturu mira;

2. **Preporučuje** da sve vlade provede politiku i usvoje mehanizme za iskorjenjivanje siromaštva i smanjenje nejednakosti, te u tome kontekstu **ponavlja** kako se obvezala provesti zaključnu Deklaraciju usvojenu na specijaliziranoj Interparlamentarnoj konferenciji o ostvarenju ciljeva Svjetskoga summita o hrani s pomoću strategije održivog razvitka, koja je održana u Rimu, 1998. godine;

3. **Traži** od nacija i međunarodnih organizacija da dadu prvenstvo razradi programâ u svezi sa ženama i djecom;

4. **Podsjeca** na to da je Glavna skupština UN preporučila da razvijene zemlje povise iznos vlastite službene pomoći za razvitak na 0,7 posto bruto nacionalnog proizvoda;

5. **Zahtijeva** od međunarodnih financijskih organizacija da pružaju potporu programima za borbu protiv siromaštva i marginalizacije, da nepovoljne učinke programâ prilagodbe ograniče na najranjivije sektore

pučanstva i pruže prednost socijalnim ciljevima;

6. **Traži, nadalje**, od međunarodne zajednice da dalje provodi nastojanja u svezi s preustrojem sustava trgovine u skladu s načelima nediskriminacije i međusobne koristi;

7. **Pruž**a potporu odlukama o anuliranju inozemnog duga jako prezađenih siromašnih zemalja (engl. »HIPC«) i **poziva** na širenje kriterija prihvatljivosti (zemalja koje bi ušle u obuhvat) za takve mjere, sukladno rezoluciji IPU o ovome predmetu, usvojenoj na 101. konferenciji IPU u Bruxellesu;

8. **Zagovara** pretvaranje inozemnog duga zemalja u nastanku u projekte socijalnog razvitka;

9. **Podsjeca** na to da su očuvanje okoliša i razvitak od bitne važnosti za održivi razvitak, mir među narodima i opstanak budućih naraštaja;

10. **Poziva** sve države da provedu Agendu 21 koja je usvojena na Summitu o planetu Zemlji 1992. godine a ažurirana 1997.;

11. **Reafirmira** važnost rezolucije IPU o »Suradnji u korist svjetske i regionalne sigurnosti i stabilnosti, kao i radi poštivanja svih oblika suvereniteta i neovisnosti država«, što je usvojena na 97. konferenciji IPU (travanj 1997., Seoul);

12. **Smatra** kako su mjere izgradnje povjerenja dobro sredstvo za jačanje sigurnosti i stabilnosti u međunarodnim odnosima, poglavito s pomoću aktualnog dijaloga o koncepcijama obrane i sigurnosti te o doktrinama;

13. **Zahtijeva** ukidanje onih tipova sankcija što najteže pogađaju civile, poglavito djecu;

14. **Ne odobrava** gomilanje oružja za masovno uništenje i konvencionalnog naoružanja, te naglo povećanje nezakonitog trgovanja sitnim oružjem koje predstavlja sve veću prijetnju;

15. **Odlučno traži** od svih država da ograniče vlastite oružane snage striktno na sigurnosne potrebe te da koriste na taj način oslobođena sredstva za ciljeve mira i suradnje;

16. **Preporučuje** da sve države potpišu i ratificiraju Sporazum o neširenju nuklearnog oružja;

17. **Izražava nadu** da će sve oružje za masovno uništenje – bilo ono konvencionalno, biološko, kemijsko ili nuklearno – nestati što prije bude moguće.

Dijalog među uljodbama i kulturama

103. interparlamentarna konferencija:

Reafirmirajući ciljeve i načela Povelje Ujedinjenih naroda,

Pozdravljajući činjenicu da je glavna skupština UN-a proglasila godinu 2001. »Godinom Ujedinjenih naroda za dijalog među uljodbama«,

Pozdravljajući, ujedno, odluku glavnoga tajnika UN-a o imenovanju osobnog predstavnika za Godinu UN-a za dijalog među uljodbama,

Podsjećajući na osnovnu ulogu UNESCO-a u međunarodnoj suradnji na kulturnom području, te **zamjećujući sa zadovoljstvom** njegov važan doprinos provođenju ciljeva Godine UN-a za dijalog među uljodbama, napose s pomoću njegovih interkulturalnih projekata,

Podsjećajući na to da je, temeljem Statuta IPU, jedna od namjera Interparlamentarne unije djelovati u korist mira i suradnje među narodima,

Podsjećajući, nadalje, kako je IPU središnja točka za svjetski parlamentarni dijalog,

Prepoznavši važnu ulogu što je može igrati IPU u unapređivanju interakcije među društvima i narodima i promicanju dijaloga među različitim uljodbama,

Reafirmirajući stajalište da su sva ljudska bića univerzalna, nedjeljiva i međuovisna,

Svjesna toga da su svaka uljodba i kultura jedinstvene i nezamjenjive,

Svjesna toga da su sve kulture i uljudbe dio zajedničkog naslijeđa čovječanstva,

Zamjećujući kako rekurentni problemi što ih stvaraju sukobi – kao što su humanitarne krize, kršenja ljudskih prava i rijeke izbjeglica, te globalna pitanja – uključujući siromaštvo, međunarodni organizirani kriminal, terorizam i probleme okoliša širom svijeta – stvarno ugrožavaju svako ljudsko biće, te **vjerujući** kako su tolerancija i poštivanje kultura drugih preduvjeti za trajni mir,

Ističući kako se usredotočenost na dijalog između uljudbi i kultura ne smije tražiti kao opravdanje diskriminativnim zakonima i praksi unutar kultura i uljudbi, poglavito u svezi sa ženama, niti se ona smije koristiti da bi se manje stremilo za ljudskim pravima,

Ističući, nadalje, kako su poštivanje razlika i tolerancija spram drugih u društvu, bez obzira na njihovu spolnu, rasnu, vjersku ili političku pripa-

dnost, jednako važni kao poštivanje i tolerancija spram kultura i uljudbi drugih,

Uvjerena u to da dijalog među različitim kulturama i uljodbama – unutar država kao i među njima – može pridonijeti da se lakše uoče njihove zajedničke vrijednosti, uključujući opća ljudska prava,

Prepoznajući kako pozitivna i međusobno korisna interakcija među uljodbama pridonosi, tijekom ljudske povijesti, mirnom suživotu nacija i kulturnom obogaćenju ljudi,

Tvrdeći da je kulturna raznolikost blago čovječanstva i preduvjet za ljudski razvitak, isto tako kao što i biološka raznolikost obogaćuje našu prirodnu sredinu i bitna je za njezinu zaštitu,

Naglašavajući važnu ulogu dijaloga u svim porama društva: među pojedincima, vladama, nevladinim udruženjima, te nacionalnim i međunarodnim organizacijama,

Uvjerena u to da izobrazba može pridonijeti boljem razumijevanju kultura i uljudbi drugih,

Zamjećujući kako tolerancija i poštivanje raznolikosti olakšavaju puno uživanje svih općih prava svim pojedincima,

Podsjećajući na članak 27(1) Opće deklaracije o ljudskim pravima, prema kojoj »svatko ima pravo na slobodno sudjelovanje u kulturnom životu zajednice, uživanje u umjetnosti i udio u znanstvenom napretku i koristima što ih on donosi«,

Prepoznajući da međunarodne kulturne i znanstvene razmjene vode usađivanju međusobnog poštovanja i povjerenja u različite kulture i uljudbe te dobroj volji za međusobnim dijalogom,

Svjesna toga da tehnološka ekspanzija medija, poglavito Internet, još čvršće povezuje različite kulture i uljudbe, te da se to – iako povećava mogućnosti vođenja dijaloga – može percipirati i kao prijetnja kulturnoj raznolikosti,

Podsjećajući na izjavu Stockholmske konferencije o kulturnoj politici u cilju razvitka: kako bi se »kulturna dobra i usluge trebalo u cijelosti priznati i tretirati ne na način kao da je riječ o drugim oblicima robe«,

Potvrđujući kako bi se mogle unaprijediti mogućnosti što ih nudi globalizacija na način da se primjereno vodi računa o raznolikosti kultura i uljudbi,

Svjesna toga da su u socijalnim promjenama koje prate globalizaciju sadržani rizici, kao i mogućnosti, te su one, stoga, za neke, izvorom zabrinutosti ili straha,

Zamjećujući da u globaliziranom društvu zajedničko djelovanje svjetske zajednice ovisi o razumijevanju koje nadilazi razlike ukorijenjene u uljodbama i kulturama,

Ističući kako bi se dijalogom među kulturama i uljodbama trebalo njezgovati razumijevanje zajedničkih vrijednosti i pridržavanje općih ljudskih prava,

1. **Odlučuje** promicati dijalog među uljodbama i kulturama;

2. **Poziva** parlamente na poduzimanje učinkovitih mjera u cilju očuvanja i promicanja kulturne raznolikosti na nacionalnoj i međunarodnoj razini te, preciznije, na poticanje ostvarenja svih kultura što postoje na njihovom teritoriju, među ostalim s pomoću donošenja zakona koji osiguravaju slobodu izražavanja i stvaranja, pluralizam medija javnog priopćavanja, sudjelovanje svih žena i muškaraca u kulturnom i političkom životu, te zaštitu manjinskih kultura;

3. **Poziva** parlamente da se bore za otvoren i široko zasnovan interkulturalni dijalog kojim se prepoznaje važnost intelektualnih, umjetničkih i kreativnih doprinosa;

4. **Poziva** parlamente da svima osiguraju slobodu sudjelovanja u kulturnom i političkom životu zajednice;

5. **Poziva** parlamente da svakako zahtijevaju od vlada da djeluju u korist slobodnog pristupa izobrazbi za svakoga, kao i jednakih mogućnosti pristupa za djevojčice i dječake, napose u tehnološkim i komunikacijskim medijima;

6. **Poziva** države da se pobrinu da izobrazba, osposobljavanje i školovanje pomažu promicanju međusobnog poštovanja i povjerenja među kulturama i uljodbama, da u programe izobrazbe i osposobljavanja uključuju pouku o interkulturalnom dijalogu, te da potiču građane na učenje nekoliko jezika;

7. **Poziva** nacionalne/državne parlamente i parlamentarne na djelatno sudjelovanje u programima UN-a i UNESCO-a u korist dijaloga među uljodbama i kulturama, te da potiču vlade da pridonose takvim programima;

8. **Poziva** države na poduzimanje akcija promicanja raznolikosti, vodeći pritom brigu da se temeljna

ljudska prava poštuju i budu svima zajednička, te da iznađu politiku koja štiti manjinske skupine i zakone koji jamče puno ostvarivanje njihovih temeljnih prava;

9. **Zahtijeva** od svih država koje to još nisu učinile da žurno ratificiraju Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije spram žena (CEDAW) ili da joj pristupe, te da se bezrezervno pridržavaju svih obveza slijedom te konvencije, te da ratificiraju Neobvezni protokol DEDAW; također **poziva** sve države na eliminaciju tradicionalne prakse škodljive za žene i djecu, nasilja, spolne zloporabe i iskorištavanja;

10. **Poziva** vlade da priznaju česta kršenja ljudskih prava djece, što rezultira njihovom fizičkom i spolnom zloporabom, te da poduzmu praktične mjere u borbi protiv takvih zloporaba; također **predlaže** osnutak međuparlamentarne mreže za borbu protiv zloporabe djece, pod pokroviteljstvom Interparlamentarne unije;

11. **Poziva** vlade da zatraže pomoć od UN-a i drugih relevantnih međunarodnih tijela u svezi s promicanjem i zaštitom svih ljudskih prava za sve ljude;

12. **Poziva** države da uklone prepreke izravnom pristupu novim medijima kako bi se zajamčile jednake mogućnosti informiranja za sve, uz nastojanja da se uvedu mehanizmi koji bi štitili djecu;

13. **Predlaže** da se programima razvojne suradnje obuhvati više kulturnih projekata, kao što su inicijative za stimuliranje kulturnih industrija što se počinju razvijati u zemljama u razvoju, te **potertava** potrebu

da se povede više računa o kulturnom identitetu njihovih korisnika, u pripremi i provođenju tih programa;

14. **Poziva** države da olakšaju pregovore o novim međunarodnim trgovinskim sporazumima i instrumentima što promiču, štite i čuvaju kulturu i jezičnu raznolikost tako da dopuste zemljama da pružaju potporu vlastitim kulturnim industrijama i proizvodima, te **naglašava** kako bi se trebalo priznati da kulturna dobra i usluge nisu poput drugih oblika robe te ih ne treba tretirati kao takve;

15. **Poziva** države na korištenje tehnološkog potencijala tih novih medija za promicanje razumijevanja među kulturama i uljodbama;

16. **Poziva** nacionalne/državne parlamente, vlade, sve pripadnike građanskog društva, nacionalne i međunarodne institucije, na djelatno sudjelovanje u dijalogu među kulturama i uljodbama;

17. **U cijelosti podržava** apel Glavne skupštine Ujedinjenih naroda u korist organiziranja primjerenih kulturnih, obrazovnih i socijalnih programa tijekom Godine za dijalog među uljodbama, s **preporukom** da se odnosna tijela ne ograniče tek na djelatnosti izgradnje svijesti u cilju promicanja zamisli o dijalogu među uljodbama, već da iskoriste Godinu UN-a kao priliku za lansiranje ili poticanje praktičnih dijaloga među kulturama ili uljodbama na lokalnoj, nacionalnoj, regionalnoj ili svjetskoj razini što se mogu nastaviti i nakon godine 2001.;

18. **Poziva** vlade da pozitivno odgovore na ponude pomoći, napose kad

posebni izjavitelji UN-a te radne skupine i druge organizacije ili pojedinci zatraže posjete njihovih zemljama, u cilju vođenja daljnega znakovitog dijaloga;

19. **Kategorički zahtijeva** od parlamenta i parlamentaraca:

a) da preuzmu odgovornost u cilju postignuća ciljeva politike dijaloga među uljodbama i kulturama, poglavito s pomoću donošenja zakonodavnih mjera te dodjelom traženih proračunskih sredstava;

b) da učvrste parlamentarni dijalog među uljodbama i kulturama u okviru Interparlamentarne unije, s pomoću takvih inicijativa kao što je osnutak skupina međuparlamentarnog prijateljstva;

20. **Ističe** potrebu za tim da se države pobrinu kako bi im nacionalne nastavne osnove na svim razinama izobrazbe, a poglavito u ranim stadijima, pružale mogućnosti učenicima i studentima za stjecanje znanja i poštovanja spram svih kultura, vjera i uljudbi te promicale opću kulturu mira i tolerancije; **naglašava** potrebu da se osobita pozornost posveti uklanjanju seksističkih stereotipa i seksističkog jezika, poglavito iz školskih udžbenika;

21. **Preporučuje** da tajništvo Interparlamentarne unije i nacionalni/državni parlamenti, u koordinaciji s tajništvom Ujedinjenih naroda, UNESCO-m i drugima relevantnim organizacijama, pripreme doprinos IPU-a programima za godinu 2001., Godinu dijaloga među uljodbama Ujedinjenih naroda.

Potporna parlamenta pravima izbjeglica i osoba raseljenih zbog ratova i okupacije, pomoć u cilju njihove repatrijacije, te korist međunarodne suradnje radi razrade i provođenja strategija u borbi protiv krivične djelatnosti krijumčarenja ljudima

A. Izbjeglice

Duboko zabrinuta zbog sve većeg broja izbjeglica i osoba raseljenih zbog okupacije, ratova i razmirica u različitim dijelovima svijeta,

Reafirmirajući temeljnu važnost Konvencije iz 1951. što se odnosi na status izbjeglica te njezin Protokol iz 1967.,

Podsjećajući na načelo neforsiranja povratka (non-refoulement⁽⁴⁾) iz međunarodnog prava, kojim se traži da ni jedna država ne vrati ni na koji način izbjeglice u zemlju u kojoj im život ili sloboda mogu biti ugroženi, a uključuje neodbijanje na granici,

Izražavajući duboku zabrinutost zbog bijednih uvjeta što pogađaju

izbjeglice i raseljene osobe, te zbog njihove teške patnje,

Svjesna kako većinu izbjeglica čine žene, djeca i stariji, kojima su potrebni posebna briga i pomoć,

Podsjećajući na to da problem izbjeglica i raseljenih nije samo ljudski problem, već je blisko pove-

zan uz regionalnu stabilnost i međunarodnu sigurnost,

Zamjećujući kako velike izbjegličke populacije mogu negativno utjecati na zemlje i zajednice u kojima su dobile utočište, opterećujući resurse, socioekonomsku i prirodnu sredinu, te socijalnu i političku stabilnost,

Uviđajući potrebu poduzimanja svih neophodnih mjera da bi se zajamčila zaštita za sve izbjeglice i raseljene osobe kojima je ona žurno potrebna,

Potvrđujući potrebu za koordinacijom nacionalnih, regionalnih i međunarodnih napora u cilju uobličavanja politike i zakona što jamče pružanje međunarodne pomoći svakoj osobi ili skupini osoba kojima je ona žurno potrebna,

Afirmirajući uvjerenje da je primarna obveza vlada sprječavati stvaranje tokova izbjeglica okretanjem njihovim uzrocima i korijenovima, poglavito endemskom siromaštvu, sukobima, političkim progonima i represiji, te etničkoj i rasnoj diskriminaciji,

Podsjećajući na to da je pravo svih osoba, uključujući izbjeglice i osobe raseljene zbog ratova i okupacije, povratak u vlastitu zemlju – temeljno pravo ugrađeno u Opću deklaraciju o ljudskim pravima,

Zamjećujući da je raseljavanje civilnih pučanstava u vrijeme rata, okupacije ili sukoba, nemoralno i nezakonito, te da predstavlja ozbiljno kršenje međunarodnoga prava i ljudskih prava,

Smatrajući kako je priznavanje moralne i pravne odgovornosti za raseljavanje izbjeglica važan korak u smjeru pomoći i pomirbe,

Uviđajući da repatrijacija ne narušava pravo izbjeglica na traženje naknade za fizičku, materijalnu i psihološku štetu,

Zabrinuta zbog sve većih opasnosti i fizičkih rizika što ugrožavaju osoblje UNHCR-a i druge humanitarne agencije što provode, posao zaštite na terenu,

1. **Zahtijeva** od svih onih zemalja koje to još nisu učinile da pristupe Konvenciji iz 1951. u svezi sa statusom izbjeglica i njezinome Protokolu iz 1967. godine, te drugim općim instrumentima međunarodnoga humanitarnog prava i zakona o ljudskim pravima, te **poziva** sve države na ispunjavanje obveza što proizlaze iz toga;

2. **Poziva** sve države da podrže pravo na azil svih onih kojima je potreban i da u potpunosti poštuju načelo neforsiranja («non-refoulement»);

3. **Zahtijeva** od država da se pozabave korijenima i uzrocima oružanih sukoba kako bi osigurale dugoročnu zaštitu civila, među ostalima promičući gospodarski rast, iskorjenjivanje siromaštva, održivi razvitak, nacionalnu pomirbu, kvalitetnu vladavinu, demokraciju, vladavinu prava, te poštivanje i zaštitu ljudskih prava;

4. **Poziva** države, sve strane u oružanim sukobima i tijela Ujedinjenih naroda te druge organizacije da žurno posvete pozornost zaštiti i pomoći u korist najranjivijih među pučanstvima izbjeglica i interno raseljenih, poglavito žena i djece koji mogu biti podvrgnuti spolnom nasilju, zloporabi ili eksploataciji i izloženi rizicima što proizlaze iz oružanih sukoba, uključujući prisilno novačenje djece;

5. **Potcrtava** važnost toga da humanitarno osoblje ima siguran i neograničen pristup civilima postradalima zbog oružanog sukoba, uključujući izbjeglice i interno raseljene osobe, te da im se osigura zaštita humanitarne pomoći; ujedno **poziva** sve države i strane kojih se to tiče da poduzmu sve moguće mjere kako bi se humanitarnom osoblju iz UN-a i pridruženim humanitarcima zajamčila sigurnost i sloboda kretanja;

6. **Ističe** važnost međunarodne solidarnosti i podjele tereta u učvršćivanju međunarodne zaštite za izbjeglice; **zahtijeva** od država i relevantnih nevladinih i drugih organizacija, u dogovoru s UNHCR-om, da surađuju kako bi mobilizirale sredstva u cilju smanjenja tereta nametnutoga državama, poglavito državama u razvoju, koje su primile velik broj azilantata i izbjeglica, te **poziva** UNHCR da i dalje igra ulogu katalizatora u mobiliziranju pomoći za bavljenje pritiscima što ih stvaraju velike izbjegličke populacije: gospodarskima, socijalnim i na okoliš;

7. Ne gubeći iz vida probleme izbjeglica u drugim dijelovima svijeta, **izražava** snažnu potporu svim nastojanjima glede postizanja pravednoga, trajnog i sveobuhvatnog mira na Bliskom istoku, uključujući pravo palestinskih izbjeglica na povratak, sukladno rezoluciji 194 UN-a, načelu

Madridske konferencije o Zemlji za mir, te provođenju rezolucija 242, 338, 425 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i Sporazumima iz Osla;

8. **Poziva** UN i njegove specijalizirane agencije te sve vlade da pruže prednost pitanju izbjeglica i raseljenih osoba, ubrzaju traženje rješenja za sporove što su doveli do njihovog izгона i migracija, te da osiguraju neophodnu pomoć za zadovoljavanje njihovih elementarnih potreba.

B. Krijumčarenje ljudima

Prepoznajući prijetnju što se širi svijetom zbog brzog porasta organiziranog krijumčarenja ljudima i vezā toga krijumčarenja s organiziranim kriminalom,

Podsjećajući na to kako krijumčarenje ljudima može, u zemlji domaćinu azilantima, dovesti do spolne eksploatacije, prisilnog rada, prisilnih brakova, prisilnog usvojenja djece, prosjačenja ili krivičnih djelatnosti što ih nameću krijumčari i slični ranjivim skupinama ilegalnih migranata, poglavito ženama i djeci,

Prepoznajući da se korjeniti uzroci nereguliranih migracija i krijumčarenja ljudima nalaze u raskoraku između životnog standarda i mogućnosti te čestom neuspjehu međunarodne zajednice i država u sprječavanju sukoba, političkih progona i razdora u zajednici,

Prepoznajući, nadalje, teret nereguliranih migranata i izbjeglica što ga nose zemlje davateljice prvoga azila, kao i druge zemlje koje se koriste kao tranzitne, potrebu za većom podjelom tereta na međunarodnoj razini, te vezu između neprimjerenosti međunarodnih nastojanja u cilju iznalaženja trajnih rješenja za izbjeglice i zloporabe domaćih sustava azila putem krijumčarenja ljudima,

Zabrinuta jer protuzakonito krijumčarenje ljudi potkopava primjerenost provođenje nacionalnog suvereniteta, vodi u zloporabu migracijske i azilantske procedure i nameće goleme troškove za sve dotične zemlje,

Zabrinuta, nadalje, da su konsenzus zajednice glede sućutnog postupka spram izbjeglica i uvjerenje u korisnost pravnih i regularnih seoba ljudi narušeni zbog neregularnih kretanja i krijumčarenja ljudima,

Smatrajući moralno gnusnim da krijumčari ljudima zarađuju velike

svote novaca eksploatacijom ranjivih skupina te **istići** brigu nacija svijeta da se iskorišteni krijumčarenje ljudskih bića,

Shvaćajući kako ni jedna zemlja ne može sama riješiti taj problem te kako su međunarodna partnerstva i suradnja jedino sredstvo za suprotstavljanje svjetskim mrežama organiziranih skupina kriminalaca uključenih u aktivnosti krijumčarenja ljudima,

1. **Poziva** parlamente da zahtijevaju od vlastitih vlada da donesu i striktno provode sankcije protiv krijumčara ljudima, te da udruže snage s drugim

zemljama i međunarodnim agencijama da bi obustavile i sprječavale krijumčarenje ljudima;

2. **Poziva** parlamente i vlade da osiguraju društvenu reintegraciju njihovih povratnika,

3. **Apelira** na parlamente da provode kooperativnu i inovativnu akciju s UNHCR-om u cilju iznalaženja ekspeditivnih i trajnih rješenja za izbjeglice i jačanja okvira međunarodne zaštite te bi se, na taj način, smanjio a – imade nade za to – i zastavio priljev ljudi koje bi mogli eksploatirati krijumčari ljudima;

4. **Poziva** parlamente da zahtijevaju od vlada da surađuju u svezi s bavlje-

njem korjenitim uzrocima prisilnih seobi ljudi – preveniranjem sukoba, smanjivanjem siromaštva i postupkom temeljem međunarodnih sporazuma o ljudskim pravima i međunarodnoga humanitarnog prava;

5. **Poziva** države da odigraju djelatnu ulogu u dovršavanju prijedloga Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminala i njezinih Protokola u svezi s krijumčarenjem osobama, uključujući useljenike, poglavito žene i djecu, te da se pobrinu da isti brzo stupe na snagu.

izvješća HRVATSKOGA SABORA

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

- * OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski državni sabor, 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6
- * REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Ina Kralj, Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehneck, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj
- * GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
- * TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović
- * ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6, tel: 01/4569-722; fax: 6303-018
- * POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
- * PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR. 30102-637-2650, Hrvatski državni sabor, 10000 Zagreb, Trg Sv. Marka 6
- * www.SABOR.HR
- * TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskoga državnog sabora